

О'ХЕНРИ

ГЛАСЪТ НА ГРАДА

СБОРНИК РАЗКАЗИ

О. ХЕНРИ
ГЛАСЪТ НА ГРАДА
СБОРНИК РАЗКАЗИ

Превод: Людмила Левкова, Красимира Маврова, Мая Калоферова

chitanka.info

ТРИУМФЪТ НА МАГИ

Всяка събота вечер клубът за запознанства и общуване „Детелинов лист“ организираше танци в залата на Спортното дружество на сговорчивите в Ийст Сайд. За да посетите една такава забава, трябва да сте един от тях. Ако пък принадлежите към категорията на онези, които се впускат да валсират с десния крак, трябва поне да работите във фабриката за кашони на Райнголд. При все това всеки „детелинов лист“ се ползваше с привилегията да придружава или да бъде придружаван от външен човек на една танцова забава. Но обикновено членовете на дружеството водеха кашонените момичета, които си харесваха, и малко външни можеха да се похвалят, че са помръднали крак на редовните танци.

Заради своите безцветни очи, голяма уста и непохватността, с която се движеше по време на полката, Маги Тул ходеше на съботните вечеринки с Ана Маккарти и нейния „човек“. Ана и Маги работеха една до друга във фабриката и по-големи приятелки от тях нямаше. Ето защо всяка събота Ана караше Джими Бърнс да минават покрай къщата на Маги, за да може тя да отиде на танцовата забава заедно с тях.

Спортната асоциация на сговорчивите бе достойна за името си. Залата на дружеството на улица „Овоцна“ бе обзаведена с какви ли не изобретения за правене на мускули. С изградената по този начин мускулна маса, членовете имаха навика да ангажират полицията и конкурентните обществени и спортни организации в жизнерадостни битки. Между тези по-сериозни занимания танците в събота вечер с момичетата от кашонената фабрика имаха несъмнено облагородяващо въздействие и в същото време служеха за ефикасно прикритие. Тъй като понякога информацията за предстоящата схватка се разчуваше, в случай че попаднете сред избраниците, които изкатерваха на пръсти потъналото в мрак задно стълбище, бихте могли да присъствате на малка среща средна категория, която се провежда между въжетата.

В събота кашонената фабрика на Райнголд приключваше работа в три часа след обяд. В един такъв ден Ана и Маги си тръгнаха заедно. Решиха да се приберат пеша. Пред входната врата на Маги приятелката ѝ каза както обикновено:

— Бъди готова точно в седем, Маг. Двамата с Джими ще минем да те вземем.

Но какво бе това? Вместо обичайните свенливи думи на признателност от страна на самотната, последва вирната глава, горделиви трапчинки в ъгълчетата на широката уста и едва ли не искрящ поглед в иначе лишените от жизненост кафяви очи.

— Благодаря, Ана — рече Маги, — но тази вечер няма защо да си правите труда. Ще ме придружава един мой приятел.

Хубавицата Ана се хвърли върху своята дружка, разтърси я, сгълча я и я засипа с молби да ѝ разкаже нещо повече. Маги Тул да си хване кавалер! Простодушната, мила, вярна, грозновата Маги, толкова незаменима като приятелка и толкова нежелана за полка или за огряна от лунна светлина пейка в малкия парк... Нима е възможно? Как ли е станало? Кой може да е той?

— Ще го видиш довечера — отвърна Маги, поруменяла от виното, от първите гроздове, откъснати в лозята на Купидон. — Бива си го. По-висок е от Джими с около педя и е шик. Ана, веднага щом пристигнем в залата, ще ви запозная.

Същата вечер Ана и Джими пристигнаха преди повечето „Детелинови листа“ и оттогава Ана не откъсваше искрящ поглед от вратата — искаше първа да зърне „улова“ на своята приятелка.

В 8.30 госпожица Тул се появи в залата със своя ескорт и незабавно откри с победоносен поглед посестримата си, сгушена под крилото на нейния верен Джими.

— О, Боже! — възкликна Ана. — Гледай я ти Маги, това ако не е удар... О, не! Страхотен тип? И още как! Стил? Само го погледни.

— Карай нататък — подкани я Джими с глас, приличен на шкурка. — Хвани си го, щом толкова искаш. Тези новаци винаги печелят с наглост. Не се съобразявай с мен. Все пак не може да оплете всички. Ха!

— Престани, Джими. Знаеш какво имам предвид. Радвам се за Маг. Това е първият ѝ приятел, досега не е имала друг. О, ето ги, идват насам.

Маги прекосяваше залата като кокетна яхта, съпроводжана от внушителен крайцер. И наистина, нейният кавалер бе достоен за хвалебствията на вярната приятелка. Той се извисяваше с половин глава над редовия местен спортист; тъмната му коса бе на къдрици, а когато даряваше околните с честите си ослепителни усмивки, очите му искряха. Младите мъже в клуба „Детелинов лист“ удостояваха с доверието си не толкова добродетелите на даден индивид, колкото неговата сърцатост, постиженията му в юмручните стълкновения и уменията му да се държи на разстояние от затвора, който за тях представляваше една непрекъсната угроза. Член на дружеството, решил да привърже кашонена девойка към победоносната си колесница, би се отнесъл с презрение към възможността да наеме за случая Красавеца Бръмъл^[1]. Подобни стъпки не се считаха за почтени методи на сражение. Напращели бицепси, палто, изпънато до скъсване от мощна гръд, чиито копчета заплашват всеки миг да се разхвърчат, явното съзнание за превъзходството на мъжкия индивид в космогонията на сътворението, дори невъзмутимия показ на криви крака в ролята им на покоряващи и омайващи пълномощници в галантните турнири на Купидон — това бяха признатите оръжия и мунициии на галантните кавалери от „Детелинов лист“. По тази причина те наблюдаваха коленопреклонението и прелъстителните пози на този гост с вирнати под различен ъгъл брадички.

— Мой приятел, господин Тери О’Съливан — бе формулата на Маги, с която се впусна да го представя на околните.

Тя го развеждаше из помещението и го запознаваше с всеки новопристигнал „детелинов лист“. В този миг изглеждаше почти красива, с възхитителен, сияещ поглед, който заблестява в очите на всяка девойка с появата на първия ухажор и в очите на всяко коте, зърнало своята първа мишка.

„Маги Тул най-накрая си е намерила приятел“ — бе фразата, която кашонените момичета си предаваха от уста на уста. „Я този неин паркетен коцкар да се разкара“ — така пък принадлежащите към Дружеството на сговорчивите изразяваха своето хладно презрение.

Всяка седмица на съботната забава Маги си имаше едно място на стената, което неизменно топлеше с гръб. Когато някой самопожертвователен кавалер я поканеше на танц, тя изпитваше и изразяваше такава признателност, че неговото удоволствие се

обезценяваше и принизяваше. Тя дори свикна и престана да забелязва как в един момент Ана смущава с лакът обзетия от неохота Джими, когато според нея става крайно време той любезно да предостави възможност на приятелката ѝ да се поразходи по краката му, докато трае следващата полка.

Но тази вечер тиквата се бе превърнала във великолепна колесница. Тери О'Съливан бе триумфиращият принц, а Маги Тул за първи път разперваше за полет пеперудени криле. И въпреки че нашите метафори от приказния свят се смесват с тези от ентомологията^[2], те няма да похабят нито капка от амброзията на увенчаната с рози хармония на единствената съвършена вечер в живота на Маги.

Момичетата я обсадиха, за да бъдат представени на нейния „приятел“. След двугодишна слепота младежите внезапно установиха, че госпожица Тул никак не е лишена от чар. Това бе и причина да се впуснат един през друг и да натягат пред нея неотразимите си мускули, за да я ангажират за следващия танц.

Така тя пожъна несъмнен успех. За Тери О'Съливан обаче почестите на вечерта се сипеха щедри и шеметни. Той тръсна къдри, усмихна се и се впусна непринудено в онези седем движения, с които всеки ден пред отворения прозорец на стаята си се стремите към елегантност. Танцуваше като фавн, притежаваше маниер и стил, създаваше атмосфера; думите се лееха от устата му и... вследствие на всичко това изкара два танца един след друг с кашоненото момиче, доведено от Демпси Донован.

Демпси бе лидерът на дружеството. Носеше фрак и можеше да се набере два пъти последователно с една ръка. Бе един от помощниците на полицейския О'Съливан и бе недосегаем за неприятностите. Никое ченге не дръзваше да го арестува. Когато потрошеше главата на някой амбулантен търговец или простреляше в капачката член на специалния отряд, някой полицай се отбиваше при него и смутляваше:

— Ей, Демпси, момчето ми, кат' се видиш по-свободен, 'земи се отбий при капитана, че иска да те види за малко.

Но там се случваха и разни господа с големи златни ланци и черни пури; някой разказваше забавна история и после Демпси се връщаше и работеше половин час с шестфунтовите гирички. Тъй че да

минеш по опнато над Ниагарския водопад въже, си беше безобидно терпсихорно^[3] представление в сравнение с това да танцуваш два пъти един след друг с кашоненото момиче на Демпси Донован. В десет часа жизнерадостното кръгловато лице на полицейския О'Съливан изгря на вратата и остана да сияе там в продължение на пет минути. Той винаги надзърташе вътре за пет минути, усмихваше се на момичетата и предлагаше самата безупречност на развеселените момчета.

Този път Демпси Донован незабавно се озова до него и започна припряно да му говори нещо. Полицейският погледна внимателно към танцьорите, усмихна се, поклати глава и си тръгна.

Музиката секна. Танцуващите се разпръснаха по столовете покрай стената. Тери О'Съливан със своя омайващ поклон предаде едно красиво момиче в синьо на нейния партньор и тръгна обратно да намери Маги. Демпси се изпречи пред него в средата на залата.

Някакъв изтънчен инстинкт, завещан ни още от римляните, накара почти всички да се обърнат и да насочат поглед към тях — долавяше се внезапно породилото се усещане, че на арената са се срещнали двама гладиатори. Двама-трима от Сговорчивите с впити ръкави се примъкнаха по-близо.

— Един момент, господин О'Съливан — обади се Демпси. — Надявам се, че се забавлявате. Къде казахте, че живеете?

Двамата гладиатори си бяха лика-прилика. Може би Демпси имаше десетина излишни фунта. О'Съливан съчетаваше добро телосложение и бързина. Демпси се отличаваше с леден поглед, натрапчиво широка уста, несъкрусими челюсти, тен на красавица и хладнокръвие на шампион. Гостът показваше повече плам в своето презрение и по-малко желание да обуздае подигравателната си усмивка. Те бяха врагове според закона, написан още когато скалната маса е съществувала във вид на магма. И двамата бяха твърде бляскави, твърде могъщи, твърде несравними, за да делят превъзходство. Право да оцелее имаше само единият.

— Живея на Централна — отвърна О'Съливан нахакано, — и изобщо не е трудно да ме намериш у дома. Ами ти, ти къде живееш?

Демпси отмина въпроса с пренебрежение.

— Казваш, че фамилията ти е О'Съливан — продължи той. — Да, ама полицейският твърди, че досега не те е виждал.

— Той много работи не е виждал — отвърна любимецът на съботната вечеринка.

— По принцип — продължи Демпси дрезгаво-ласкаво — О’Съливан в този район се познават. Ти пристигна тук с една от дамите — членове на нашия клуб, и ние търсим възможност да ти се отплатим. Ако имаш родословно дърво, нека видим по него няколко исторически пъпки О’Съливан. Или може би искаш да ти го изтръгнем от корените?

— Какво ще кажеш да си гледате работата? — предложи О’Съливан любезно.

Очите на Демпси проблеснаха. Той вдигна вдъхновено палец, сякаш бе осенен от възхитителна идея.

— Сега разбрах — възкликна той сърдечно. — Беше просто малка грешка. Ти не си никакъв О’Съливан. Ти си просто маймун с навита на кравай опашка. Извинявай, че не те познахме от самото начало.

Погледът на О’Съливан засвятка. Той направи рязко движение, но Анди Гоън беше нащрек и хвана ръката му.

Демпси кимна към Анди и Уилям Макмаън, секретаря на клуба, и бързо се отправи към една врата в дъното на залата. Още двама членуващи в Дружеството на сговорчивите незабавно се присъединиха към малката група. Сега Тери О’Съливан бе в ръцете на Управителния съвет по статута и социалния арбитраж. Те разговаряха с него кратко и тихо и го изведоха през същата врата в дъното.

Това движение от страна на членовете на „Детелинов лист“ изисква известно разяснение. Зад залата на дружеството имаше едно по-малко помещение, наето от клуба. Там се разрешаваха лични проблеми, възникнали на дансинга, разрешаваха се по мъжки, с оръжията на природата и под надзора на Управителния съвет. От години никоя дама не можеше да заяви, че е била свидетел на сбиване по време на танците. Мъжкият състав на дружеството бе гаранция за това.

Демпси и Съвета си свършиха предварителната работа толкова чисто, че много от присъстващите в залата изобщо не забелязаха внезапния финал на безспорния триумф, пожънат от очарователния О’Съливан. Между тях бе и Маги. Тя се озърна за своя кавалер.

— Стана напечено! — рече Роуз Касиди. — Ти не видя ли? Демпси Донован гушна твоя фукльо и двамата изчезнаха с валсова стъпка към кланицата отзад. Как ти се струва новата ми прическа, Маг?

Маги притисна ръка до гърдите си, стегнати в корсаж от тензух.

— Отишъл е да се бие с Демпси? — промълви тя почти бездиханна. — Трябва да ги спра. Демпси Донован не може да се бие с него. О, Боже, той ще... Той ще го убие!

— И какво толкова те е грижа? — попита Роза. — На всяка забава има някои, дето се поступват, да не би да не е така?

Но Маги хукна навън, като с мъка криволичеше по лабиринта между танцуващите. Втурна се през вратата в дъното, озова се в тъмния коридор и се хвърли, стегнала рамо, в решително единоборство с вратата на другото помещение. Преградата не издържа и щом се озова вътре, Маги незабавно спря поглед върху сцената — членовете на Управителния съвет стояха наоколо с извадени часовници; Демпси Донован по риза танцуваше в обсега на своя противник с лека стъпка и ленива грация на съвременен боксьор; Тери О'Съливан стоеше със скръстени ръце и с убийствен поглед в тъмните си очи. Без да намалява устрема на своята поява, тя се хвърли напред с писък — скочи точно навреме, за да сграбчи и да увисне на ръката на О'Съливан, която се стрелна внезапно, и да изтръгне от нея дългото блестящо острие, което той бе извадил от дрехата си.

Ножът издрънча на пода. Хладна стомана, измъкната на терена на Дружеството на сговорчивите! До този момент това не се беше случвало. Всички замръзнаха по местата си и близо минута никой не помръдна. Като антиквар, попаднал неочаквано на непознато древно оръжие, Анди Гоън заинтригуван подритна острието с носа на обувката си.

И тогава О'Съливан изсъска нещо неразбираемо между стиснатите си зъби. Демпси и членовете на Управителния съвет си размениха погледи. След което Демпси изгледа О'Съливан без гняв, както човек гледа бездомно куче и кимна към вратата.

— Задното стълбище, Джузепе — изрече той кратко. — Някой ще те замери с шапката ти.

Маги пристъпи към Демпси Донован. Страните ѝ пламтяха и по тях се търкаляха сълзи. Но тя смело срещна погледа му.

— Аз го познавах, Демпси — каза тя и въпреки сълзите, очите ѝ постепенно загубиха блясъка си. — Знаех, че е макаронаджия. Казва се Тони Спинели. Втурнах се насам веднага, щом чух, че сте се счепкали. Тия италианци вечно носят ножове. Само че ти не разбираш, Демпси. Досега никога не съм имала приятел. Омръзна ми всяка вечер да идвам с Ана и Джими, затова се уговорих с него да се представя като О’Съливан и го доведох. Ако се разбере, че е италианец, изобщо нямаше да го пуснете, сигурна бях. Сега смятам да напусна клуба.

Демпси се обърна към Анди Гоън.

— Изхвърли тази резачка за сирене през прозореца и кажи вътре, че господин О’Съливан внезапно е бил повикан по телефона в Тамани Хол^[4].

И после отново насочи поглед към Маги.

— Чуй, Маг — рече той, — тази вечер ще те изпратя до вас. А какво ще кажеш за следващата събота? Ако мина да те взема, ще дойдеш ли на танци с мен?

Бе удивително с каква бързина кафявите очи на Маги възвърнаха блясъка си.

— С теб ли, Демпси? — заекна тя. — Ами... иска ли питане?

[1] Алюзия за Джордж Брайън Бръмъл (1778–1840), англичанин, основоположник на мъжката мода; често името се използва в смисъл на конте, суетен човек, бел.пр. ↑

[2] Дял от зоологията, който се занимава с насекомите, бел.пр. ↑

[3] От Терпсихора, (гр. мит.), Музата на танците, бел.пр. ↑

[4] Седалището на политическа организация, основана след Войната за независимост и впоследствие през ХІХ в. придобила лоша слава заради ширещата се в нея корупция, бел.пр. ↑

ОТ МЯСТОТО НА КОЧИЯША

Кочияшът си има своя гледна точка. Може би тя е по-целенасочена от тази на изпълнителя на която и да е друга услуга. От високото, полюшващо се място на своето возило кочияшът гледа на своите себеподобни като на номадски пращинки без всякакво значение, освен когато са обсебени от желанието за придвижване в пространството. Той е един Йеху^[1], а вие сте стоки за превоз. Президент или скитник, за него вие сте просто пътник. Той ви качва, изплющява с камшика си, пораздрусва ви гръбначния стълб и ви намества.

Когато дойде време за плащане, ако преднамерено изтъкнете познанията си за законните такси, ще разберете що е презрение, а ако случайно установите, че сте си забравили портфейла, то вие ще бъдете принудени да осъзнаете благата оскъдност на Дантевото въображение.

Не е екстравагантна теория, че тази целеустременост на кочияша и обобщеното му схващане за живота са резултат от особената конструкция на файтона. Важната личност седи най-отгоре като Юпитер на полагащото се единствено нему място и държи съдбата ви между два ремъка от изменчива кожа. Безпомощен, смешен, прикован, подскачащ като фигура-играчка на китайски мандарин, вие седите като плъх в капан — вие, пред когото на твърдата земя икономите се спаружват само от един ваш поглед, и трябва да извисявате писклив глас през мъничкия процеп на вашия странстващ саркофаг, за да оповестите своите немощни желанието.

От друга страна във файтона вие дори не сте обитавач; вие сте само съдържание. Вие сте товар в открито море, а херувимът, кацнал отгоре, знае улицата и номера на Дейви Джоунс^[2] наизуст.

Една вечер в съседната постройка — голяма тухлена кооперация точно до „Фамилно кафе Макгари“, се разнесоха гуляйджийски звуци, чийто източник по всяка вероятност бе семейство Уолш. Тротоарът се изпълни с любознателни съседи, които от време на време се отдръпваха да отворят път на някой забързан пратеник, носещ от

заведението на Макгари стоки за празненството. Тротоарният състав се впусна в коментари и дискусии, от които не направи усилие да изключи новината, че Нора Уолш се омъжва.

По едно време гуляещите се изсипаха навън. Неканените гости ги обгърнаха и погълнаха, а нощният въздух се огласи от жизнерадостни викове, поздравления, смях и неясни шумове, породени от даровете на Макгари в чест на сватбената церемония.

Файтонът на Джери О'Донован стоеше досами бордюра. Прозвището на Джери бе „Нощния ястреб“, но нямаше по-блестяща или чиста карета от неговата, която да затваря врати върху брюкселска дантела и ноемврийски теменужки. А само какъв кон имаше Джери! Изразявам се твърде ограничено, като ви казвам, че буквално го тъпчеха с овес.

Насред буйната, звънлива, пулсираща тълпа от време на време се мяркаше високата шапка на Джери, излиняла от дълги години ветрове и дъждове, както и носът му — приличен на морков, белязан с пораженията, нанесени от игривите атлетични чеда на разни милионери и твърдоглави пасажери. Не трябва да отминаваме и зеленото палто на Джери, с месингови копчета, Предизвикващо възхищение в цялата околност. Беше ясно, че Джери си е присвоил функциите на своя файтон и носи „товар“. Този образ би могъл да се доразвие и той да бъде оприличен на кола за хляб, ако приемем свидетелските показания на един младок, който гледаше отстрани и бе чут да отбелязва: „Джери си има симид“^[3].

Някъде откъм тълпата на улицата или откъм рехавия поток пешеходци с лека стъпка се приближи една млада жена и спря пред колата. Професионалното око на Джери веднага долови движението. Той залитна към файтона, помете трима-четирима и самият... Не! Вкопчи се в един уличен кран за вода и успя да се задържи на крака. Също като матрос, който се катери по въжената стълба през време на шквал, Джери се възкачи на своето служебно място. Веднъж озовал се там, той тутакси обузда течностите на Макгари и се залюля на бизанмачтата на своето возило, сигурен и невредим като върхолаз, устремен към покрива на небостъргач.

— Заповядайте, мадам — заяви галантно Джери и хвана юздите.

Младата жена се качи във файтона и вратите се затвориха шумно. Камшикът на Джери изплющя във въздуха, тълпата в

канавката се разпръсна и хубавият файтон се понесе през града.

Когато зареденият с овес бърз кон уталожи първоначалния си устрем, Джери вдигна капака и в израз на любезна отзивчивост викна през пролуката с гласа на пресекващ рупор:

— Накъде караме?

— Където и да е, моля — достигна го отговорът, напевен и доволен.

Сигур иска да се повози за удоволствие, помисли си Джери. След което предложи маршрут.

— Да ви повозя из парка, мадам. Хем ще ви е приятно, хем е много красиво.

— Както желаете — отвърна пътничката мило.

Файтонът се насочи към Пето Авеню и се понесе нагоре по великолепната улица. Джери подскачаше и се полюшваше на мястото си. Могъщите течности на Макгари отново се раздвижиха и тласнаха към главата му нов поток от алкохолни изпарения. Той запя една стара песен от Килиснук и размаха камшика си като диригентска палка.

Вътре пътничката седеше изправена върху възглавничките, като се оглеждаше наляво и надясно към светлините и къщите. Дори в сумрака на файтона очите ѝ грееха като звезди на здрач.

Докато стигнат до Петдесет и девета улица, главата на Джери вече се полюшваше, а юздите висяха отпуснати. Но конят му сам мина през входа на парка и започна старата добре позната вечерна разходка. Тогава пътничката, обзета от възторг, се облегна назад и пое дълбоко чистите наситени аромати на трева, листа и цветове. Умното животно, което добре познаваше маршрута си, премина на спокоен ход, като се придържаше към дясната страна на пътя. Навикът също оказа успешна съпротива на алкохолното вцепенение, което все повече обладаваше Джери. Той вдигна люка на своя понесен от бурята плавателен съд и изрече въпроса, който кочияшите неизменно задават в парка:

— Исскате ли да спрем при Казиното, мадам? Да п-пийнете нещо разхладително и... да послушате ммуузика? Ффсички тъй пра'ят.

— Да, би било хубаво, струва ми се — отвърна пътничката.

И те се гмурнаха във входа на Казиното. Вратите на файтона се отвориха. Пътничката стъпи направо на пода и тутакси почувства как я обгръща воал от разкошна музика. Заслепи я панорамата от светлини и цветове. Някой мушна в ръката ѝ малко квадратно картонче, на което

бе написана цифрата 34. Тя се озърна и видя своята карета на двайсетина ярда как заема мястото си между множеството чакащи екипажи, файтони и автомобили. В следващия миг един мъж, целият сякаш колосан нагръдник, затанцува пред нея и само миг по-късно тя бе настанена на малка масичка до един парапет, обгърнат от пълзяща нагоре жасминова лоза.

Изкушенията за купуване изглеждаха безкрайни. Младата жена се посъветва с няколкото дребни монети в чантичката си и получи от тях разрешение да си поръча чаша бира. Тя седеше, вдишваше и поглъщаше новоцветният, непознат живот на приказно място в омагьосана гора.

На петдесетината маси стояха принцове и кралици, облечени в цялата коприна и скъпоценни камъни на света. От време на време някой от тях хвърляше изпълнен с любопитство поглед към пътничката на Джери. И какво да видят — най-обикновена фигура, облечена в розова коприна от вида, който за благовидност носеше наименованието „фулар“, както и съвсем обикновено лице, излъчващо такава любов към живота, че предизвикваше искрена завист у кралиците.

Два пъти се завъртяха големите стрелки на часовниците. Кралските особи напуснаха своите места на открито и си тръгнаха, отнесени с бръмчене и тропот от величествените си возила. Музиката бе прибрана в дървени кутии и калъфи от кожа или сукно. Сервитьорите умишлено почнаха да събират покривките от масите около семплата фигура, останала да седи почти сама.

Тогава пътничката на Джери се изправи и непринудено подаде своето номерче:

— Пада ли се нещо на този билет? — попита тя.

Един от сервитьорите ѝ обясни, че това е номера ѝ за файтона и че трябва да го даде на човека при портала. Същият този човек го взе и извика съответния номер. Бяха останали само три файтона. Кочияшът на единия отиде и побутна Джери, който хъркаше в купето си. Той изруга здраво, изкатери се на капитанския мостик и насочи своя кораб към кея. Неговата пътничка се качи и файтонът се понесе из хладните укрепления на парка по най-кратките алеи към дома.

При портите проблясък на разум под формата на внезапно подозрение прониза замъгленото съзнание на Джери. Хрумнаха му

едно-две неща. Той спря коня си, вдигна капака и пусна като оловен отвее звучния си глас през пролуката.

— Искам да видя четири долара, преди да продължим пътуването. Имате ли сумата?

— Четири долара? — засмя се тихо пътничката. — О, Боже, не. Имам само няколко цента и едно-две десетачета.

Джери затвори капака и шибна своя нахранен с овес кон. Тропотът на копита заглуши, но не можа да погълне изцяло звука от сочните му ругатни. Той редеше задавени и дрезгави проклетия към звездното небе и злобно плющеше с камшик към минаващите возила. Даже един окъснял шофьор на камион, който пълзеше към дома, го чу и се засрами. Но Джери си знаеше целта и се носеше към нея в галоп.

Щом стигна постройката със зелените светлини, той спря досами стъпалата. Отвори широко вратите на файтона и се смъкна тежко на земята.

— Айде, излизай — рече той грубо.

Когато пътничката му се появи, на обикновеното ѝ лице продължаваше да сияе замечтаната усмивка от казиното. Джери я сграбчи за ръката и я въведе в полицейския участък. Един сержант със сиви мустаци гледаше строго иззад бюрото. Двамата с кочияша не се виждаха за пръв път.

— Сержант — започна Джери с познатите си хрипливи, мъченически, гръмливи оплаквания. — Имам тук една пътничка, която...

Внезапно млъкна. Прокара възлеста, изпръхнала ръка по челото си. Мъглата, спусната от алкохола на Макгари, започна да се вдига.

— Една пътничка, сержант... — продължи той с усмивка, — която искам да ти представя. Това е съпругата ми. Оженихме се при стария Уолш тази вечер. Дяволски добре си изкарахме, факт. А аз май съм прекалил... Хайде, сержант, запознай се с Нора, че потегляме за дома.

Преди отново да се качи във файтона, Нора въздъхна дълбоко и промълви отнесено:

— Наистина прекарах великолепно, Джери.

[1] Израелски крал, известен със своите бурни атаки с колесница; прозвище за шофьор на такси или такъв, който обича високите

скорости, бел.пр. ↑

[2] Морския дявол, персонификация на морето (мор.жарг.), бел.пр. ↑

[3] Игра на думи — bun — симид, bun — съкратено от bung (чеп, запушалка); bung-full — пълен до запушалката, налят до козирката, бел.пр. ↑

СЕСТРИТЕ НА ЗЛАТНИЯ ПРЪСТЕН

Туристическият омнибус щеше да потегли всеки миг. Жизнерадостните избраници бяха отведени по местата си от галантния кондуктор. Тротоарът бе задръстен от зяпачи, които се тълпяха, за да наблюдават други зяпачи, като поредно потвърждение на природния закон, че всяко живо същество на земята неизменно представлява плячка за друго живо същество.

Човекът с рупора вдигна своето оръдие за изтезания, а вътрешността на огромния омнибус закънтя и запулсира като сърцето на заклет почитател на кафето. Най-достойните пътници напрегнато се вкопчиха в седалките си; възрастната дама от Валпарайсо, Индиана, изкрещя, че иска да слезе на сушата. Но преди колелата да се завъртят, чуйте по кардиофона няколко кратки встъпителни слова, които ще насочат вашето внимание към един интересен обект в тази екскурзия за разглеждане на малка част от забележителностите на живота.

Бърз и недвусмислен е начинът, по който двама бели се разпознават в африканската пустош; незабавна и безпогрешна е духовната връзка между майката и нейната рожба; безспорно е разбирателството между стопанина и неговото куче поради незначителната пролука, дяляща човека от животното; светкавични и съдържателни са кратките послания между двама влюбени. Но всички тези примери илюстрират само една твърде мудна и колеблива размяна на съчувствие и мисъл в сравнение с онова, което ще ни разкрие екскурзията с този туристически омнибус. И вие ще научите (ако до този момент все още не сте го разбрали) кои именно две същества от всички, които населяват земята, най-бързо проникват взаимно в сърцата и душите си щом се срещнат.

Гонгът прозвуча и омнибусът на желаещите да разгледат Ню Йорк потегли величествено на своята образователна и поучителна обиколка.

На най-високата седалка в дъното седеше Джеймс Уилямс от Кловърдейл, Мисури, заедно със своята Булка.

Словослагателю, набери с голяма буква тази последна дума — дума на думите в това прозрение за живота и любовта. Ароматът на цветята, прашецът за пчелите, първата капка пролетни води, ранните трели на чучулигата, спиралата на лимоновата кора в коктейла на сътворението — това е Младоженката. Свята е съпругата, почитана — майката, изкусително — момичето в летния зной... но младоженката е банковият чек между сватбените подаръци, пратени от боговете, когато човек сключва брак с тленността.

Колата се плъзгаше нагоре по Голдън Уей. Застанал на мостика на внушителния крайцер капитанът надуваше, тръбата, за да огласи на пътниците най-важните забележителности. Със зяпнали уста и целите в слух, те чуваха как пред очите им гръмко преминават красотите на големия град.

Объркани и опиянени от вълнение и провинциални копнежи, те се опитваха да реагират зрително на ритуалния тръбен зов. В устремите към небето островърхи кули на огромните катедрали съзираха палата на фамилията Вандербилт; в гъмжащата от хора Централна гара с удивление откриваха скромната колиба на Ръсел Сейдж^[1]. Когато им предложиха да обърнат взор към хълмистия бряг на река Хъдзън, те ахнаха, примрели от възхищение при вида на планината от пръст, изкопана при прокарването на новата канализация.

Сега обаче ще ви помоля да спрете поглед върху госпожа Джеймс Уилямс — всъщност съвсем доскоро Хати Чалмърс — някогашната красавица на Кловърдейл. Небесносиньото е цветът на младоженката, стига да ѝ харесва, и тя бе оказала чест именно нему... С охота напъпилата дъхава роза бе отстъпила част от своята окраска на страните ѝ, а колкото до багрите на теменужката! — очите ѝ можеха, прекрасно да минат и без тях, благодаря! Ненужна ивица от бял шоф... о, не, той управляваше колата — от бял шифон... или може би гренадин, или тюл... бе завързана под брадичката ѝ уж за да придържа шапката ѝ. Но вие знаете не по-зле от мен, че тази работа се върши от иглите за шапка.

А на лицето на госпожа Джеймс Уилямс бе изписана малка библиотека от най-съдържателните мисли на света. Тя се състоеше от три тома. Том първи съдържаше вярата, че Джеймс Уилямс си го бива. Том втори представляваше есе за света и го провъзгласяваше за възхитително място, Том трети разкриваше убеждението, че настанени

на най-високата седалка в един туристически омнибус, те пътуваха със скорост, която надхвърляше границите на понятното.

Джеймс Уилямс, както сами бихте предположили, беше около дваайсет и четири годишен. Ще ви достави удоволствие да разберете, че преценката ви отговаря на истината. Той бе точно на дваайсет и три години, единайсет месеца и дваайсет и девет дни. Добре сложен, енергичен, волеви, сърдечен и многообещаващ. Беше тръгнал на сватбено пътешествие.

Драга ориснице, моля те, остави тези заръки за пари и луксозни лимузини с мощност четирийсет конски сили, за гръмка слава и новопоникнала коса, както и за президентство на яхт-клуба. Не обръщай внимание на всичко това, просто се обърни назад, о, назад, и ни върни поне частица от времето на сватбеното ни пътешествие! Само един час, скъпа ориснице, за да можем да си спомним как изглеждат тополите и тревата, както и тетивата на тези ленти за шапка, стегнати под брадичката ѝ, макар че всъщност работата се върши само от иглите за шапка. Не можеш ли? Много добре — тогава побързай заедно с този туристически омнибус и петролните акции.

Точно пред госпожа Джеймс Уилямс седеше момиче в свободен жълтеникавокафяв жакет и сламена шапка, украсена с гроздове и розички. Само в сънищата си и в магазините за шапки, уви, можем да берем грозде и рози от един и същи храст. Това момиче гледаше доверчиво с огромни сини очи, когато мъжът с рупора избоботи своето верую, че милионерите са достойни да обсебят нашето въображение. В паузите между взривовите тя прибягна до философията на Епиктет под формата на пепсинова дъвка.

От дясната страна на това момиче седеше млад мъж на около дваайсет и четири години. Беше добре сложен, енергичен, волеви и сърдечен. Но ако ви се стори, че описанието му съвпада с това на Джеймс Уилямс, да знаете, че този човек нямаше нищо общо с Кловърдейл. Той принадлежеше на суровите улици и острите ъгли. Сега се озърна с напрегнат поглед, сякаш завиждаше за асфалта под краката на онези, които наблюдаваше от мястото, на което беше кацнал.

Докато рупорът с лай обявява някакъв прочут хотел, позволете ми да ви прошепна през намаления кардиофон да седите нащрек, защото нещата ще се случат всеки миг, а после огромният град ще ги

погълне отново като парче от телеграфна лента, което се точи от бърлогата на някой борсов спекулант.

Момичето с жълтеникавокафявия жакет се извърна, за да види странстващите богомолци от последната седалка. Вече бе изучила всички останали пътници, но мястото най-отзад ѝ се струваше като обиталището на Синята брада.

Очите ѝ срещнаха погледа на госпожа Джеймс Уилямс и преди следващото тиктакане на часовника те успяха да си разкажат живота, да споделят своите тайни, надежди и мечти. И всичко това, не забравяйте, само с очи, и то преди двама мъже да са в състояние да решат дали да кръстосат мечове или да си поискат огънче.

Младоженката се приведе напред. Двете с момичето заговориха припряно, а езиците им се движеха бързо като две змии — сравнение, което няма за цел да отиде по-нататък. Две-три усмивки, десетина кимвания и съвещанието приключи.

В следващия миг на широката тиха улица пред туристическия омнибус застана човек в тъмни дрехи и вдигна ръка. Откъм тротоара към него побърза да се присъедини и друг.

Притежателката на плодоносната шапка бързо сграбчи своя спътник за ръката и трескаво му зашепна нещо в ухото. Този млад човек на дело доказва способностите си да действа незабавно. Той се приведе ниско, плъзна се по платформата, увисна леко за момент и после изчезна. Половин дузина най-отбрани пътници наблюдаваха ловкото му изпълнение удивени, но без коментар, защото според техните разбирания благоразумието изключваше изразяването на изненада по отношение на нещо, което би могло да представлява обичаен начин на слизване в този абсурден град. Пасажерът-беглец заобиколи едно такси и после премина покрай тях като лист, отнесен от поток, шумгвайки се между някакъв фургон за мебели и кола за доставка на цветя.

Момичето с кафявия жакет отново се обърна и погледна в очите госпожа Джеймс Уилямс. После се озърна и застана неподвижна, защото в това време туристическият омнибус закова на място, спрял от проблясването на значката, скрита под палтото на цивилния.

— Какъв ви е дертът? — попита онзи с рупора, пренебрегвайки професионалните си излияния в полза на нормалния език.

— Задръжете на котва за минута — нареди блюстителят на реда. — В омнибуса има човек, когото търсим... един взломаджия от Филадельфия, известен с прозвището Кутрето Магуайър. Ей го там на седалката в дъното. Пази го отстрани, Донован!

Донован отиде до задното колело и вдигна поглед към Джеймс Уилямс.

— Слизай, приятелче — рече той любезно. — Пипнахме те. Хайде обратно зад решетките, там ще си отдъхнеш. Въпреки че идеята ти да се скриеш в туристически омнибус не е лоша. Ще я запомня.

В рупора прозвуча тихият глас на кондуктора.

— По-добре слезте, сър, и разберете за какво става въпрос. Колата трябва да продължи обиколката си.

Джеймс Уилямс беше уравновесен човек. С обичайната мудност, все едно че нищо не се е случило, той се промъкна между пътниците към стъпалата в предната част на омнибуса. Съпругата му го последва, но първо се извърна крадешком и зърна туриста-беглец, който точно тогава се измъкна иззад фургона за мебели и се скри зад едно дърво в края на малък парк на по-малко от петдесетина фута от тях.

Щом се озова на земята, Джеймс Уилямс застана пред своите преследвачи и се усмихна. Мислеше си каква хубава история ще има да разправя в Кловърдейл за това как са го взели за известен взломаджия. Туристическият омнибус се задържа от уважение към своите клиенти. Каква по-интересна гледка от тази?

— Казвам се Джеймс Уилямс от Кловърдейл, Мисури — изрече той преднамерено любезно, за да не ги покрусил съвсем. — Имам тук документи, които ще докажат...

— Вие ще дойдете с нас — обяви цивилният. — Описанието на Кутрето Магуайър ви пасва като памучно бельо след пране в гореща сапуненка. Един детектив ви е видял на туристическия омнибус още в Сентръл Парк и се обади да ви приберем. Ще давате обяснения в полицейския участък.

Съпругата на Джеймс Уилямс — собствената му жена от две седмици — впери поглед в него. От очите ѝ струеше особено меко сияние, а страните ѝ се обагриха в нежен руменец. Погледна го в лицето и промълви:

— Не се разправяй, Кутре, просто иди с тях. Може да е по-добре за теб.

А после, когато туристическият омнибус за обиколка на Ню Йорк потегли, тя се обърна и прати въздушна целувка... неговата съпруга прати въздушна целувка на един от пътниците, седнал там на високо в дъното.

— Вашето момиче ви дава добър съвет, Магуайър — обади се Донован. — Хайде, тръгвайте!

В този момент Джеймс Уилямс бе обзет от умопомрачение. Той килна шапка на тила си.

— Изглежда жена ми си мисли, че съм взломаджия — каза той безразсъдно. — Не знам да е невменяема, значи по всяка вероятност невменяемият съм аз. А в случай, че съм се побъркал, не могат да ми сторят нищо, затова че в пристъп на лудост съм пречукал двама ви, глупаци такива!

При което така жизнерадостно и изкусно се възпротиви на собствения си арест, че се наложи да свирнат на полицаите, а впоследствие пристигналите подкрепления да разпръснат хилядната тълпа развеселени зрители.

В полицейския участък сержантът на пропуска го попита за името.

— Макдудъл Кутрето или Кутрето Свирепия, вече забравих как точно — бе отговорът на Джеймс Уилямс. — Но със сигурност можете да се обзаложите, че съм взломаджия, да не го забравите. Освен това добавете, че бяха нужни петима, за да спипат Кутрето. Държа това непременно да се запише в рапорта.

След час пристигна госпожа Джеймс Уилямс, заедно с чичо Томас от Мадисън Авеню. Появиха се във внушаваща респект лимузина и куп доказателства относно невинността на героя — точно като в третото действие на пиеса, чиято постановка е финансирана от автомобилната компания.

След като в полицията строго порицаха Джеймс Уилямс за преднамереното плагиатство и го освободиха с цялото уважение, на което бяха способни, госпожа Уилямс го арестува отново и го дръпна в един ъгъл на участъка. Джеймс Уилямс я погледна с едно око. После все разправяше, че Донован затворил другото, докато някой му държал тежката десница. До този момент той не бе отправил към нея нито дума на укор или порицание.

— Можеш ли да ми дадеш обяснение — започна той доста сухо, — защо ти...

— Скъпи — прекъсна го тя, — чуй. За теб това бе единствен час на болка и изпитание. Направих го заради нея... имам предвид момичето, което ме заговори в омнибуса. Бях толкова щастлива, Джим... толкова съм щастлива с теб, че не посмях да откажа подобно щастие другиму. Джим, те двамата бяха сключили брак едва тази сутрин. И аз исках той да се измъкне. Докато онези се разправяха с теб, видях как съпругът ѝ се промъкна зад дървото и бързо се скри в парка. Това е всичко, скъпи... Просто трябваше да го сторя.

Така една сестра на златната халка познава друга, която стои във вълшебния лъч, просветващ в живота само веднъж и то за кратко. Обикновеният мъж разбира за сватбата по ориза и атлазените панделки. Но младоженките се разпознават с единствен поглед. И бързо помежду им потича съчувствие и разбиране на език, който за мъжа или вдовицата остава непонятен.

[1] Американски финансист, (1816–1906), бел.пр. ↑

МАХАЛОТО

— Осемдесет и първа улица... Моля, направете път за слизане — извика пастирът в синьо.

Стадо граждани се смъкнаха долу и на тяхно място се качиха други. Дзън-дзън! Вагоните за добитък на Манхатънската железница^[1] се отдалечиха с тракане и Джон Пъркинс пое надолу по стълбите на станцията, заедно с пуснатото на воля стадо. След това продължи бавно към своя апартамент. Бавно, защото в лексикона на неговото ежедневие нямаше такава дума като „вероятно“, защото няма изненади, които да очакват един мъж, сключил брак преди две години и който живее в апартамент. Докато вървеше, Джон Пъркинс си предсказа с мрачен и откровен цинизъм предстоящия край на поредния монотонен ден.

Кати щеше да го посрещне на прага с целувка с аромата на тоалетно мляко и карамел. Той щеше да съблече връхното си палто, да седне в хола и да прочете във вечерния вестник за руснаците и японците, изтребени от ужасния линотип. За вечеря щеше да има печено задушено, салата със сос, гарантиращ липса на вредно въздействие върху кожата, задушен ревен и както винаги буркан ягодов мармалад, чийто етикет със свенлива руменина удостоверяваше отсъствието на каквито и да било химически примеси. След вечеря Кати щеше да му покаже новата крѝпка на пѝстрия си юрган, която техният снабдител за лед бе отрязал от края на собствената си дѝлга вратоврѝзка. В седем и трийсет щяха да разстелят вестници върху мебелите, за да съберат парчетата гипс, които се посипваха, когато дебелакът от апартамента над тях започваше да прави своите физически упражнения. Точно в осем Хики & Муни от водевилния състав (без резервации) в апартамента от другата страна на коридора щяха да се отдадат на благото въздействие на делириум тременс и да започнат да преобрѝщат столове, обладани от халюцинацията, че Хамърщайн ги преследва с договор за петстотин долара на седмица. После господинът на прозореца срещу вентилационната шахта щеше

да извади своята флейта; както всяка нощ бензиновите изпарения щяха да се промъкнат крадешком, за да лудеят по магистралите; подносът щеше да се обърне от масичката на колелца; портиерът за пореден път щеше да повози петте деца на госпожа Залуски през Ялу^[2]; дамата с обувките с цвят на шампанско и скайтериер щеше да слезе леко по стълбите и да напише своето име за четвъртък на звънеца и на пощенската си кутия — изобщо предстоеше поредната вечер, типична за жилищна кооперация „Фрогмор“.

Джон Пъркинс знаеше, че всичко това ще се случи. Знаеше също, че в осем и петнайсет ще събере кураж, ще се пресегне за шапката си и тогава неговата съпруга ще произнесе ядно своята дежурна реплика:

— И къде отиваш, Джон Пъркинс, ако смея да попитам?

— Мислех да се отбия при Макклоски — щеше да отвърне той — и да поиграя малко бiliarд с момчетата.

Напоследък Джон Пъркинс бе придобил този навик. Към десет-единайсет се прибираше. Понякога Кати вече спеше; друг път го чакаше без да си е легнала, готова да разтопи в потира на своя гняв още малко златно покритие от стоманените вериги на брака. За тези неща Купидон ще трябва да отговаря, когато застане пред съда със своите жертви, населяващи жилищна кооперация „Фрогмор“.

Тази вечер, когато Джон Пъркинс прекрачи прага на собствения си дом, вътре го очакваше огромна промяна. Кати, с нейната сърдечна, бонбонена целувка, беше изчезнала, а трите стаи тънеха в невероятен безпорядък. Навсякъде лежаха разхвърляни вещи. В средата на стаята се търкаляха обувки, върху скрина и столовете имаше какво ли не — маша за коса, панделки, дрехи, кутийка пудра — а това изобщо не беше в стила Кати. Със свито сърце Джон забеляза гребена ѝ със заплетено между зъбите вълмо от кестенявите ѝ коси. Някаква необичайна припряност и притеснение трябва да са я обзели, защото тя винаги оставяше тези дарачни отпадъци на малкия син поднос върху поставката на камината, за да бъдат превърнати един ден в така лелеяната подпльнка за кок. На кранчето за газ, окачена на връв, висеше странна сгъната бележка. Джон я грабна.

Скъпи Джон,

Току-що получих телеграма, че мама е много болна. Ще взема влака в 4,30. Брат ми Сам ще ме посрещне на гарата. В хладилната кутия има студено овнешко. Надявам се, че не е отново нейната ангина... Плати на млекаря 60 цента. Миналата пролет и беше доста зле. Не забравяй да пишеш на компанията за газометъра. Хубавите ти чорапи са в най-горното чекмедже. Ще ти пиша утре.

Припряно

Кати

За две години брачен живот двамата никога не се бяха разделяли дори и за една нощ. Джон прочете бележката отново и отново, без да може да проумее съдържанието ѝ. Един твърдо установен стереотип сега внезапно се нарушаваше, вследствие на което Джон почувства, че му се завива свят.

Там, на облегалката на стола, патетично празен и безформен, висеше червеният пенюар на черни точки, който тя винаги носеше, докато готвеше. Ежедневните ѝ дрехи бяха разхвърляни наоколо в бързината. Малка хартиена торбичка с любимия ѝ карамел лежеше там и дори не беше отворена. Някакъв ежедневник, разстлан на пода, зееше четириъгълно от мястото на изрязаното разписание на влаковете. Всичко в стаята говореше за загуба, за нещо основно, което бе изчезнало завинаги, загинало окончателно и безвъзвратно. Джон Пъркинс стоеше сред мъртвите останки със странното чувство на безутешност в сърцето си.

Той се захвана да подреди стаята доколкото можеше. Когато докосваше дрехите ѝ, усещаше как го пронизваше нещо подобно на ужас. Джон никога не бе мислил какво би било съществуването без Кати. Тя се бе превърнала в толкова неделима част от живота му, че бе като въздуха, който той дишаше — необходим, но почти незабелязан. Сега изведнъж, без предупреждение, тя бе заминала, изчезнала така, сякаш изобщо не бе съществувала. Разбира се, това щеше да бъде само за няколко дни или най-много за седмица-две, но той имаше чувството, че самата смърт бе посочила с пръст неговия сигурен и спокоен дом.

Джон извади студено овнешко от хладилника, направи кафе и седна на самотна вечеря, лице в лице с безсрамното удостоверение за

чистота на ягодовия мармалад. На фона на внезапно изчезналите благини, призраците на задушеното и салатата с безвкусния сос сега му изглеждаха незаменими. Неговият дом бе разрушен. Заболялата се от ангина тъща бе помела уютта на семейния кът.

След самотната си вечеря Джон седна до фасадния прозорец. Нямахше желание да запуши. Навън градът с грохот го приканваше да се присъедини към неговия танц на безгрижие и доволство. Нощта му принадлежеше. Той можеше да тръгне необезпокояван с въпроси и да засвири на струните на развлеченията, свободен като всеки ерген-веселяк. Можеше да гуляе, да скита и да се забавлява до зори, ако иска; нямаше да има никаква гневна Кати, която да го чака, понесла бокала с утайката от неговата радост. Ако поискаше, можеше да си играе бiliarд в заведението на Маккლოსки със своите шумни приятели, докато Аврора затъмни електрическите крушки. Брачните юзди, които винаги го бяха възпирали, когато жилищната кооперация „Фрогмор“ му втръсваше, сега бяха отпуснати. Кати беше заминала.

Джон Пъркинс не бе свикнал да анализира чувствата си. Но когато седна в осиротелия без Кати хол с размери 3,5 на 4 той безпогрешно уцели клавиша на собствената си тревожност. Сега вече знаеше, че Кати е неделима част от неговото щастие. Чувството му към нея, приглушено до безсъзнателност от монотонния ход на домашното ежедневие, бе рязко събудено от загубата на нейното присъствие. Нима истината, че никога не оценяваме вълшебните трели на сладкогласата птичка, преди тя да е отлетяла, не ни е внушена чрез пословици, проповеди или басни... или пък чрез други, не по-малко красноречиви и истинни слова?

— Аз съм пълен глупак — разсъждаваше Джон Пъркинс, — да се държа по този начин с Кати. Да излизам всяка вечер, за да играя бiliarд или да гуляя с момчетата, вместо да си стоя у дома с нея. Горкото момиче, сам-само тук, без никакво забавление, а аз да постъпвам по този начин! Джон Пъркинс, ти си най-противният негър. Ще поправа грешката си пред моето момиче. Ще я изведа и ще я оставя да се позабавлява. И от този миг нататък — край на сбирщината при Маккლოსки.

Да, навън градът настоятелно зовеше Джон Пъркинс да се качи и затанцува на влака на Мом^[3]. А при Маккლოსки момчетата лениво отпращаха топките в джобовете, подготвяйки се за обичайната вечерна

игра. Но никакви пътища на насладите или красноречиво потракване не бяха в състояние да прелъстят безутешната душа на опечаления Пъркинс. Негова собственост, на която бе гледал с леко пренебрежение и с полунасмешка, му бе отнета и той си я искаше обратно. В този момент Пъркинс можеше да проследи своя произход назад във времето до един човек на име Адам, когото херувимът прогони от райската градина.

Близо до десницата на Джон стоеше един стол. А на облегалката му бе повесена синята блуза на Кати. Тя все още пазеше очертанията на фигурата ѝ. Посредата на ръкавите имаше леки, отделни гънки от движението на ръцете ѝ, докато бе работила за неговото удобство и удоволствие. От блузата се носеше лек, но ясно доловим аромат на див зюмбюл. Джон я взе и дълго съзерцава неотзивчивия копринен плат. Кати никога не се бе държала студено. Сълзи... да, сълзи нахлуха в очите на Джон Пъркинс. Щом се върнеше, нещата щяха да се променят. Той щеше да навакса за всички мигове, в които я бе пренебрегвал. Какво струваше животът без нея?

Вратата внезапно се отвори. На прага застана Кати с малка чанта в ръка. Джон глупаво се втренчи в нея.

— Боже, колко съм доволна, че се върнах — възкликна тя и влезе. — Мама изобщо не беше толкова зле. Сам беше на гарата, каза ми, че просто имала лек пристъп, но се оправила почти веднага, след като ми телеграфирали. И така, аз взех следващия влак обратно. Умирам за чашка кафе.

Никой не чу щракването и пристъргването на зъбчатите колела, когато предният апартамент на третия етаж в кооперацията „Фрогмор“ включи отново своя механизъм в изконния порядък на нещата. Един ремък се бе отплеснал, някаква пружина се бе изметнала, но предавателният механизъм бе настроен отново и колелата се завъртяха по старите си орбити.

Джон Пъркинс погледна часовника. Бе 6,15. Той се пресегна, взе си шапката и се отправи към вратата.

— И къде отиваш сега, Джон Пъркинс, ако смея да попитам? — възкликна Кати с раздразнение.

— Мислех да се отбия при Маккроски — отвърна Джон — и да поиграя малко билиард с момчетата.

[1] Издигната над улицата на естакади, бел.пр. ↑

[2] Река в Източна Азия, която тече на югозапад и се влива в Жълто море, бел.пр. ↑

[3] От древногръцката митология — божество на присмеха и сплетните, прокуден от Олимп заради непрестанните си злословия срещу боговете, бел.пр. ↑

СУЕТА И САМУРИ

Когато Брейди Хлапето бе прикован до стената от синкавочерните очи на Моли Маккийвър, той се оттегли от бандата „Кюнец“. Толкова по въпроса за убедителността на девичия поглед и непоклатимата вярност.

Бандата „Кюнец“ бе заимствала името си от един участък на града, наречен „Бурия“ — близко и естествено разширение на познатия квартал, известен с името „Адската кухня“. Този отрязък от града върви по протежение на Единайсто и Дванайсто Авеню край реката и води до рязък и потънал в сажди кривол около малък самотен парк „ДеУит Клинтън“. А сега си дайте сметка, че един кюнец е важен фактор във всяка кухня и положението се изяснява, защото готвачите в „Адската кухня“ са много, но първокласните майстори са в бандата „Кюнец“.

Членовете на това нерегистрирано, но добре известно братство привидно прекарваха времето си по уличните ъгли, подредени като лилии в оранжерия, с пили за нокти и джобни ножчета в ръце. Така изложени, като гаранция за добра воля, в очите на случайния наблюдател те водеха безобиден разговор с около двеста думи, толкова невинен и незначителен, колкото всеки друг, който би могъл да се чуе в клубовете през седем преки в източна посока.

Но независимо от това как изглеждаха, „кюнците“ не бяха просто украшения на уличния ъгъл, отдадени на позиране и правене на маникюр. Тяхното сериозно занимание бе да разделят гражданите от техните монети и скъпоценности. Това се постигаше, за предпочитане, посредством странни и необикновени трикове, без шум и кръвопролитие. Но когато гражданинът, почетен с тяхното внимание, отказваше елегантно да се лиши от своята собственост, неговите възражения в крайна сметка се отразяваха в регистъра на някой полицейски участък или болница.

Полицията подхождаше към бандата на „кюнците“ с несекваща подозрителност и уважение. Тъй както звучните трели на славея се

чуват и в най-плътните сенки, така и в най-тъмните и скрити обиталища на „кюнците“ свирката за резервите пронизваше глухотата на нощта. Появеше ли се дим в „Кюнеца“, мъжете в сини униформи бяха наясно, че в „Адската кухня“ се разгаря пожар.

Брейди Хлапето обеща на Моли да бъде добър. А той беше най-суетният, най-силният, най-ловкият, най-успяващият съзаклятник в това тайно общество. Затова момчетата съжаляваха, че трябва да се разделят с него.

Въпреки това те се примириха с ролята на безропотни свидетели на падението му, изразено в отдаване на праведен живот. Когато някой решеше да постъпи така както го съветваше, момичето му, според неписаните закони на Кухнята това не се считаше нито за липса на мъжественост, нито за грешка. Вярно, можеш да ѝ насиниш окото от любов, ако искаш, но винаги се смята, че е за добро да изпълниш онова, което е пожелала от теб дамата на сърцето ти.

— Хайде, спри кранчето — каза ѝ Хлапето една вечер, когато, обляна в сълзи, Моли го умоляваше да промени начина си на живот. — Ще напусна бандата. Ще заживеем като обикновените хора. Казвам ти, Мол, ще си намеря работа и след година ще склучим брак. Ще го направя заради теб. Ще си вземем апартамент, шевна машина, фикус и ще заживеем честно.

— О, Хлапе — въздъхна Моли и бръсна с кърпичката си някакви пращинки от рамото му. — По-добре да чуя от теб това, отколкото че цял Ню Йорк ти принадлежи. Толкова малко ни трябва, за да бъдем щастливи!

Хлапето сведе поглед към безупречните си маншети и лачените си обувки подозрително меланхолично.

— Ще бъде жалко заради дрипите — рече той. — Винаги съм си падал по готините дрехи и щом съм имал възможност, съм се контил. Знаещ, че не понасям евтините боклуци, Мол. Този костюм ми струваше шейсет и пет. Всичко в облеклото трябва да бъде шик, иначе не става, ако питаш мен. А работя ли, няма да имам да давам толкова на дребния човечец с големите ножици.

— Няма значение, Хлапе. В син пуловер ще ми харесваш толкова, колкото и в червен автомобил.

Преди Хлапето да порасне достатъчно, за да съсипе баща си, той бе принуден да овладее занаята на водопроводчика. И сега се върна

към тази почтена и полезна професия. Но се хвана на работа като помощник, а не като майстор. А последният е този, който носи диаманти, големи колкото зърно от градушка и гледа с презрение мраморните колони в представителното имение на сенатор Кларк.

Осем месеца минаха гладко и безметежно, все едно че ги бяха изпуснали в театралната програма. Хлапето си работеше по тръбите и спойките без каквито и да било признаци за връщане към миналото. Бандата на „кюнците“ продължаваше с грабежите по магистралите, пукаше главите на полицаите, причакваше окъснели пътници, изобретяваше нови методи за мирно плячкосване, копираше кройките на дрехите и вратовръзките, които можеха да се видят по Пето Авеню и определяше поведението си според собствения си, несъобразен със закона личен правен кодекс. Но Хлапето оставаше непоклатимо верен на своята Моли, въпреки че ръцете му отдавна вече не бяха с поддържан маникюр и му трябваша поне петнайсетина минути, за да завърже своята широка лилава вратовръзка така, че да не се вижда колко е протрита.

Един ден той отнесе в къщата на Моли загадъчен пакет.

— Отвори го, Мол! — каза ѝ той с обичайния си уж невъзмутим, но скрито горделив тон. — За теб е.

Нетърпеливите пръсти на Моли разкъсаха опаковката. В следващия миг тя извика и тутакси в стаята се втурнаха ято дребни наследници на фамилията Маккийвър, както и Мама Маккийвър, подгизнала от миене на съдове, но безспорна роднина на някогашната госпожа Ева.

Моли отново изписка и нещо тъмно, дълго и гъвкаво обви врата ѝ като анаконда.

— Руски самури — обяви гордо Хлапето, като се наслаждаваше на гледката, която представляваше заоблената страна на Моли, притисната до кожената яка. — Истински. В Русия не отглеждат нищо, което да е прекалено хубаво за теб, Мол.

Моли мушна ръце в маншона, подмина върволицата невръстни зрители и се понесе към огледалото. Съвет за рубриката „Как да стана красива“: Ако искате да имате искрящи очи, румени страни и омайна усмивка, вие се нуждаете от комплект руски самурени кожи. Опитайте.

Когато останаха сами, Моли си даде сметка за наличието на леден къс здрав разум, понесен от могъщия прилив на нейното щастие.

— Бива си те, Хлапе — призна тя с благодарност. — Никога досега не съм имала кожи. Но руските самури не са ли прекалено скъпи? Май съм чувала, че струват маса пари.

— Някога да съм те занимавал с пазарлъци, Мол? — попита Хлапето с ненакърнимо достойнство. — Да си ме видяла да спирам на щанда с дреболиите или да заничам в прозорците на „Домашни потреби“? Сметни за този шал 250 долара и за маншона още 175 и няма да допуснеш моята грешка за цената на руските самури. Аз съм за изисканите неща. Мол, стоят ти екстра!

Моли притисна възторжено самурите към гърдите си. А после усмивката ѝ постепенно угасна. Тя погледна тъжно и настоятелно Хлапето право в очите.

Той знаеше какво означава всяко нейно изражение и се засмя, леко порумениял, след което отсече с ласкава безцеремонност:

— Я престани! Казах ти, че приключих с това. Купил съм ги и съм ги платил както си му е редът, със собствени пари.

— От парите, които си спечелил ли, Хлапе?

— И още как. Спестявах.

— Чакай да видим... Значи спестил си 425 долара за осем месеца, тъй ли, Хлапе?

— О, стига! — рече той с известно раздражение. — Имах малко пари преди да започна работа. Да не мислиш, че съм ги задигнал? Казах ти, край, заряхах стария занаят. Стоката е платена честно. Хайде, сложи си ги и да излезем на разходка.

Моли потисна съмненията си, може би защото самурите действат успокояващо. Гордо изправена до Хлапето, тя пристъпваше по улиците като кралица. В този беден район досега никой не беше виждал руски самурени кожи. Мълвата се разнесе бързо и вратите и прозорците разцъфнаха с глави, изгарящи от нетърпение да видят шикозните кожи, които Брейди Хлапето бе подарил на своето момиче. По цялата улица се носеха „охкания“ и „ахкания“, а обявената невероятна сума, платена за тях, се предаваше от уста на уста и непрестанно набъбваше. От дясната страна на Моли напето вървеше Хлапето с осанката на принц. Трудът не беше потиснал любовта му към разкоша и парадността, нито страстта му към скъпото и оригиналното. На един ъгъл срещнаха група от бандата на „кюнците“, която се шляеше наоколо. Видът на момчетата беше безукорен. Те повдигнаха шапки за поздрав към

момичето на Хлапето и продължиха да си бърбят спокойно и приглушено.

Три пресечки зад предизвикващата всеобщо възхищение двойка вървеше детектив Рансъм от Управлението на полицията. Рансъм беше единственият детектив от силите на реда, който можеше да обикаля района на „кюнците“ и да се чувства в безопасност. Той беше почтен, не се страхуваше и извършваше своите посещения с нагласата, че тамошните обитатели са човешки същества. Много от местните го харесваха и от време на време някой му пускаше полезна за разследването му информация.

— Какво е това вълнение надолу по улицата? — попита Рансъм едно бледо момче в червен пуловер.

— Брейди Хлапето е накичил мацето си с някакви кожи и всички са наизскачали да ги зяпат — отвърна младежът.

— Викат, че платил за тях 900 долара. Верно са шик, тъй че може и да е истина.

— Разбрах, че Брейди се е върнал към предишния си занаят и работи от близо година — рече детективът. — Вече не движи с бандата, нали?

— Работи си, факт — отвърна червеният пуловер, — но... ей, приятел, ти да имаш представа как са цените в този бранш? Заплатата на един водопроводчик трудно се връзва с кожите, с които се е наконтило гаджето на Хлапето.

Рансъм настигна вървящата пред него двойка по една пуста улица близо до речния бряг. Застана зад гърба им и докосна ръката на Хлапето.

— Може ли за момент, Брейди — изрече той без да повишава глас. Очите му за миг се спряха на дългия шал, заметнат елегантно през лявото рамо на Моли. Хлапето, с някогашната гримаса на неприязън към полицията, се дръпна леко встрани заедно с детектива. — Ти ходи ли вчера у госпожа Хеткоут на Седма западна улица да оправяш някаква течаща тръба? — попита Рансъм.

— Ходих — отвърна Хлапето. — И какво от това?

— Горе-долу по същото време е изчезнал комплектът от руски самури, собственост на госпожата. Описанието им отговаря на тези, които в момента носи младата дама.

— Дда ти... му се невиди! — възкликна гневно Хлапето. — Знаеш, че вече не се занимавам с това, Рансъм. Купих тия самури вчера от...

И внезапно млъкна.

— Зная, че напоследък работиш почтено — каза Рансъм. — Ще ти предоставя всички възможности. Ще дойда с теб до магазина, от който си купил кожите, и ще проуча въпроса. Дамата може да си ги носи и да върви с нас. По този начин никой няма да е оцетен. Така е честно, Брейди.

— Хайде тогава — съгласи се ядно Хлапето. После внезапно спря на средата на крачката си и погледна със странна усмивка разстроеното и тревожно лице на Моли.

— Няма смисъл — рече мрачно. — Това са самурите на Хеткоут. Ще трябва да ги смъкнеш, Моли, но и милион да струваха, пак нямаше да са достатъчно хубави за теб.

С измъчено изражение Моли се вкопчи в ръката на Хлапето.

— О, Хлапе, ти ми разби сърцето! — изплака тя. — Бях толкова горда с теб... а сега ще те затворят... и какво ще стане с нашето щастие?

— Иди си вкъщи — нареди й Хлапето гневно. — Хайде, Рансъм... Взимай кожите! Да се махаме оттук. Чакай малко... искаше ми се да... не, да ме... ако го направя... хайде, изчезвай, Мол... Готов съм, Рансъм.

Изад ъгъла на една дъскорезница изникна полицай Коен, тръгнал на своя обход покрай реката. Детективът му направи знак да се приближи за съдействие. Коен се присъедини към групата и Рансъм обясни случая.

— Тъй — рече Коен, — чух за самур, дето бил откраднат. Значи, казваш, са това?

Полицай Коен хвана края на шала, който доскоро принадлежеше на Моли, и го огледа внимателно.

— Някога — рече — продавах кожи на Шесто Авеню. Да, това самур. Идва от Аляска. Шал струва 12 долара, а маншон...

Прассс! Хлапето стовари мощна длан върху устата на полицая. Коен залитна и се олюля. Моли изпищя.

Детективът се хвърли върху Брейди и с помощта на Коен щракна белезниците около китките му.

— Шал штрува 12 долара, а маншон — 9 — продължи да настоява полицаят. — Какви са тези приказки за самур на цена 1000 долара?

Хлапетото седна на един куп дъски и лицето му стана тъмночервено.

— Прав си, Соломонски! — обяви той злобно. — Платих общо 21.5 долара за комплекта. Предпочитам да ми лепнете шест месеца, вместо да го призная. Аз, изисканият тип, дето никога няма да спре поглед на нещо евтино! Аз съм един най-обикновен измамник. Мол... заплатата ми отникъде не се връзваше с руските самури.

Моли се хвърли на врата му.

— Какво ме интересуват всичките самури и пари на света? — извика тя. — Аз си искам моето момче. О, ти, скъпи мой, задръстен, шантав глупчо!

— Шмъкни му тия белезници — каза Коен на детектива. — Преди да тръгна от участък, приштига рапорт, че дама намерила свои самури... Вишели в неин гардероб. Млади момко, прощавам ти удар в мое лице... само тожи път.

Рансъм подаде кожата на Моли. Очите й, вперени в Хлапетото, сияеха. Тя се загърна с шала и праметна края му през лявото си рамо. Стори го с грация, достойна за графиня.

— Двойка млад глупаф — измърмори полицай Коен към Рансъм. — Хайде да вървим.

ВИСОЧАЙША АБДИКАЦИЯ

Скитникът Кърли се примъкна боязливо към тезгяха с изложените за обяд гозби, но мигновено усети, че барманът му хвърля бегъл поглед, затова застина неподвижен и се помъчи да си придаде вид на бизнесмен, който току-що е обяждал в „Менгър“ и сега чака свой приятел, който му е обещал да мине да го вземе с колата си. Артистичните способности на Кърли бяха достойни за желаното превъплъщение, но гримът му не бе на висота.

Барманът заобиколи небрежно тезгяха. Беше вперил поглед в тавана, сякаш умуваше над някакъв сложен проблем по варосването и после се хвърли върху Кърли така внезапно, че любителят на пътищата не успя да си подготви редовните извинения. Категорично, но така спокойно, че изглеждаше почти като разсеяност от негова страна, „виночерпецът“ избута Кърли към люлеещите се врати и го изрита навън с невъзмутимост, която граничеше с тъга. Ето такъв бе маниерът на южняка от западната част.

Кърли се надигна лениво от канавката. Не изпитваше яд или негодувание към онзи, който го бе изхвърлил. Петнайсет години скитничество от неговия двайсет и две годишен живот бяха закалили духа му. Камъните и стрелите на жестоката съдба отскачаха от щита на неговата бронирана гордост. С особено смирение понасяше обиди и оскърбления, нанесени му от подобни типове. Естествено, те бяха негови врагове; и съвсем противоестествено, понякога ставаха и негови приятели. Често му се налагаше да рискува с тях, но все още не се бе научил да преценява тези хладни, лениви югозападни рицари на канелката, които имаха обноските на графове, и които, щом не одобряваха присъствието ти, сменяха местоположението ти с безмълвието и бързината на автомат за шах, местещ пешка.

Кърли остана няколко мига на тясната уличка с настилка от мескит^[1]. Сан Антонио го объркваше и напрягаше. От три дена беше гост на града и бе изцяло на негови разноски. Беше слязъл там от един закрит товарен вагон на I & G.N., защото Джони Мексиканеца му беше

казал в Де Мойн, че Аламо Сити бил посипан с манна небесна, събрана, стотвена и сервирана безплатно със сметана и захар. За Кърли това сведение беше отчасти полезно, защото не можеше да се оплаче от липса на небрежно, либерално и непостоянно гостоприемство. Но самият град влияеше тягостно на настроението му след опита, който бе натрупал в оживените, делови, подчинени на стройна система градове на Севера и Изтока. Тук често му подхвърляха по някой долар, но въпросният жест още по-често бе последван от добродушен приятелски ритник. Веднъж група каубои веселяци го бяха вързали на площада и го влачиха по черната пръст, докато никоя торба с парцали вече не би могла да стигне за кърпене на дрехите му. Криволичещите, подобни една на друга улици, които не водеха за никъде, го объркваха. Имаше и една рекичка, извита като дръжка на чайник, която пълзеше през града, пресечена със стотина малки мостчета. Те толкова си приличаха, че му действаха на нервите. Освен това последният барман носеше огромни обувки.

Кръчмата се намиреше на ъгъл. Часът бе осем, а хората, забързани за вкъщи и други, които едва сега излизаха, блъскаха Кърли по тесния каменен тротоар. Между постройките вляво от него той видя пролука, която обещавахе да се превърне в поредната широка улица. Тя цялата тънеше в мрак, с изключение на едно единствено светло петно. А щом се виждаше светлина, там с положителност имаше и човешки същества. А имаше ли човешки същества след падането на нощта, там евентуално щеше да се намери храна и със сигурност пиене. Така че Кърли се отпрати към светлината.

Тя идваше от кафенето на Швигел. На тротоара отпред Кърли видя стар плик. Вдигна го. Той можеше да съдържа чек за милион. Беше празен, но скитникът прочете адреса: „Г-н Ото Швигел“ и името на града и щата. Пощенският Щемпел беше от Детройт.

Кърли влезе в бара. Сега на светлината можеше да се види, че носи белезите на дългогодишно скитничество. Кърли не притежаваше подредеността на пресметливия и хитър професионален скитник. Гардеробът му включваше бракувани мостри на половин дузина различни моди и епохи. Две фабрики бяха съчетали своите усилия, за да му предоставят обувки. Погледнеше ли го човек, тутакси му минаваше мисълта за мумии, восъчни фигури, руски изгнаници и корабкрушенци на безлюдни острови. Лицето му почти до очите бе

скрито в къдрава кестенява брада, която той подрязваше редовно с едно джобно ножче и която му бе предоставила скитническия псевдоним^[2]. Светлосини очи, пълни с враждебност, страх, лукавство, нахалство и раболепие свидетелстваха за напрежението, което бе наложено на душата му.

Салонът беше малък и във въздуха му се бореха за надмощие ароматите на храна и пиене. Прасето и зелката се сражаваха с водорода и кислорода. Зад бара Швегел се трудеше с един помощник, чиито пори на кожата не даваха признаци на запушване. На пиещите бира се сервираха горещи наденички с кисело зеле. Кърли се промъкна до единия ъгъл на бара, прокашля се глухо и уведоми Шве-гел, че е безработен дърводелец от Детройт. И мигновено получи своята порция и халба бира.

— Ти може познава Хайнрих Щраус от Детройт?

— Дали познавам Хайнрих Щраус? — повтори Кърли ласкаво. — Че как, де да имах по долар за всяка игра на карти, която с Хайне му удряхме в неделните следобеди.

Пред изискания дипломат се появи още бира и втора порция димяща храна. После Кърли, който прекрасно си даваше сметка докъде може да стигне тази игра с общия познат, се измъкна отново на улицата, която не вещаеше нищо добро. И започна да усеща неудобствата на този каменен южен град. Навън липсваше това веселие, блясък и музика, така присъщи дори за най-бедните градове на Севера. Дори толкова рано, навъсените къщи със стени, изсечени сякаш от скала, бяха затворени и залостени, за да не допуснат мрачната влага на нощта. Улиците бяха просто пролуки, през които се точеха сивите вълма на речната мъгла. Докато вървеше, Кърли дочу смях и звън на монети и жетони зад затъмнените прозорци, както и музика, долитаща от всяка пукнатина в дърво или камък. Но забавленията бяха егоистични, а денят на всеобщо веселие още не бе настъпил в Сан Антонио.

Ала накрая, както блуждаеше, Кърли сви рязко по друга непозната улица и се озова пред весела тълпа каубои от съседните ферми, които празнуваха на открито пред стар дървен хотел. Един заклет гуляйджия от овцевъдна област, който току-що бе предприел придвижване към бара, повлече Кърли с другите, все едно че беше случайно отлъчила се овца от стадото му. Принцовете на добитъка и

вълната го приветстваха като ново, откритие в животинския свят и с възторжени възгласи се втурнаха да го консервират в разреждения алкохол на техните комплименти и почитания.

Час по-късно Кърли излезе олюлявайки се от бара на хотела, отпратен от своите своенравни приятели, чийто интерес към него бе угаснал така бързо, както бе пламнал. След като вече бе добре зареден с алкохолно гориво и натъпкан с храна, единственият въпрос, който все още го безпокоеше, бе как да си осигури подслон и постеля.

Вече ръмеше студен тексаски дъжд — неспирен, ленив и монотонен. Той потискаше хората и издигаше неохотна пара от сгорещените камъни на улиците и къщите. Така идва севернякът, обсипвайки нежната пролет и приветливата есен с мразовитите поздрави и сбогувания на настъпващата или отминаваща зима.

Кърли последва носа си надолу по първата криволичеща улица. В долния край, на брега на лъкатушещия поток, той забеляза отворена врата в една от каменните огради. Вътре видя запалени огънове и ред ниски дървени навеси, построени покрай трите страни на ограждащата стена. Кърли влезе в ограждението. Под навесите стояха много коне и кротко пощипваха овес. Имаше доста разпрегнати товарни коли и талиги, чиито сбруи бяха метнати небрежно по оки и теглици. Кърли веднага позна, че мястото се използва като двор за приходящи каруци, обичайно подсигурявай от търговци за техните приятели и клиенти от други градове. Наоколо не се виждаше никой. Без съмнение кочияшите на тези впрягове се бяха разпилели из града, „за да повидят свят“. В бързината да станат редовни клиенти на тукашните увеселителни заведения последните вероятно бяха забравили да залостят големите дървени порти и те сега зееха отворени.

Кърли бе успял да задоволи своя глад на анаконда и жажда на камила, тъй че не притежаваше нито нагласата, нито самочувствието на изследовател. Затова се дотътри на зигзаг до първата товарна кола, която успя да различи в полумрака под навеса. Тя беше с впряг от два коня и покритие от бял брезент и бе наполовина пълна с купове вълнени торби, два-три вързопа сиви одеяла, няколко бали и кашони. Опитното око веднага би преценило, че това са запаси, предназначени за някоя хасиенда, в която трябваше да бъдат откарани още на следното утро. Но за дремещия разсъдък на Кърли те представляваха само топлина, меко ложе и укритие от студената влага на нощта. След

няколко безплодни опита най-накрая той овладя достатъчно тежестта си, за да може да се покатери на едното колело и да се строполи върху най-топлото легло, което бе имал от дълго време насам. После инстинктивно се превърна в риешо животно — прокопа своя път като лалугер надолу между чувалите и одеялата и се скри от студения нощен въздух, също като мечка, сгушила се на топло и сигурно в бърлогата си. Три нощи подред сънят бе спохождал треперещия от студ Кърли само на пресекулки. Ето защо този път, щом Морфей^[3] се спусна от небесата, за да го споходи, Кърли се вкопчи в гърлото на митологичното старче с такава сила, че бе цяло чудо как изобщо някой друг на този свят успя да мигне през въпросната нощ.

Шестима каубои от ранчото „Киболо“ чакаха около вратите на магазина. Понитата им, завързани по тексаски, пасяха наблизко. Това завързване изобщо не струваше. Юздите на животните бяха пуснати на земята, което е по-резултатен начин за обезопасяване (такава е силата на навика и въображението) отколкото може да се получи посредством дебело половин инч въже и един дъб.

Каубоите се шляеха наоколо, всеки от тях с цигарена хартия в ръка и леко, но непрестанно проклинаха магазинера Сам Ревъл. Последният стоеше на прага, плющеше с червените ластици върху ръкавите на розовата си памучна риза, вперил ласкав поглед в единствения чифт обувки от щавена кожа в радиус от четиридесет мили. Прегрешението му беше сериозно и той се раздвояваше между смиреното извинение и възхищението от собствените си прелестни одежди. Бе допуснал фермерските запаси от тютюн да се изчерпят.

— Смятах, че имам още една кутия под тезгяха, момчета — за кой ли път заобяснява той. — Но сега, като погледнах, се оказа, че съм се излъгал.

— Някой трябва да те фрасне по тиквата с дръжката на камшика — каза Роджърс Туткавия, коняр от пасбището в Лаго Верде. — Яздил съм девет мили дотук за малко тютюн и не е нормално и не е прилично да бъдеш оставен жив.

— Когато тръгнах, момчетата пушеха кълцан тютюн за дъвкане, смесен със сухи листа от москит — въздъхна Тейлър Мустанга, пастир на коне от лагера „Трите бряста“. — До девет часа ще ме чакат да се

върна, готови да си свият цигара от истински тютюн преди лягане. А аз трябва да им кажа, че този тъпак с червени очи и жълти копита, този басмян конски син с женска блуза Сам Ревъл си е свършил запасите!

Грегорио Сокола, мексикански каубой и най-големият майстор на ласото в ранчо „Киболо“ килна назад голямото си, извезано със сребърна нишка сламено сомбреро върху гъстите си смолисточерни къдри и изтръска джобовете си за последни трошици от скъпоценното растение.

— Ах, дон Самуел — каза той с укор, но с характерния си лек кастилски акцент, — ижвинявайте. Кажват, че жаекът и овсата имат най-малко *sesos*^[4]. Е, как му кажвате вие... можък. Не им вярвайте, дон Самуел... ижвинявам се. Според мен хората, които не пушат тютюн, те... да ме ижвинявате, дон Самуел...

— Добре де, момчета, какъв е смисълът сега да предъвквате? — попита невъзмутимо Сам, привеждайки се да избърше носовете на обувките си с червеникавожълтата си кърпа. — Ранс замина за Сан Антонио във вторник и съм му наредил да донесе още тютюн. Панчо вчера се върна с неговия кон, а Ранс лично ще докара обратно фургона. Няма много товар — само няколко вълнени чувала и одеяла, пирони, компоти от праскови и разни неща, които ни се свършиха. Очаквам го да се върне днес. Сигурно тъй ще стане. Той тръгва рано, кара като луд и сигурно към залез слънце ще пристигне.

— Каква кранта кара? — попита Тейлър Мустанга с надежда в гласа си.

— Колата със сивите — отвърна Сам.

— Тогава ще почакам — каза каубоят. — Тия дръгливци гълтат пътя както земна кукувица змия. А ти, Сам, можеш да ми отвориш една кутия с ренглоти^[5], докато чакам нещо по-добро.

— На мен ми отвори от жълтите праскови — нареди Роджърс Пипкавия. — Аз също ще чакам.

Лишените от тютюн каубои се настаниха удобно на стълбите на магазина. Вътре Сам отвори с брадвичка консервните кутии с плодове. Всеки път, когато пристигаха в магазина, каубоите не пропускаха да се почерпят с нещо по-различно от обичайните за лагера боб и бекон.

Самият магазин — голяма бяла дървена постройка, подобна на хамбар, се намираше на петдесетина метра от ранчото. Отвъд бяха разположени огражденията за конете, а още по-нататък — навесите за

складиране на вълна и кошарите за стригане, тъй като в ранчо „Киболо“ се отглеждаха крави и овце. На известно разстояние зад магазина се намираха покритите със слама и измазани с кал колиби на мексиканците, които открито показваха своята вяност към Киболо.

Постройката в ранчото се състоеше от четири просторни стаи с варосани кирпичени стени и двустайна дървена пристройка под прав ъгъл. Тя пък от своя страна се ограждаше от широка двайсет стъпки „галерия“, разположена в гора от огромни вечнозелени дъбове и брястове. Съвсем близо имаше и едно езеро. То бе дълго, не много широко и страшно дълбоко. В него привечер огромни риби изскачаха на повърхността и после отново се гмуркаха шумно като хипопотами, наслаждавайки се на банята си. От дърветата висяха гирлянди и огромни пискюли от типичния за юга меланхоличен сив мъх. Наистина на вид ранчото „Киболо“ по-скоро принадлежеше към Юга, отколкото към Запада. Все едно че старият Киова Трусдел го бе докарал със себе си от низините на Мисисипи, пристигайки в Тексас със своята пушка през 1855.

Но въпреки че не донесе семейното имение, Трусдел наистина добави нещо в семейното наследство, по-трайно от тухла или камък. Той докара единия край на враждата между семействата Трусдел и Къртис. И когато един Къртис купи Rancho de los Olmos^[6], намиращо се на шестнайсетина мили от Киболо, в крушовите равнини и в гъстаците на югозапада настъпиха бурни времена. В онези дни членовете на фамилията Трусдел очистиха доста вълци, тигри и мексикански лъвове, а един или двама Къртис бяха удостоени с резки, нанесени по прикладите на пушките им. Освен това на брега на езерото в Киболо Трусдел погребва свой брат с куршум на Къртис в тялото. А после индианците киова извършиха последното си нападение срещу фермите между реките Фрио и Рио Гранде. Трусдел, начело на своите рейнджъри, отгърва земята от тях до последния червенокож и по този начин си спечели прозвището. След това настъпи разцветът във вид на многобройни стада и непрестанно разширяващи се земи. А после дойде старостта и ожесточението. Трусдел седеше с буйна грива, бяла като цвета на испански кинжал и сурови бледосини очи в сенчестата галерия на Киболо и ръмжеше като пумите, които на времето бе убивал. Натрупаните години за него нямаха значение и не те бяха причината за горчивината, която изпитваше към живота. Онова,

което не можеше да преглътне, бе, че неговият единствен син Рансът искаше да се ожени за Къртис — последна издънка от вражеския род.

Известно време в магазина се чуваше само дрънченето на калаените лъжици, шумното преглъщане, с което каубоите унищожаваша сочните плодове, ленивото потропване на пасящите понита и гласа на Сам, който си пееше някаква тъжна песен, докато за двайсети път през този ден доволно сресваше острата си червеникавокестенява коса пред едно издраскано огледало.

През вратата на магазина се виждаше неравния отрязък от прерията, който се спускаше на юг, осеян с ивици светлозелен бухлат мескит в падините и почти черните масиви храсталак, увенчали по-високите части. През мескистовата падина лъкатушеше пътят към ранчото, който пет мили по-нататък се сливаше със стария областен път към Сан Антонио. Слънцето бе толкова ниско, че и най-лекото възвишение хвърляше своята сива сянка мили навътре в златистозеленото море от светлина.

Тази вечер слухът бе по-чувствителен от зрението. Мексиканецът вдигна светлокафяв пръст, за да усети стърженето на метал в метал.

— Един фургон — обади се той — пресича Аройо Ондо. Чувам колелетата. Бая скалисто място е това Ондо.

— Имаш остър слух, Грегорио — отбеляза Тейлър Мустанга. — Аз не чувам нищо друго, освен птича песен в гъстака и лекото свирене на зефира над долчинката.

След десет минути Тейлър отбеляза:

— Виждам прахоляк, вдиган от кола, точно в другия край на равнината.

— Имаш много остър поглед, сеньор — каза Грегорио с усмивка.

Две мили по-нататък те забелязаха неясен облак, затъмняващ зелените дипли на мескита. След двайсет минути чуха тропота на конски копита; след още пет сивите коне, цвилещи за овес и теглещи лекия фургон като детска играчка, изскочиха иззад гъстака.

Откъм мексиканските колиби долетя вик:

— El Amo! El Amo!^[7]

Четирима младежи се втурнаха да разпрегнат конете. Каубоите нададоха радостен вик за поздрав. Ранс Трусдел, който караше, хвърли

юздите на земята и се засмя.

— Под покривалото на каруцата е, момчета — каза той. — Зная какво чакате. Ако Сам го остави отново да свърши, ще използваме жълтите му обувки за мишена. Има два кашона. Измъкнете ги и си запалете. Знам, че всички умирате за сваятна цигара.

След като бе престанало да вали, Ранс бе преместил покривалото от предната част на каруцата и го бе хвърлил върху стоките във фургона. Шест чифта нетърпеливи ръде се стрелнаха напред, смъкнаха го и започнаха да ровят под чувалите и одеялата за кутиите с тютюн.

Колинс Дългия, пратен за тютюн от дружината в Сан Габриел, който яздеше с най-дългите стремени на запад от Мисисипи, бръкна с ръка, приличаща на теглич за кола. Той напипа някаква повърхност, потвърда от одеяло, и издърпа нещо ужасно — безформена, окаляна стиска кожа, стегната с тел и канап. Откъм парцаливия край, като глава и лапички на разтревожена костенурка стърчаха пръсти на човешки крак.

— Я гледай! — извика Колинс Дългия. — Ранс, ти да не си започнал да возиш трупове? Тук има един цвъртящ скакалец!

Подобно на противен червей, изпълзял от дупката си, Кърли се изтръгна от дълбокия си сън. Измъкна се навън и седна, мигайки като окаян пиян бухал. Лицето му бе синкавочервено и подпухнало, цялото намачкано и на резки като най-евтината пържола при месаря. Очите му представляваха хлътнали цепнатини; носът му приличаше на мариновано цвекло; в сравнение с косата му и най-рошавата грива на Джак-в-кутия^[8] щеше да изглежда като атлазеното теме на плешивец. В останалата си част представляваше оживяло плашило.

Ранс скочи от седалката на земята и изгледа странния си товар с широко отворени очи.

— Дяволите да те вземат, скитнико. Какво правиш в моята кола? Как се качи?

Каубоите заобиколиха Кърли. Бяха озадачени и развеселени. За момент дори забравиха за тютюна.

Кърли бавно се огледа във всички посоки. После изръмжа като шотландски териер иззад оръфаната си брада:

— Къде е това? — прозвуча режещ глас от пресъхналото му гърло. — Някаква си загубена ферма на сред изоставена нива. Я ми кажи, за какво ме докара тук? Аз да съм ти казал, че искам да дойда?

Ами вие, какво сте ме зяпнали, бе? Я да се махате, че да не ви размажа физиономиите!

— Измъкни го, Колинс — каза Ранс.

Кърли се плъзна надолу и усети как земята се надигна и се сблъска с плешките му. Той се изправи и седна на стъпалата на магазина. Трепереше от яд, бе прегърнал колене и се хилеше презрително. Тейлър вдигна една кутия тютюн и я отвори. Шест цигари засияха и донесоха покой и временно опрощение за Сам.

— Как се озова в моята кола? — повтори Ранс, този път с глас, който изискваше отговор.

Кърли разпозна безпогрешно тона. Беше го чувал от товарачи и от едри мъжаги със сини униформи и палки.

— Аз ли? — изръмжа той. — Ама ти на мене ли говориш? Бях тръгнал към „Менгър“, но моят лакей забравил да ми вземе пижамата. Та затуй припълзях в тази каруца на двора... Нали разбираш? И изобщо не съм ти казал да ме караш в тази процъфтяваща ферма... Сега разбра ли?

Сам, космополитът, който се обръщаше към барманите в Сан Антонио на малко име, застана при вратата.

— Откъде изкопа този скитник, Ранс? Да не си решил да правиш от ранчото манастирска приемна?

— Ей — обади се Кърли, чиито бронирани гърди отбиваха всички стрели на духовитостта. — Някой от вас, шегобийци, да има у себе си нещо за къркане? Забавлявайте се! Ами да, и аз се наливам, докато не мога да се държа на краката си. — Той се обърна към Ранс: — Значи ти ме докара на про... на старата си прерийна шхуна... Казах ли ти да ме откараш до някоя ферма? Искам да пийна едно. Вече едва издържам. Какво да правя?

Ранс видя, че нервите на скитника наистина са изопнати до скъсване и изпрати едно от мексиканчетата до къщата за чаша уиски. Кърли я глътна на един дъх и в очите му за миг просветна благодарност... така човешка, като погледа на верен сетер.

— Благодаря ти, господарю — отрони той едва чуто.

— Намираш се на трийсет мили от която и да е железопътна линия и на четирийсет мили от каквото и да било заведение — каза Ранс.

Кърли се отпусна немощно назад върху стълбите.

— След като си тук — продължи собственикът на ранчото — ела с мен. Не можем да те прогоним в прерията. Даже един заек може да те разкъса на парчета.

И той отведе Кърли под един просторен навес, където се пазеха колите на ранчото. Там му разпъна едно платнище и донесе одеяла.

— Едва ли ще заспиш пак — каза Ранс, — след като си спал като мъртъв цяло денонощие. Но можеш да пренощуваш тук. Ще кажа на Педро да ти донесе нещо за хапване.

— Че какво ми е! — възкликна Кърли. — Та аз мога да спя цяла седмица. Ей, човече, имаш ли у себе си пирон за ковчег?

Него ден Рансът Трусдел бе изминал с каруцата петдесет мили. И въпреки това стори ето какво. Старият Киова Трусдел седеше в своя голям стол от ракита и четеше на светлината на огромна газена лампа. Ранс остави до лакътя му куп нови вестници от града.

— Върна ли се, Ранс? — попита старецът, едва вдигайки поглед. — Сине — продължи старият Киова, — цял ден си мисля за онзи наш разговор. Искам пак да ми кажеш. Разбираш ли, аз живях за теб. Бих се с вълци, с индианци и с още по-зли бели мъже, за да те защитавам. Ти никога не си имал майка, която да си спомняш. Научих те да стреляш точно, да яздиш добре и да живееш честно. По-късно работех, за да трупам долари, които един ден да бъдат твои. Ти ще си богат човек, Ранс, когато си ида от този свят. Аз те създадох. Изблизах те, за да станеш какъвто те искам, също както леопардът лиже малките си. Ти не принадлежиш на себе си... Първо трябва да бъдеш един истински Трусдел. Е, ще ми сервираш ли още глупости за онова момиче на Къртис?

— Казвам ти за пореден път — изрече Ранс бавно. — Тъй като аз съм Трусдел, а ти — мой баща, никога няма да се ожения за момиче от рода Къртис.

— Добро момче — въздъхна старият Киова. — Я по-добре иди да вечеряш нещо.

Ранс се отправи към кухнята в задната част на къщата. Педро, мексиканецът-готвач, скочи да донесе храната, която държеше топла на печката.

— Само чаша кафе, Педро — каза той и го изпи на крак. И после: — Под навеса за колата има един скитник. Легнал е там на брезентово платнище. Иди и му отнеси нещо за ядене. Даже нека бъде като за двама.

Ранс излезе и тръгна към кирпичените постройки. Едно момче изтича към него.

— Мануел, можеш ли да ми хванеш Ваминос, там, на малкото пасбище?

— Защо не, сеньор. Видях го близо до вратата, но оттогава минаха близо два часа. Той си е с въжето, само че е пуснат свободно.

— Хвани го и го оседлай колкото можеш по-скоро.

— Prontito, señor.^[9]

Яхнал Ваминос, Ранс се наклони напред, пришпори го с колене и препусна на изток, минавайки покрай магазина, където седеше Сам и настройваше китарата си на лунна светлина.

На Ваминос му трябва една дума... Ваминос, добрият сивокафяв кон. Мексиканците, които имат стотина имена за цветовете на коня, го нарекоха gruo. Беше с миши цвят, с цвят на аспид, ръждивокафяв, дорест, ако можете да си го представите. От гривата към опашката по гърба му минаваше черна ивица. А землемерите не бяха в състояние да набележат толкова мили, колкото той можеше да измине за един ден.

Осем мили източно от ранчото „Киболо“ Ранс отхлаби колене и Ваминос спря под едно голямо дърво. Жълтите ратамови цветове пръскаха наоколо аромат, който би надминал дори този на френските рози. Луната бе превърнала земята в огромен бокал с капак от кристално небе. На една полянка пет големи заека подскачаха и си играеха като котета. Осем мили по-нататък в източна посока светеше бледа звезда, която сякаш бе паднала под хоризонта. Нощните ездачи, които често определяха по нея накъде да се движат, знаеха, че това е светлината в Rancho de los Olmos. След десет минути Йена Къртис пристигна в галоп на своето червеникавокафяво пони Дансър и спря под дървото. Двамата се наведоха един към друг и сплетоха пламенно ръце.

— Трябваше да те изчакам по-близо до дома ти — каза Ранс. — Но ти никога не ми позволяваш.

Йена се засмя. Красивите ѝ бели зъби блеснаха в меката светлина, а в очите ѝ заискри безстрашен поглед. Нямаше никакви

сантименталности, само лунната светлина, ароматът на ратама и възхитителната фигура на Ранс Трусдел, нейният любим. Но тя бе там, на осем мили от дома си, за да се срещне с него.

— Колко пъти съм ти казвала, Ранс — промълви тя, — че аз съм твоето момиче на половината път? Винаги наполовина.

— Е? — в тона на Ранс прозвуча въпрос.

— Направих го — отвърна Йена почти с въздишка. — Казах му след вечеря, когато смятах, че ще бъде в добро настроение... Будил ли си някога лъв, Ранс, с погрешната представа, че ще се окаже котенце? Само как не срути ранчото, не знам. Всичко свърши. Аз обичам баща си, Ранс, и освен това ме е страх... Боя се за него. Той ме накара да обещавам, че никога няма да се омъжа за Трусдел. И аз го сторих. Това е. А при теб как беше?

— Същото — отвърна Ранс бавно. — Обещах му, че неговият син никога няма да се ожени за момиче от рода Къртис. Просто не можех да скърша волята му. Той е много възрастен. Съжалявам, Йена.

Момичето се приведе и положи длан върху ръката на Ранс, отпусната върху рога на седлото.

— Никога не съм предполагала, че ще започна да те харесвам още повече, защото се отказваш от мен — изрече тя пламенно, — но това е истината. Сега трябва да потеглям обратно, Ранс. Излязох тайно от къщи и самичка оседлах Дансър. Лека нощ, съседе.

— Лека нощ — отвърна Ранс. — Докато яздиш, бъди внимателна с тия дупки от язовци.

Те се обърнаха и потеглиха в противоположни посоки. Йена се извърна на седлото си и извика ясно:

— Не забравяй, че аз съм твоето момиче на половината път!

— Проклети да са всички семейни вражди и наследствени крамоли! — гневно възкликна Ранс към вятъра.

После отведе коня си на малкото пасище и се прибра в стаята си. Отвори най-долното чекмедже на едно старо бюро и извади куп писма, които Йена му бе писала едно лято, през което бе заминала на гости в Мисисипи. Чекмеджето заяде и той го дръпна ядно, както подобава на един мъж. А то се измъкна и се стовари болезнено върху краката му... както подобава на едно чекмедже. Отнякъде изпадна старо, сгънато писмо на жълта хартия без плик — вероятно бе стояло в едно от по-

горните чекмеджета. Ранс го взе, приближи го до лампата и го зачете с любопитство.

После си грабна шапката, излезе навън и се отправи към една от кирпичените постройките на мексиканците.

— Лельо Хуана — каза той, — бих искал да поговоря с теб за малко.

Много възрастна мексиканка, цялата побеляла, с лице обсипано с бръчки, се надигна от едно столче.

— Седни — каза Ранс, свали шапката си и взе единствения стол в колибата. — Кой съм аз, лельо Хуана? — попита той на испански.

— Дон Рансът, наш добър приятел и господар — отвърна старицата. — Защо питаш?

— Лельо Хуана, кой съм аз? — повтори той.

На лицето на възрастната мексиканка се изписа страх и тя припряно се загърна с черния си шал.

— Кой съм аз, Тия Хуана? — попита още веднъж Ранс.

— Живея в ранчо „Киболо“ от трийсет и две години — рече леля Хуана. — Мислех, че ще ме погребат под дървесата в градината преди тия неща да излязат наяве. Затвори вратата, дон Рансът, и аз ще говоря. Виждам по лицето ти, че вече знаеш.

Близо час преседя Ранс зад залостената порта на леля Хуана. Когато се връщаше обратно към къщата, Кърли го повика изпод навеса за каруците.

Скитникът седеше на нара си, поклащаше крака и пушеше.

— Ей, приятел — изръмжа той. — Не подобава да се държиш така с един човек, след като си го похитил. Отидох до магазина, взех назаем един бръснач от онзи наконтения и се обръснах. Но човек има нужда и от други неща. Кажеш... не можеш ли да отпуснеш още... да речем... три пръста от онова питие? Нали не съм те молил да ме докараш в твоето пр... стопанство.

— Застани тук на светлината — рече Ранс.

Кърли се изправи мрачно и пристъпи напред.

Лицето му, сега гладко обръснато, изглеждаше неузнаваемо. Косите му бяха сресани на път и се спускаха от дясната страна на челото му на особена вълна. Лунната светлина милостиво смекчаваше опустошенията, нанесени от пиенето, а орловият му, добре оформен

нос и малка, квадратна брадичка с трапчинка му придаваха почти изискан вид.

Ранс седна в долния край на леглото и го изгледа с любопитство.

— Откъде си... имаш ли някъде дом... роднини?

— Кой, аз ли? Аз съм херцог — отвърна Кърли. — Аз съм Сър Реджиналд... О, я стига! Не, не знам нищо за рода си. Скитник съм откакто се помня. Кажи ми, старче, ще ме приютиш ли и за тази вечер или не?

— Отговори ми на въпроса и може и да го сторя. Как се случи така, че стана скитник?

— Аз ли? — отвърна Кърли. — Ами, усвоих тази професия още като невръстен. Налагаше се. Първото, което си спомням, е че бях собственост на един грамаден ленив скитник по прякор Чарли Бифтека. Той ме пращаше по къщите да прося. Още не бях пораснал достатъчно, за да стигам резето на портите.

— Той споменава ли ти е как се е сдобил с теб? — попита Ранс.

— Веднъж, когато беше трезвен, ми каза, че ме бил купил срещу една стара пушка и шест патрона от някаква група пияни мексиканци — стригачи на овце. Но какво значение има? Това е всичко, което знам.

— Добре — каза Ранс. — Приемам, че си истински скитник. Ще ти позволя да останеш в ранчо „Киболо“. А утре ще те изпратя на работа в един от биваците.

— На работа! — изсумтя Кърли презрително. — Ама ти за какъв ме вземаш? Да не би да си мислиш, че ще хукна след кравите, ще търча и ще подскачам след разни шантави овце, както казва оня натруфен приятел пред магазина, че правят тукашните глупаци? Хич не си го и помисляй!

— О, веднъж свикнеш ли, започва да ти харесва — отвърна Ранс. — Да, ще ти изпратя още едно питие по Педро. Мисля, че ще станеш първокласен каубой, даже преди да съм се захванал сериозно с теб.

— Аз? — възкликна Кърли. — На мен ми е жал за кравите, които ме караш да съпровождам. Те могат да се оправят и сами. И да не ми забравиш питието за лека нощ, господарю.

Преди да се прибере в къщата, Ранс се отби в магазина. Сам Ревъл със съжаление събуваше кожените си обувки и се канеше да си ляга.

— Чакаш ли утре сутрин някое от момчетата от лагера „Сан Габриел“? — попита Ранс.

— Колинс Дългия — отвърна Сам кратко. — За пощата.

— Кажи му — нареди Ранс, — да вземе скитника, да го отведе при тях в лагера и да го задържи докато аз отида.

Когато на другия ден Ранс Трусдел пристигна яздейки, Кърли седеше на одеялата си в лагера „Сан Габриел“ и проклинаше талантливо. Каубоите не обръщаха внимание на бездомника. Той беше потънал в прах и мръсотия, а дрехите му представляваха най-окаяната защита на условностите.

Ранс отиде при Бък Раб, началника на лагера, и проведе кратък разговор с него.

— Той е пълен глупак — отвърна Бък. — Не съм виждал понизко изчадие на безчовечността. Не знам какво си имал предвид за него, Ранс, тъй че просто го оставих да се настани тук. Това изглежда го устройва. Момчетата поне дузина пъти го осъдиха на смърт, но аз им казах, че може би го пазиш за изтезания.

Ранс съблече връхната си дреха.

— Мисля, Бък, че ми предстои трудна работа, но съм длъжен да я свърша. Трябва да превърна това нещо отново в човек. Затова дойдох да поживея тук в лагера.

После отиде при Кърли.

— Братко — рече му той, — не мислиш ли, че ако се поизкъпеш, това ще ти позволи да седнеш в компанията на своя събрат без такава несправедливост към атмосферата?

— Изчезни оттук, селяко — извика Кърли язвително. — Малкият ще повика прислуга, когато усети желание да си вземе вана.

Водоема бе на двајсетина метра. Ранс хвана Кърли за глезена и го повлече като чувал с картофи към ръба. После със силата и ловкостта на хвъргач на чук запрати зловонния член на обществото навътре във водата.

Кърли изпълзя на брега, плюейки като морска свиня.

Ранс го посрещна с парче сапун и грубо платно в ръка.

— Иди в другия край на водоема и използвай това — нареди той. — Бък ще ти даде сухи дрехи при колата.

Скитникът се подчини без протести. Докато вечерята стана готова, той се върна в лагера. Беше почти неузнаваем в новата си синя риза и дрехи от кафяв док. Ранс го огледа крадешком.

— Боже, надявам се да не е страхливец — каза си той. — Искан ми се да вярвам, че няма да се окаже страхливец.

Съмненията му скоро бяха разсеяни. Кърли отиде право при него. Светлосините му очи искряха.

— Сега съм чист — каза той многозначително. — Може би ще разговарям с мен. Мислиш си, че си на пикник тук, а? Вие, дръвници такива, смятате, че можете да се нахвърляте на човек, защото сте сигурни, че той не може да избяга. Добре. Я да видим сега какво смяташ за това.

И Кърли залепи една оглушителна плесница на лявата буза на Ранс. Отпечатъкът от ръката му се откри бледочервен на фона на тъмния загар.

Ранс се усмихна щастливо.

Каубоите и до днес говорят за битката, която последва.

Някъде през време на неуморната си обиколка по градовете Кърли бе усвоил изкуството на самозащитата, фермерът разполагаше единствено с великолепна сила и съчетание от безупречно здраве и издържливост, обусловени от един разумен начин на живот. Двете качества почти си подхождаха. Обичайните рундове липсваха. Накрая чистият черен дроб надделя. Последният път, когато се строполи, съборен от поредния непохватен, но мощен удар на фермера, Кърли остана да лежи на тревата, но очите му не бяха изгубили неукротимия си блясък.

Ранс отиде до един варел с вода, отвъртя кранчето и изми на струята кръвта от сцепената си брада. На лицето му грееше доволна усмивка.

За възпитатели и моралисти щеше да бъде изключително полезно, ако можеха да се запознаят в подробности с възстановителната програма, на която Ранс подложи своя безпризорен през месеца, който прекара в лагера „Сан Габриел“. Този ранчери не разполагаше с изискани теории, на които да се опре — може би целият му запас от педагогически постулати включваше познание за обядването и вяра в наследствеността.

Каубоите виждаха, че техният господар се опитва да направи човек от странното животно, което им бе пратил, и мълчаливо се организираха в екип от помощници. Но си имаха собствена система за въздействие.

Първият урок остана в съзнанието на Кърли. Той влезе първоначално в приятелски, а впоследствие и в интимни отношения със сапуна и водата. А онова, което носеше най-голямо удовлетворение на Ранс, бе, че неговият „предмет“ се налагаше все повече с всяко поредно преодоляно стъпало. Но понякога стъпалата се намираха на твърде голямо разстояние едно от друго.

Веднъж Кърли докопа еднолитровата бутилка уиски, която се пазеше непокътната в палатката с припасите за цяр срещу ухапвания от гърмящи змии и прекара шестнайсет часа на тревата, фантастично пиян. Но когато успя да се изправи на крака, първата му работа бе да намери сапуна и кърпата и да се отправи към charco. А веднъж, когато от ранчото пристигна почерпка във вид на кошница, пълна с домати и пресен лук, Кърли погълна цялото количество преди каубоите да са се върнали в лагера за вечеря.

И тогава те го наказоха както си знаеха. В продължение на три дена никой не му каза нито дума, освен когато отговаряха на собствените му въпроси или реплики. Всеки път го правеха с безупречна учтивост. Иначе един на друг непрекъснато си погаждаха номера, удряха се болезнено и с любов, засипваха се с приятелски ругатни и хули, но с Кърли бяха неизменно учтиви. Той го виждаше и това го нараняваше точно както се надяваше Ранс.

Една нощ задуха студен и влажен северен вятър. Уилсън, най-младият от групата, от два дни лежеше в лагера с висока температура и треска. Когато Джо стана рано сутринта, за да приготви закуска, намери Кърли да спи седнал, облегал на колелото на каруцата, загърнат само в едно одеяло, а всички други, които бе получил лично за себе си, бяха метнати върху Уилсън, за да го предпазят от дъжда и студения вятър.

Три вечери след тази случка Кърли се уви в одеялото си и заспа. Тогава другите каубои станаха безшумно и се заеха с приготовленията. Ранс видя Дългия Колинс да връзва въже за рога на седлото. Другите вадеха своите револвери.

— Момчета — каза им Ранс, — много съм ви задължен. Надявах се, че ще го сторите, но не исках да ви моля за това.

Половин дузина барабани револвери загърмяха — ужасни крясъци заехтяха във въздуха. Дългия Колинс се понесе в луд галоп през леглото на Кърли, завличайки седлото след себе си. Това бе просто техният начин нежно да събудят жертвата си. После в продължение на час го дразнеха според кодекса на каубойския стан. Когато посмееше да промълви нещо в знак на протест, те го просваха върху куп одеяла и го налагаха здраво с чифт кожени гамаши.

А всичко това означаваше, че Кърли бе спечелил своите шпори, че получаваше каубойската аколада^[10]. Другите повече никога нямаше да бъдат учтиви с него. Но той щеше да бъде техният партньор, неизменно до тях, рамо до рамо, стреме до стреме.

Когато подигравките приключиха, всички ръце нападнаха големия кафеник на Джо при огъня за по едно нощно кафе. Ранс наблюдаваше внимателно новия рицар, за да види дали разбира какво става и дали е достоен за оказаната чест. Кърли докуцука със своята чаша до един пън и се настани отгоре му. Дългия Колинс го последва и седна до него. После пристигна Бък Раб и седна от другата му страна. Кърли се усмихна.

И тогава Ранс връчи на Кърли кон, седло и сбруи и го прати при Бък Раб с нареждането да довърши работата.

Три седмици по-късно Ранс пристигна от ранчото в лагера на Раб, който по това време се намирал в Шейк Вали. Момчетата точно оседаваха за дневната езда. Той потърси между тях Дългия Колинс.

— Какво става с онзи скитник? — попита той.

Дългия Колинс се усмихна.

— Протегни ръка, Ранс Трусдел — каза той, — и ще го докоснеш. Можеш да стиснеш десницата му, ако искаш, защото вече е съвсем почтен и от него по-добър няма в никой лагер.

Ранс погледна отново чистото, загоряло лице на каубоя, който стоеше до Колинс и се усмихваше. Нима това бе Кърли? Той протегна ръка и Кърли я сграбчи със силата на каубой, който обзядва полудиви коне.

— Искам те в ранчото — каза Ранс.

— Дадено, приятелю — отвърна Кърли сърдечно. — Но после държа да се върна тук. Виж, човече, това е изискано стопанство. А аз

не търся други удоволствия, освен да гоня кравите с тази банда тук. Те всички са достатъчно весела компания.

Щом пристигнаха в ранчото „Киболо“, двамата слязоха от конете. Ранс нареди на Кърли да чака при вратата на всекидневната. Самият той влезе вътре. Старият Киова Трусдел четеше на една маса.

— Добрутро, господин Трусдел — каза Ранс.

Старецът бързо обърна беловласа глава.

— Това пък какво трябва да означава? — започна той. — Защо ме наричаш господин?

Щом погледна лицето на Ранс, той млъкна и ръката, която държеше вестника, започна леко да трепери.

— Момче — изрече той бавно, — как разбра?

— Няма нищо — отвърна Ранс. — Накарах леля Хуана да ми каже. Стана случайно, но сега всичко е наред.

— Ти си ми като роден син — каза старият Киова.

— Леля Хуана ми разказа всичко — добави Ранс. — Разказа ми как си ме осиновил, когато съм бил съвсем малък, как си ме взел от един товарен влак със златотърсачи, който пътувал на запад. Разказа ми и как детето... твоето дете се е загубило или е било откраднато. Спомена, че станало същия ден, когато стригачите на овце се напили и напуснали ранчото.

— Синът ни изчезна от къщи на двегодишна възраст — каза старецът. — После пристигнаха тези емигрантски вагони с малкия... Не те искаха... Е, и ние те взехме. Надявах се никога да не го научиш, Ранс. Минаха толкова години, а от нашето момче ни вест, ни кост.

— Той е тук, отвън, освен ако не съм допуснал ужасна грешка — каза Ранс, отвори вратата и махна с ръка.

На прага застана Кърли.

Никой не би могъл да се усъмни. Старецът и младежът имаха едни и същи коси, невероятната приликата личеше в очертанятия на носа, брадичката, овала на лицето и в невероятните светлосини очи. Старият Киова се изправи напрегнат.

Кърли огледа стоята с любопитство. На лицето му се изписа озадачено изражение. Той посочи към стената отсреща.

— Къде е тик-так? — попита той някак отвлечено, сякаш не беше на себе си.

— Часовникът! — възкликна Киова високо. — Навремето там стоеше осемдневния часовник. Защо...

Той се обърна към Ранс, но Ранс беше изчезнал.

А стотина метра по-нататък Ваминос, добрият сивокафяв кон на ръждиви петна, препускаше на изток като истински бегач през облаци прах и гъсталаци и го отнасяше към Ранчо де лос Олмос.

[1] Вид северноамериканско дърво, бел.пр. ↑

[2] Curly на англ. език означава къдрав, бел.пр. ↑

[3] Гръцки бог на сънищата, бел.пр. ↑

[4] Мозък, ум (исп.), бел.прев. ↑

[5] Сорт големи сочни сливи със светложълт цвят, които зреят в началото на лятото, бел.прев. ↑

[6] Ранчото на брястовете (исп.), бел.пр. ↑

[7] Господарят! Господарят! (исп.), бел.пр. ↑

[8] Популярна играчка, представляваща човече на пружина, поставено в кутия, бел.пр. ↑

[9] Веднага, сеньор (исп.), бел.пр. ↑

[10] Обредна прегръдка и докосване с плоската част на меча при посвещаване в рицарство, бел.пр. ↑

ПРИНЦЪТ ОТ ГЪСТАЛАКА

Най-накрая часът стана девет и изнурителният ден приключи. Лина се качи в стаята си на третия полуетаж в хотела при каменоломната. От ранни зори се трепеше, засипана с работата на възрастен човек — търкаше подовете, миеше тежките керамични чинии и чаши, оправяше леглата и полагаше неистови усилия да задоволи ненаситните потребности от подпалки и вода в този шумен и угнетителен хан.

Денят бе превалил и грохотът откъм каменната кариера бе заглъхнал — взривяването и оглушителния рев на компресорите, скърцането на огромните кранове, крясъците на бригадирите, стърженето на вагонетките, които неспирно сновяха напред-назад и отнасяха огромните блокове варовик. Там, в канцеларията на хотела, двама-трима работници ръмжаха и ругаеха, окъснели в игра на шашки. Като гнетяща мъгла из цялата къща се носеше тежък мирис на задушено, на препържена мазнина и на евтино кафе.

Лина запали остатъка от свещта и се отпусна изнемощяла на дървения стол. Беше единайсетгодишна, слабичка и недохранена. Гърбът и крайниците ѝ бяха сковани от болка. Но най-много я мъчеше болката в сърцето. Към непоносимия товар върху крехките ѝ плещи бе добавена и последната сламка. Взеха ѝ Грим. Всяка нощ, колкото и да бе изморена, тя посягаше към книжката с приказки и в нея намираще утеха и надежда. Всеки път ласкав глас ѝ нашепваше, че принцът или вълшебницата ще дойдат и ще я избавят от злата магия. Всяка нощ тя черпеше от Грим нова сила и кураж.

Която и приказка да подхванеше, неизменно откриваше прилика със собственото си положение. Изгубеното дете на дърварите, нещастната малка гъсарка, тормозената заварена дъщеря, девойчето, затворено в колибата на вещицата — всички те бяха само прозрачни одежди, с които бе предрешена Лина — отруденото слугинче в хана при каменоломната. И всеки път, когато изпитанията ставаха непоносими, на помощ идваше добрата фея или галантният принц.

И тъй, тук в замъка на лошия великан, превърната в робиня от зла магия, Лина търсеше упование в приказките на братя Грим и чакаше с копнеж силите на доброто да победят. Но предишния ден госпожа Малоуни бе намерила книгата в нейната стая и я бе отнесла с нетърпящата възражение реплика, че на слугите не се полага да четат през нощта — губели от съня си и на другия ден не били способни да работят енергично. Може ли човешко същество, едва единайсетгодишно, откъснато от родната си майка и осъдено на изнурителен труд далеч от дома, същество, което никога не е имало време за игра, да живее лишено от приказките на Грим? Опитайте само веднъж и ще видите колко е трудно.

Домът на Лина бе в Тексас, далеч от каменната кариера, нагоре сред малките планини по реката Педърнейлс, в едно градче на име Фредерикебург. Там живееха само немци. Вечер се разполагаха по масичките, наредени на тротоара, пиеха бира и играеха на карти. Бяха много стиснати хора.

А най-стиснатият сред тях бе Петер Хилдесмюлер, бащата на Лина. Ето защо Лина бе пратена да работи в хотела при каменоломната на трийсет мили от къщи. Тя изкарваше по три долара на седмица и Петер добавяше нейната надница към своите спестявания, които вардеше като зеницата на очите си. Петер се бе зарекъл да стане богат колкото своя съсед Хуго Хефелбауер, който пушеше лула от морска пяна, дълга близо метър, и всеки божи ден имаше за вечеря виенски шницел и заешко задушено с пикантни подправки. А сега Лина вече беше достатъчно голяма, за да работи и помага в натрупването на богатството. Но представете си, ако можете, какво означава на единайсетгодишна възраст да бъдеш прокуден от родния дом в китното селце край Рейн и да бъдеш осъден на тежък труд в замъка на жесток човекоядец, където трябва да тичаш да прислужваш на злите великани, докато те поглъщат добитък и овце и ръмжат свирепо, изтупвайки от огромните си обувки белия варовиков прах, който ти трябва да изметеш и изстържеш със слабите си, изтръпнали от болка ръце. И на това отгоре — да ти вземат Грим!

Лина вдигна капака на една стара кутия от консервирана царица и извади оттам лист хартия и парче молив. Беше решила да напише писмо на своята майка. Томи Райън щеше да го отнесе при Болинджър и да го пусне оттам.

Томи беше седемнайсетгодишен, работеше в каменоломната и всяка вечер се прибираше в своята къща. Сега чакаше в сянката под прозореца Лина да му хвърли писмото. За нея това бе единственият начин да прати известие до Фредериксбург. Госпожа Малоуни не й позволяваше да пише на никого.

Остатъкът от светицата догаряше, затова Лина бързо оголи със зъби графита на молива и започна да пише. Ето какво гласеше писмото й:

Мила моя мамо,

Много се затъжих за теб. Мъчно ми е и за Грешел, и за Клаус, а също и за Хайнрих, и за малкия Адолф. Толкова съм уморена. Искам да те видя. Днес госпожа Малоуни ми плесна шамар и ме остави без вечеря. Не можах да донеса достатъчно дърва, защото ръката ме болеше. Вчера ми взе книжката. Говоря за „Приказки от братя Грим“, които ми даде чичо Лео. На никого не пречех, като си четях. Старая се колкото мога, но работата просто няма край. Четях си по малко всяка вечер. Скъпа мамо, ще ти кажа какво смятам да направя. Ако утре не пратиш някого да ме отведе у дома, ще отида при едно дълбоко място на реката, което знам, и ще се удавя. Сигурно е грях да постъпя така, но ми е мъчно за теб и си нямам никой друг. Много съм изморена, а Томи чака за писмото. Прости ми, мамо, ако го сторя.

С уважение и любов, твоя дъщеря Лина

Томи продължаваше вярно да стои под прозореца. Щом приключи с писмото, Лина го пусна от прозореца и видя как момъкът го вдига и се отправя нагоре по стръмния склон на хълма. Без да се съблича, тя духна свещичката и се сви върху сложения направо на пода дюшек.

В 10.30 часа старият Болинджър излезе бос от къщата си и пушейки лулата си се облегна на портата. Погледна надолу по големия път, побелял от лунната светлина, и се почеса по глезена с палеца на другия си крак. Време беше пощата за Фредериксбург да пристигне.

Бе чакал само няколко мига, когато долови енергичното чаткане на копита. Това бяха дребните черни мулета на Фриц. Малко след това неговата закрыта кола спря пред портите. Огромните очила на фриц проблясваха на лунната светлина, а гръмкият му глас избоботи поздрав за пощенския началник. Пощальонът изскочи и хвана юздите на мулетата. Той винаги ги хранеше с овес при Болинджър.

Докато добичетата се гощаваха от торбите със зоб, старият Болинджър донесе чувала с пощата и го хвърли в колата.

Фриц Бергман бе човек, посветил своите най-съкровени чувства на три... или да бъдем по-точни на четири неща, тъй като двойката мулета заслужаваха да се броят поотделно. Те бяха главният смисъл на живота му и основен източник на радост. След тях идваха Императорът на Германия и Лина Хилдесмюлер.

— Кажы — рече Фриц, когато бе готов да потеглы, — има ли в чувал писмо за фрау Хилдесмюлер от малка Лина при каменоломна? С последна поща дошло един, че нещо не била добре. И сега майка й с тревога чака вест от нея.

— Да — отвърна старият Болинджър, — има писмо за госпожа Хилдърмилдър или там някакво подобно име. Томи Райън го донесе, като се върна. Значи, викаш, момиченцето й работи там, тъй ли?

— В хан — викна Фриц, докато поемаше юздите, — единайсетгодишна и не по-голяма от кренвирш. Ах, тоз скъперник Петер Хилдесмюлер! Кой ли ден взема една гьостерица и хубаво подреда тоя глупак. Дано сега Лина пише, че вече добре. Тогава и майка й бъде радостна. Auf wiedersehen^[1], хер Болинджър... ще ви изстинат крака на босо през ноцта.

— Довиждане, Фрици — отвърна старият Болинджър, — тъкмо си случил хладна ноц, добра е за път.

И дребните черны мулета потеглыха нагоре по пътя в равномерен тръс. От време на време Фриц ги подканяше с мили и ведри слова, които изричаше с гръмовен глас.

Подобны мислы занимаваха съзнанието на пощальона, докато стигна до голямата дъбова гора на осем мили от къщата на Болинджър. Тук внезапно разсъжденията му бяха прекъснати от изстрели, които засвяткаха и затрещяха в мрака. Чуха се викове, сякаш от цяло индианско племе. Група галопираци кентаври заобиколыха пощенската кола. Един от тях се надвеси над предното колело, насочи

револвера си към кочияша и му заповяда да спре. Други дръпнаха юздите на Дондер и Блитцен.

— Donnerwetter^[2]! — изкрещя Фриц с цялата мощ на гръмовния си глас, — как става? Долу ръце от тез мулета. Ние поща на Съединени щати!

— Размърдай се, немчо! — изрече провлачено меланхоличен глас. — Не разбираш ли, когато си попаднал на засада? Обръщай мулетата си и слизай от колата!

Поради недостатъците на Хондо Бил, както и поради размера на неговите приноси към държавата, спирането на пощата за Фредериксбург нямаше характера на геройство. Тъй както лъвът в преследване на своята плячка, достойна за неговото юначество, може неволно да настъпи по пътя си някой заек, тъй Хондо Бил и неговата банда се бяха натъкнали на миролюбивия транспорт на Mein Herr Фриц^[3].

Същинската работа, причина за зловещата им нощна езда, бе приключена, Фриц и неговата пощенска торба, както и мулетата му, можеха да послужат за лека отмора, приятна почивка след тежките задължения на тяхната професия. На двайсет мили в югоизточна посока стоеше един влак със спрян локомотив, изпаднали в истерия пътници и ограбен пощенски фургон. Това бе сериозното занимание на Хондо Бил и неговата банда. С доста прилично възнаграждение в пари и сребро, грабителите заобикаляха в широк полукръг в западна посока през по-рядко населените райони с намерение да пресекат Рио Гранде през някой брод и да потърсят убежище в Мексико. Плячката от влака бе превърнала заклетите разбойници в жизнерадостни веселяци.

Разтреперан от накърненото достойнство и изпълнен с опасения, Фриц се изкачи на пътя, след като отново намести своите внезапно паднали очила. Бандитите бяха слезли от конете си, пееха, подскачаха и крещяха, като по този начин изразяваха своето доволство и наслада от щастливия живот извън закона. Застанал пред мулетата, Роджърс Гърмящата змия дръпна малко по-необуздано юздите на нежноустия Дондер, който се изправи на задните си крака и изпръхтя силно в израз на протест срещу причинената болка. В същия миг Фриц изрева гневно, хвърли се срещу мощния Роджърс и започна усърдно да налага с юмруци сащисания бандит.

— Злодей! — крещеше Фриц. — Куче, негодник! Този муле има рана до уста. Аз теб глава откъсна от рамене... Бандитници!

— У-хаа! — изви Гърмящата змия, като се заливаше от смях и клатеше глава, — някой да махне от мен тоя sour-kroust^[4].

Един от бандитите дръпна Фриц за пеша на палтото и в гората отекнаха мощните коментари на Гърмящата змия.

— Глей го ти дребния винервурст — избоботи той добродушно, — не е чак такъв мерзавец за немчуга. Как само бързо се застъпи за животинчето си, а? Харесва ми такъв кон като неговия, па бил той и муле: Ах, окаяни Лймбургер^[5], само как ми се нахвърли. Тпруу, айде стига... Няма повече да ти нараня устата, успокой се.

Вероятно нямаше да стане дума за пощата, ако не беше Бен Мрачния, заместникът на главатаря, който очевидно притежаваше известен разум, гарантиращ нови неприятности.

— Виж, главатарю — обърна се той към Хондо Бил, — в тия пощенски чували сигурно има добра плячка. Въртял съм търговия с коне с дойчовците около Фредериксбург. Познавам стила на тия мошеници. Големи пари минават през пощата към този град. Немчугите поемат риска да изпратят хиляда долара, увити в парче хартия, вместо да платят на банката да ги обслужи.

Още преди Мрачния да е довършил речта си, Хондо Бил, близо метър и деветдесет, с благ глас и поривисти действия, вече влачеше чувалите от задната част на колата. В десницата му проблесна нож и всички чуха звука от раздиране на плата, когато острието му се заби в здравия брезент. Разбойниците се скупчиха около него и започнаха да разкъсват писма и пакети, оживявайки усилията си с цветисти ругатни по адрес на подателите, които сякаш тайно се бяха наговорили да опровергават предсказанието на Бен Мрачния. В пощата за Фредериксбург не бе намерен нито един долар.

— Засрами се — заяви строго Хондо Бил на пощальона. — Как може да разнасяш наоколо купища такава стара и ненужна хартия? Какво искаш да кажеш с това, впрочем? Вие, немчугите, къде си пазите парите?

Пощенският чувал от Болинджър се отвори като кокосов орех под ножа на Хондо. Той съдържаше само шепа писма. Докато стигнат до този чувал, Фриц вече не беше на себе си от ужас и вълнение. В

този миг си спомни за писмото на Лина. Обърна се към главатаря на бандата и го помоли да пощадят въпросното послание.

— Много съм ти задължен, немчо — отвърна Хондо на обезпокоения пощальон. — Сигурно това е писмото, което търсим. Вътре има пари, нали? Ето го. Дайте светлина, момчета.

Хондо намери писмото до госпожа Хилдесмюлер и го отвори. Другите го бяха наобиколили и палеха един от друг усукани писма, за да му светят. Хондо се втренчи с ням укор в единствения лист хартия, запълнен с типичния за немската ръка ъгловат почерк.

— Каквото и да е това, дойчо, ти ни изигра. Казваш, значи, че било ценно писмо? Твърде подъл трик за твоите близки приятели, които искат да ти помогнат да си разнесеш пощата.

— Това е китайско писмо — обади се Санди Моралния, надничайки през рамото на Хондо.

— Ти не си с всичкия си — обади се друг от бандата, впечатляващ момък, окичен с копринени кърпички и никелови плочки. — Това е стенография. Веднъж в съда видях да пишат така.

— О, не, не, не... Това немски език — поясни Фриц. — Просто едно момиче пише на майка, нищо друго. Малко бедно момиче, болно и отрудено, дето трепе се далеч от дома. Ах! Колко мъчно! Добри ми господин разбойник, ще позволи ли вземе това писмо?

— Ама ти за какви ни взимаш, по дяволите, старче Pretzels^[6]? — възкликна Хондо с внезапна и изненадваща строгост. — Не възнамеряваш да изразиш мнение, че ние, мъжете, не притежаваме достатъчно учтивост да проявим интерес към здравето на малката госпожица, нали? Хайде, давай, прочети написаното на чист американски език пред сбралото се тук образовано общество.

Хондо завъртя револвера си на пръст около спусъка и остана така, извисявайки се над дребния немец, който незабавно се впусна да чете писмото, превеждайки простичките думи на английски. Бандата разбойници беше замръзнала безмълвна и го слушаше напрегнато.

— Колко годишно е това дете? — попита Хондо, когато писмото свърши.

— Единайсет — отвърна Фриц.

— И къде живее сега?

— При онази каменна кариера... Работи там. Ах, майн Гот^[7]... мъничка Лина, тя казва ще се дави. Не знам може ли посмее, но ако

нещо стане с нея, кълна се, аз с мои ръце застреля онзи Петер Хилдесмюлер!

— Вие, дойчовците — каза Хондо Бил с глас, изпълнен с изискано презрение, — сериозно ме възмущавате. Пращите децата си да работят, когато още им е време да си играят с кукли на пясъка. Ужасни хора. А сега смятам да те позавържем за известно време, просто за да покажем какво ни е мнението за твоя лъжлив народ. Хайде, момчета!

Хондо Бил се отдръпна встрани и се впусна в кратки разисквания с останалите от бандата. После сграбчиха Фриц и го замъкнаха отстрани на пътя. Там го омотаха с няколко ласа и го завързаха здраво за едно дърво, а впряга му — за съседно.

— Няма да ти причиним зло — успокои го Хондо. — Ще постоиш малко вързан и толкова. Не е голяма беда. Сега ще те оставим така, защото трябва да тръгваме. Край на играта — никакво мърдане, дейчо. Запази търпение.

Докато разбойниците се мятаха на конете си, Фриц чу скърцането на седлата. Разнесе се мощен вик, последван от тропот на копита. Бандитите препуснаха по шосето за фредерикебург, но в обратна посока.

Повече от два часа Фриц остана при дървото. Бе завързан здраво, но не изпитваше болка. Не след дълго, вероятно като реакция на вълнуващото приключение, той потъна в сън. Колко бе спал не знаеше, но накрая се събуди от яко разтърсване. Нечии ръце развързаха въжетата. Помогнаха му да се изправи на крака, Фриц бе замаян, със замъглено съзнание и отмаляло тяло. Той разтърка очи, огледа се и видя, че отново се намира сред същата банда ужасни разбойници. Те го побутнаха към седалката на собствената му кола и му подадоха юздите.

— Хайде, препускай бързо към дома, дейчо — нареди му Хондо Бил с властен глас. — Причини ни доста неприятности и с удоволствие ще ти видим гърба. Spiel! Zwei bier!^[8] Обирай си крушите!

Хондо замахна с камшика и здравата пришпори Блитцен. Дребните мулета се втурнаха напред, доволни, че отново са в движение, Фриц ги подканяше, все още замаян и объркан от страшното си приключение.

По план трябваше да стигне Фредериксбург по видело. Стана така, обаче, че се спусна по дългата улица на града едва в единайсет

часа вечерта. На път към пощата трябваше да мине покрай къщата на Петер Хилдесмюлер. Той спря колата си при портата и извика. Фрау Хилдесмюлер, възпълна и червендалеста жена, го очакваше и щом чу гласа му, се втурна навън, а след нея и цялото семейство Хилдесмюлер. Майката на Лина го попита дали има писмо от дъщеря ѝ и тогава Фриц извиси глас и разказа приказката за своите приключения. Повтори съдържанието на писмото, което разбойниците го бяха накарали да прочете и тогава фрау Хилдесмюлер избухна в горки ридания. Нейната малка Лина да се удави! Защо я бяха изпратили на изнурителен труд далеч от дома? Какво да стори? Може би вече е твърде късно някой да отиде и да я прибере? Петер Хилдесмюлер изпусна своята лула от морска пяна на пътеката и тя се разби на парчета.

— Жено! — изрева той на съпругата си, — защо остави детето да напусне дома? Ако не се върне вече при нас, ти ще си виновна!

Всички знаеха, че вината всъщност е на Петер Хилдесмюлер, тъй че никой не обърна внимание на думите му. Миг по-късно се чу странен, плах гласец, който изрече:

— Мамо!

Фрау Хилдесмюлер първо си помисли, че това е духът на Лина, но после се спусна към задната част на закритата кола и с радостен вик откри там самата Лина. Майката обсипа бледото ѝ лице с целувки и щеше да я задуши в прегръдките си. Очите на момиченцето бяха натезжали от дълбокия сън на изтощението, но тя намери сили да се усмихне и се притисна в онази, която толкова отдавна копнееше да види. Там, сред чувалите с пощата, сгущена в странни одеяла и завивки, Лина бе лежала, потънала в дълбок сън, докато не я събудиха гласовете наоколо.

Фриц я погледна тъй втренчено, че очите му за малко да изхвъркнат иззад очилата.

— Всевишни Боже! — възкликна той. — Как попаднала в тази кола? Значи днес не само едва не убит и обесен от разбойници, ами сега губя разсъдък, тъй ли?

— Ти ни я доведе, Фриц — извика фрау Хилдесмюлер. — Как да ти се отблагодарим? Кажи на мама как се озова в колата на Фриц.

— Не знам — отвърна Лина. — Но знам как се измъкнах от хана. Принцът ме отнесе.

— За Бога! — възкликна Фриц. — Ние всички май полудява.

— Открай време си знаех, че някой ден ще дойде — каза Лина и се настани върху вързопа със завивките ѝ, оставен на тротоара. — Снощи той се появи пред мен със своите въоръжени рицари и превзе замъка на човекоядеца. Счупиха съдовете и събориха вратите с ритници. Натикаха господин Малоуни в един варел с дъждовна вода и посипаха госпожа Малоуни с брашно от глава до пети. Работниците започнаха да скачат през прозореца и хукнаха към гората, щом рицарите започнаха да гърмят. Те ме събудиха и аз надзърнах надолу по стълбата. И тогава Принцът се появи, уви ме в завивките и ме изнесе навън. Беше толкова висок, силен и прекрасен. Лицето му бе грапаво като четка за дъски, но говореше тихо и благо и миришеше на шнапс. Сложи ме на седлото пред себе си и двамата потеглихме, заобиколени от другите рицари. Беше ме прегърнал, аз заспах и се събудих чак у дома.

— Глупости! — извика Фриц Бергман. — Вълшебни приказки! Как се озовала от каменна кариера в моя кола?

— Принцът ме доведе — отвърна Лина убедено.

И до ден днешен добрите люде от Фредериксбург не са успели да изкопчат от нея друго обяснение.

[1] Довиждане (нем.), б.е.р. ↑

[2] Гръм и мълнии! (нем.), бел.пр. ↑

[3] Моят господин Фриц. (нем.), б.е.р. ↑

[4] Игра на думи — sauerkraut (нем.) кисело зеле, бел.пр. ↑

[5] Вид сирене с характерен мирис на плесен, произвеждано в провинция Лимбург, Белгия, бел.пр. ↑

[6] Солен хляб, често замесвай във форма на плитка, (нем.), бел.пр. ↑

[7] Боже мой (нем.), б.е.р. ↑

[8] Танцувай! Две бири! (развален немски), б.е.р. ↑

ВЕЧЕРЯ ЗА ДВАМА ИЛИ КАК БЕ ВЪЗСТАНОВЕНО ЗРЕНИЕТО НА ГОЛЕМИЯ ДЖИМ ДОХЪРТИ

Големия Джим Дохърти беше арабия. Той принадлежеше към тази разновидност на човешкия род. В Манхатън това е отделна категория. Тези индивиди се считат за карибците на Севера — силни, сръчни, независими, с изявено чувство за семейственост, почитени в рамките на законите на собствената си общност, отнасящи се с презрение към съседните племена, които се прекланят пред мярката на Обществения аршин. Разбира се, имам пред вид титулованата аристокрация на тази раса. Съществува категория, която носи като качествено прилагателно названието на духов инструмент, направен от евтин и неблагороден метал. Но калаените мини в Корнуол така и не предоставиха материала за производството на описателна номенклатура за Големия Джим Дохърти.

Обиталищата на арабиите са фойетата или външните ъгли на някои хотели и комплекси с ресторант и кафе. Те са предимно мъже с доста различни габарити — от съвсем дребни до внушителни по размери, но всички до един се характеризират с прясно избръснати синьо-черни страни и брадичка и с облекло, което задължително включва тъмно върхно палто с черна кадифена яка.

За домашния живот на арабията се знае твърде малко. Говори се от известно време, че Купидон и Химен понякога се включват в играта и залагат на дама купа. Дръзки теоретици твърдят — недоволни просто да изкажат мнение — че този тип представител на човешкия род често се свързва с брачен партньор и дори зачева поколение. Понякога се включва в политическите игри, а после на пикници със задушени миди с лук и сланина следва разкриване на госпожа Арабия и малките Арабийчета с лъскави шапки и кофички.

Но този симпатията е най-вече ориенталец. Той смята, че неговите жени трябва да бъдат прекалено търпеливи. Някъде зад решетки или

украсени с цветя аварийни изходи те го очакват. Там без съмнение те пристъпват по килими от Техеран, забавлявани от персийския славей, свирят на цитра и се хранят с бонбони. Но във от дома арабията си е ненарушима цялост. За разлика от представителите на другите племена в Манхатън, през свободните си часове той не става конвой на потрепващи дантели и високи токчета, които отмерват с прелестно почукване щастливите секунди на вечерния парад. Събира се с хората си по ъглите и на своя карибски диалект прави коментар върху вървящото в момента шоу.

Големия Джим Дохърти имаше съпруга, но той далеч не носеше лика ѝ на значка, закрепена на ревера му. Имаше дом в една от онези постройките от кафяв камък на една от онези оградени с парапет улици в западната част, които изглеждат като наскоро разкопана алея за боулинг в Помпей.

В този свой дом господин Дохърти се връщаше всяка вечер, когато часът бе вече твърде късен, за да вещае по-нататъшни забавления. До това време обитаващият еднобрачния харем вече се рееше из страната на сънищата, персийският славей бе замлъкнал, а времето бе благоприятно за сън.

Големия Джим винаги ставаше за закуска по пладне и скоро след това се връщаше към срещите със своята „банда“.

Често, макар и смътно, той си даваше сметка, че съществува и госпожа Дохърти. Големия Джим нямаше да оспори твърдението, че тихата, спретната, мила малка женичка срещу него на масата у дома бе неговата съпруга. Всъщност той си спомняше доста добре, че двамата бяха женени от близо четири години. Тя често му разказваше за хитрите номера на Спот, канарчето, и за светлокосата дама, която живееше в апартамента от другата страна на улицата. Големия Джим понякога дори се заслушваше в тези нейни приказки. Не можеше да се каже, че храни някаква враждебност към госпожа Дохърти, в никакъв случай. Знаеше, че всяка вечер в седем тя му приготвя хубаво ядене и го чака да се прибере. Понякога ходеше на дневни представления, освен това имаше грамофон с над седемдесет плочи. Веднъж, когато нейният чичо Еймос пристигна неочаквано от Север, тя отиде с него в музея „Еден“. Без съмнение това са достатъчни забавления за която и да е жена.

Един следобед господин Дохърти приключи своята закуска, сложи си шапката и се отправи към вратата. Вече с ръка на дръжката, той чу гласа на съпругата си:

— Джим — заяви му тя твърдо, — искам да ме изведеш довечера и да вечеряме някъде навън. Минаха три години, откакто не сме излизали заедно.

Големия Джим се слиса. До този момент тя никога не бе искала нещо подобно. Сега се разнесе ароматът на това съвсем ново предложение. Но Джим притежаваше спортен хъс.

— Добре — отвърна той. — Да си се приготвила, когато се върна в седем. И, Дийл, никакви такива: „Почакай минута-две, докато се наконтя за час-два“.

— Ще бъда напълно готова — отвърна съпругата му спокойно.

В седем тя се спусна по стълбите и излезе на боулинговата пътека в Помпей, рамо до рамо с Големия Джим Дохърти. Носеше вечерна рокля от материя, вероятно изтъкана от паяци, и в цвят, към който вечерното небе явно не бе останало безучастно. От раменете ѝ се спускаше светла пелерина с многобройни възхитително ненужни набори и прелестно излишни панделки. Красивите птици наистина дължат външността си на красивото оперение, а единственият укор в поговорката е за мъжа, който отказва да отпусне припечеленото за щраусовата индустрия.

Големия Джим Дохърти се напрегна. Отстрани до него стоеше създание, което той не познаваше. Помисли си за семплата окраска, която тази райска птица бе свикнала да носи в клетката си, и сега това крилато разкритие го слиса. По някакъв начин тя му напомняше Дилия Кълън, за която се бе омъжил преди четири години. Скромно и някак притеснено той закрачи изправен от дясната ѝ страна.

— След вечеря ще те върна у дома, Дийл — каза господин Дохърти, — и след това ще отидем с момчетата до „Зелцер“. Но дотогава можеш добре да се позабавляваш, стига да искаш. Вчера спечелих солидна сума, тъй че не се притеснявай.

Според намеренията на господин Дохърти излизането с неговата нежелана съпруга трябваше да протече съвсем невзрачно. Покорството пред нежната половинка бе слабост, която не се вписваше в моралния кодекс на карибците. Ако някой от неговите приятели от боулинга, билиардната маса или ринга имаха съпруги, те нито веднъж не се бяха

оплакали публично от този факт. В пресечките, близо до широкия искрящ булевард, се намираха няколко заведения с общо меню и той бе предложил да я съпроводи до едно от тях, тъй че шиникът да не бъде отместван от светилото на неговия домашен живот. Но по пътя господин Дохърти промени намеренията си. Вече няколко пъти той поглеждаше крадешком своята привлекателна спътница и бе обзет от убеждението, че тя не е състезателен кон, който трябва да се продава. Затова реши да мине триумфално със съпругата си покрай кафенето на Зелцер, където по това време няколко души от компанията му щяха да са се събрали, за да наблюдават обичайната вечерна процесия. Да, щеше да я заведе на вечеря в „Хугли“, най-изисканото заведение от веригата, каза си той.

Паството от гладко обръснати господа — все негови хора — бяха заели наблюдателните си постове в „Зелцер“. Когато господин Дохърти и неговата преобразена Дилия минаха оттам, всички се втреничаха в тях, вкаменени, а после смъкнаха шапки в галантен поклон — представление така необичайно за тях, както и удивителното нововъведение, представено на вниманието им от Големия Джим. На безизразното лице на гореспоменатия джентълмен за момент проблесна искрица триумф — съвсем лека, едва доловима, не по-явна от изражението, предизвикано при флош от четири спатии.

В „Хугли“ бе оживено. Електрически лампи заливаха всичко с ярка светлина — както, естествено, се очакваше да бъде. Покривките, салфетките за маси, стъклените чаши и цветята също изпълняваха похвално и ефектно задълженията, които се изискваха от тях. Гостите бяха многобройни, елегантни и весели. Един сервитьор — не непременно раболепен — отведе Големия Джим Дохърти и неговата съпруга при една от масите.

— Избери си каквото пожелаеш от това меню, Дийл — каза Големия Джим. — Тази вечер имаш право на хранилка позлатен овес. Струва ми се, че прекалено много сме се придържали към домашния фураж.

Съпругата на Големия Джим направи своята поръчка. Той я погледна с уважение. Тя бе споменала трюфели, а той дори не подозираше, че Дилия знае какво представляват. От менюто за вината тя избра подходяща и реномирана марка и Джим не успя да скрие възхитения си поглед.

Тя сияеше от невинното вълнение, което една жена изпитва при изявата на стадното си чувство. Говореше му с въодушевление и наслада за хиляди неща. А колкото повече напредваше вечерята, страните ѝ, бледи от живота вкъщи, започнаха да се обагрят в деликатна руменина. Големия Джим се огледа из помещението и видя, че нито една от другите жени не притежаваше нейния чар. И тогава си помисли за трите години, през които тя бе страдала, вградена между стените на собствения им дом, без да се оплаква, и усети, че го залива вълна от срам, тъй като играта по правилата бе част от неговото символ верую.

Но когато Почитаемия Патрик Кориган, водеща фигура в квартала на Дохърти и негов изявен приятел, ги видя и пристигна на тяхната маса, нещата станаха сериозни. Почитаемия Патрик бе галантен мъж и на дела, и на думи.

— Джими, стари приятелю! — възкликна той, тупна Дохърти по гърба и грейна над Дилия като слънце по пладне.

— Почитаемия господин Кориган... госпожа Дохърти — изрече церемониално Големия Джим.

Почитаемия Патрик се превърна в несекващ извор на забавление и възхита. Сервитьорът трябваше да донесе допълнителен стол за него. Той продължи в същия дух на масата и чашите за вино бяха напълнени отново.

— Егоистичен негодник такъв! — възкликна той, разклати дяволито показалец към Големия Джим. — Така да криеш от нас госпожа Дохърти.

После Големия Джим Дохърти, който и без друго не бе от приказливите, безмълвно наблюдаваше как съпругата му, с която бе сядал на масата всяка вечер в продължение на три години, разцъфтява като приказно цвете; беше духовита, чаровна, непринуден събеседник, отбиваше опитните атаки на Почитаемия Патрик с остроумие и находчивост, които го изненадаха, сразиха и възхитиха. Тя разпери своите отдавна неразтваряни венчелистчета и помещението около нея се превърна в градина. Опитаха да включат Големия Джим в разгори той седеше до тях безсловесен.

И в заведението влязоха група отдали се на забавления политици и добри момчета, които живееха за едната слава. Те видяха Големия Джим и лидера, отправиха се към тяхната маса и бяха представени на

госпожата. Само след няколко минути тя вече бе център на внимание в целия салон. Половин дузина мъже я бяха наобиколили, всички до един вещи ухажори, единопдушни, че е очарователна. Големия Джим седеше мрачен и непрестанно си повтаряше наум: „Три години, три години!“

Вечерта приключи. Почитаемия Патрик посегна към пелерината на госпожа Дохърти, но това не изискваше думи, а деяние, тъй че огромната лапа на Дохърти я достигна и я грабна буквално за секунда.

Докато всички се сбогуваха на прага, Почитаемия Патрик удари мощно Дохърти между лопатките.

— Джими, момчето ми — заяви той с титаничен шепот, — твоята госпожа е истински скъпоценен камък. Щастливец си ти!

Големият Джим пое към къщи със своята съпруга. Тя изглеждаше така доволна от светлините и витрините по улиците, също както и от възхищението на мъжете в „Хугли“. Докато минаваха покрай „Зелцер“, до тях достигна оживена глъч от кафето. Момчетата се канеха да започнат с питиетата и с отминалите изпълнения.

Пред вратата на техния дом Дилия се спря. Лицето ѝ излъчваше мекото сияние на удоволствието от излизането. Тя не можеше да се надява, че Джим ще ѝ поднесе и други такива вечери, но блясъкът на тази щеше да озарява още дълго самотните ѝ часове.

— Благодаря ти, че ме изведе, Джим — изрече тя с признателност. Сега вероятно се връщаш в „Зелцер“.

— М... му на „Зелцер“! — възкликна Големия Джим. — И на Пат Кориган също! Той какво, да не би да смята, че аз нямам очи?

И вратата се захлопна зад двамата.

РОЗИ, ХИТРОСТ И РОМАНТИКА

Рейвънъл — видният пътешественик, интелектуалец и поет, хвърли на пода списанието, което четеше. Сами Браун, служител в брокерска къща, който до този момент седеше до прозореца, подскочи:

— Какво има, Рейви? — попита той. — Да не би критиците да са сръфали някой твой шедевър?

— Романтиката е мъртва — отвърна му Рейвънъл почти ведро. Когато той заговореше „почти ведро“, това беше сигнал, че е изключително сериозен. После се наведе, вдигна списанието и го разлисти.

— Дори и сноб като теб, Сами — продължи Рейвънъл сериозно (понякога си позволяваше тази волност, за да е сигурен, че ведрият му тон се възприема правилно), — трябва да го е разбрал. Ето вземи това списание, на чиито страници са публикували По и Лоуел^[1], Уитмън и Брет Харт^[2], Дьо Мюрие и Лъниър^[3]... всъщност тези имена са достатъчни, за да получиш представа за класата. А я погледни само какъв литературен пир за душата предлага днешният брой: статия за складирането на въглища в трюмовете на бойните кораби, експозе на методите за приготвяне на лебервурст, разказ с продължение за машинациите с бакпулвер на Уол Стрийт, „поема“ за мечката, която президентът не успял да улучи, друг „разказ“ на някакъв млад човек, който прекарал цяла седмица, шпионирайки разни знаменитости в Ийст Сайд, следваща „измишльотина“, действието на която се развива в някакъв гараж и цялата смърди на бензин и моторно масло. А статията, в чието заглавие кой знае защо са напъхали думите „Купидон“ и „шофьор“, прави преглед на морската ни стратегия и е илюстрирана с рисунки на Испанската армада и новите фериботи. И накрая деветнайсет страници хвалби от самите издатели за високия тираж. Цялата тая помия, Сами, е един многолистен некролог на Романтиката.

Сами Браун се беше настанил удобно в коженото кресло до отворения прозорец. Костюмът му беше тъмнокафяв с дискретно каре

в тон с краищата на четирите пури, които се подаваха от джобчето на жилетката. Обувките му бяха подбрани в светлите нюанси на жълтеникавокафявото, чорапите му бяха сиви, ризата — небесносиня, а яката му, върху която бе разтворила криле безупречна черна папионка, бе снежнобяла и точно толкова висока и твърда, колкото я изискваше модата. Лицето на Сами — все пак трябва да му отделим малко внимание — беше кръгло, закачливо и розовобузо, а ако потърсите убежището на избягалата Романтика в очите му, едва ли бихте го открили там.

Прозорецът на апартамента на Рейвънъл имаше изглед към градина с вековни дървета и храсти. Многоетажната сграда буквално се беше надвесила над нея. А от улицата я отделяше висока тухлена ограда. Сред градината, почти скрита под листата на бръшляна, който я обгръщаше, се издигаше масивна стара къща. Тя беше като обсадена крепост. Градът около нея ревеше, виеше, крещеше и трополеше по здравите ѝ двойни врати, като размахваше пърхащи бели чекове, предлагащи условия за капитулация. Сивият прах засипваше дърветата, обсадата все повече затягаше обръча си, но подвижният мост все още не се спускаше. Езикът на рицарството отдавна бе изхвърлен на бунището. Къщата бе собственост на един стар господин, който обичаше своя дом и отклоняваше всички предложения за продажба. С две думи романтична история като всяка друга, в която се разказва за обсадени замъци.

Три или четири пъти в седмицата Сами Браун посещаваше апартамента на Рейвънъл. Той принадлежеше към свитата на Поета, което за него, придържайки се към ценностите на предишните поколения на фамилията, би било чест, ако вече не бе покварен от царедворците на крал Бизнес. Затова не можеше да пролее и сълза за отишлата си Романтика. Сърцето му се вълнуваше единствено от песента на часовника, но не можеше да остане равнодушно, когато станеше въпрос и за коне, и залози.

Сами обичаше да седи в коженото кресло до прозореца на Рейвънъл. А домакинът му нямаше никакви особени възражения срещу местоположението му. Изглежда Сами обичаше да го слуша, но въпреки това слугата на Негова светлост Бизнес си оставеше такова съвършено олицетворение на новото време и отблъскващия му прагматизъм, че Рейвънъл често го използваше като жертвен агнец.

— Ще ти кажа защо ти е толкова криво — отвърна му Сами с прямота, на която го бяха научили колоните цифри. — Списанието е отхвърлило някой от твоите поетични опити. Затова си така сърдит.

— Това би било попадение в десетката, ако беше на Уол Стрийт или участваше в кампания за избор на председателка на женско дружество — отвърна Рейвънъл спокойно. — Но при мен си на грешна следа. В този брой на списанието има публикувана моя поема — мисля, че бих могъл да я нарека така. Ако желаш, мога да ти я прочета.

— Слушам те — с готовност се отзова Сами, проследявайки с поглед облака дим, който току-що бе издухал от лулата си навън през прозореца.

Рейвънъл не беше по-велик от Ахил. Никое човешко същество не е. Обречени сме да имаме уязвимо място. Все пак Съдбата трябва да ни държи, когато ни потапя в извора, за да ни направи ненараними. Той зачете високо и изразително собствените си стихове, отпечатани в списанието.

ЧЕТИРИТЕ РОЗИ

*Закичих във косите ти едната роза.
Тя беше бяла — истинска невинност.
С другата вълшебната си гръд ти украси.
Червена роза — огъня на любовта.
Посегна ти, за да откъснеш трета.
Докосна чаената — знак за вечна вярност.
Последната на мен ми подари —
на паметта бодлите остри.*

— Страхотно е — не се забави с похвалите Сами.

— Има още пет куплета — каза с язвително търпение Рейвънъл.
— Просто направих естествена пауза в края на куплета. Разбира се...

— О, хайде, старче, продължавай тогава — викна Сами разкаяно.
— Не, не те прекъснах нарочно. Знаеш, че не съм голям експерт по

поезия. Но не съм срещал поема, която да не изглежда така, сякаш свършва на края на всеки куплет. Хайде, чети докрая.

Рейвънъл въздъхна и остави списанието.

— Добре тогава — каза Сами помирително, — ще ми го прочетеш до края следващия път. Сега ще тръгвам. Определиха ми среща в пет часа.

Той хвърли последен поглед на сумрачната зелена градина и излезе, като си подсвиркваше доста фалшиво мелодия от една нашумяла музикална комедия.

На следващия ден следобед, докато изглаждаше един все още граповозвучащ стих на новия си сонет, Рейвънъл се облегна на прозореца и се загледа в обсаденото владение на неподкупния пер. Изведнъж той се отдръпна назад, разпилявайки рими и стъпки.

Пролука в дърветата позволяваше да се види ясно един-единствен прозорец от къщата отсреща. И на този прозорец, облечен в ефирни бели одежди, стоеше ангелът на всички негови мечтания за романтика и поезия. Млада, свежа като капка роса, грациозна като цъфнала вейка повет, тайнствена като омагьосана принцеса, намерила убежище в това тихо кътче сред океана на фучащите коли, красива като цвете, възпято от поет — такава в първия миг се видя на Рейвънъл девойката от отсрещната къща. Тя постоя известно време на прозореца и след това изчезна вътре, оставяйки след себе си няколко нежни, прилични на славееви трели акорда, които достигнаха до разтворената му душа през рева на такситата и дрънченето на трамваите.

Сякаш за да го порицае за неговата невяра в съществуването на Романтиката и да го накаже за предателството му спрямо неумирация дух на Младостта и Красотата, това видение се появи пред него с цялата сила на своето обаяние. И тази сила бе толкова могъща, че за миг пренареди всички атоми в света на Рейвънъл. Товарните камиони, които минаваха покрай къщата ѝ, започнаха да припяват с плътен бас любовна песен; виковете на вестникарчетата се бяха превърнали в трели на чуруликащи птици; градината — в имение на Капулети; портиерът бе змей-пазител, а той бе рицар, готов да грабне меч, пиката или лютнята според нейното желание.

Ето такива лудории върши Романтиката, когато се запилее сред мрачната гора от тухли и камък.

В четири часа Рейвънъл отново погледна към старата къща с градината. На перваза на прозореца на неговите мечти бяха оставени четири малки вази, във всяка от които имаше голяма разцъфнала роза — червена или бяла. В мига, в който Рейвънъл погледна към прозореца, ангелът се бе склонил над тях, обгръщайки ги нежно, а очите ѝ сякаш бяха вперени точно в неговия прозорец. Миг след това, като че ли усетила неговия изпълнен с уважение, но и с жар поглед, девойката изчезна, оставяйки ароматните послания на перваза.

Да, точно така — послания! — трябва да е абсолютно недосетлив, за да не разбере това. Тя е прочела поемата му „Четирите рози“, която е затрогнала сърцето ѝ и ето го романтичният отговор на стиховете му. Разбира се, момичето със сигурност знае, че Рейвънъл, поетът, живее в съседната сграда. Сигурно е видяла и снимката му в списанието. Това деликатно, нежно, мило съобщение не може да се остави без внимание.

В този момент Рейвънъл забеляза отстрани на вазите и една малка саксия с някакво растение. Без ни най-малко неудобство той намери оперния си бинокъл и го използва под прикритието на завесата. Индийско орехче!

С истински поетичен инстинкт той посегна към една книга с безполезна информация и отвори нетърпеливо на статията „Езикът на цветята“.

— Индийско орехче — Очаквам среща. — Така! Романтиката никога не оставя нещата наполовина. Завърне ли се обратно при теб, тя не идва с празни ръце, а отвориш ли ѝ вратата, сяда край камината и изсипва даровете в краката ти.

Свирукане и тропот по вратата известиха пристигането на Сами Браун.

Рейвънъл се усмихна отново. Дори Сами бе докоснат от ярките лъчи на Възродената романтика. Сами, със своите контешки дрехи, с иглата си във форма на подкова, с розовобузото си лице, с баналния си език и необяснимото си възхищение от Рейвънъл служеше като превъзходен контраст за новия, невидим посетител в мрачната обител на поета.

Гостът отиде до своето любимо място край прозореца и погледна навън през прашния листак на градината. После погледна часовника си и бързо се изправи.

— О, Боже! — възкликна той. — Четири и двацет! Не мога да остана, старче. Имам среща в 4.30.

— Тогава защо дойде — попита Рейвънъл саркастично, — когато имаш ангажимент по това време? Мислех, че вие, бизнесмените, по-добре се оправяте с минутите и секундите.

Сами спря на вратата и се изчерви.

— Истината, Рейви — обясни той като на клиент, чиято сметка е излязла на червено, — е, че не знаех това преди да дойда. Ще ти кажа, старче. В оная стара къща отсреща има едно страхотно момиче, по което съм хлътнал, Всъщност, ще бъда откровен до край — ние сме сгодени. Нейният старец каза „не“, но това не може да ни спре. Той я държи затворена. Оттук аз виждам прозореца на Едит. Тя ми дава знак, когато отива да пазарува, и така се срещаме. Днес срещата ни е в четири и половина. Може би трябваше да ти кажа по-рано, но се надявам да не ми се сърдиш. До скоро.

— А какъв е тоя „знак“, както ти го нарече? — попита Рейвънъл, чиято усмивка малко бе помръкнала.

— Роза — отвърна Сами кратко. — Днес има четири. Означава, че ще се срещнем в четири часа на ъгъла на Бродуей и Двадесет и трета.

— А индийското орехче? — настоя Рейвънъл, опитвайки се да хване крайчеца на развяващата се дреха на изчезващата Романтика.

— Означава „и половина“ — викна Сами вече в коридора. — Ще се видим утре.

[1] Джеймс Ръсел Лоуел, (1819–1891), американски поет и есеист, бел.пр. ↑

[2] Брет Харт, (1836–1902), американски писател предимно на разкази, бел.пр. ↑

[3] Сидни Лъниър, (1842–1881), американски поет, бел.пр. ↑

НАПРЪСТНИЧЕ, НАПРЪСТНИЧЕ

Ето как можете да стигнете до офиса на „Картърет & Картърет, Части за фрезмашини и кожени предавки“. Движете се по Бродуей, докато подминете Кростаун, Бред и Дод и стигате до Големите каньони на Алчното племе. След това завивате наляво, после надясно, подминавате една количка за плодове и зеленчуци, както и теглича на товарна кола за два тона и четири коня и на две крачки оттам ще видите гранитния страничен корниз на извисяващата се на двайсет и един етажа изкуствена планина от камък и бетон. На дванайстия етаж се помещава офисът на „Картърет & Картърет“. Фабриката, в която произвеждат тези части за фрезмашини, се намира в Бруклин. И тъй като въпросната продукция не представлява интерес за вас, нека ограничим събитията в рамките на едноактна пиеса от само една сцена, като по този начин намалим мъките на читателя и разходите на издателя. И тъй, ако имате смелостта да се озовете лице в лице с четири машинописни страници и разсилния на „Картърет & Картърет“, Пърсивал, ще седнете на един боядисан стол във вътрешната чакалня и ще наблюдавате малката комедия за Стария негър, Джобния часовник в кожен калъф и Открития въпрос.

Първо трябва да отделим място на биографичните данни (но порядъчно съкратени). Аз съм за обърнатото наопаки хининово хапче — горчивото да бъде от външната страна.

Картърет бяха стара фамилия от Вирджиния. Преди доста време джентълмените на рода носеха дантелени гофрирани маншети и шпаги без примес на калай, притежаваха плантации и роби, които можеха да палят. Но войната в значителна степен намали собствеността им.

Макар че съм се заровил в историята на фамилията Картърет, няма да ви върна по-назад от годината 1620. Точно тогава се появиха, но на различни возила, двамата истински американски Картърет. Единият брат, на име Джон, пристигна на „Мейфлауър“ и стана един от първите английски заселници-пуритани в Америка. Виждали сте негов портрет по кориците на списания, издавани по случай Деня на

благодарността, как ходи на лов за фазани в дълбокия сняг, въоръжен с широкоцевка. Бландфорд Картърет, другият брат, прекоси Голямото езеро със собствената си бригантина, слезе на крайбрежието на Вирджиния и стана един от бъдещите фермери на този щат. Джон се прочу със своята набожност, проникателност и ловкост в бизнеса, Бландфорд — със своята гордост, с любимия си джулеп, с точната си стрелба и обширните, обработвани от роби плантации.

После дойде Гражданската война. (Трябва да сбия максимално този вметнат исторически преглед.) Стоунуол Джаксън бе застрелян; Лий се предаде; Грант обиколи света; памукът падна до девет цента; на пазара се появи новото уиски „Олд Кроу“, произведоха колите „Джим Краун“; седемдесет и девет доброволчески от Масачузетс върна на деветдесет и седми от Алабама бойния флаг на Лунди Лейн, който бяха купили от един магазин втора употреба в Челси, държан от един човек на име Скжизски; Джорджия изпрати на президента една шейсетфунтова диня... и с това стигаме до времето, в което започва въпросната история. О, Боже! Звучи доста недодялано за увод! Май наистина трябва да си опресня познанията върху Аристотел.

Янките Картърет захванаха бизнес в Ню Йорк дълго време преди войната. Колкото до „Части за фрезмашини и кожени предавки“, тяхната фирма бе плесенясала, надменна и солидна като някой от онези стари източноиндийски^[1] концерни, вносители на чай, криго можете да срещнете из романите на Дикенс. Носеха се разни тайни слухове за война, но недостатъчно убедителни, за да повлияят на бизнеса.

По време на войната и след това Бландфорд Картърет загуби своите плантации, джулепи^[2], точна стрелба и живот. Той завеща малко повече от личната си гордост на борещата се за оцеляване фамилия. Случи се така, че Бландфорд Картърет Пети на петнайсетгодишна възраст бе поканен от клона „Части за фрезмашини и кожени предавки“, носещ същото име, да отиде на север и да учи занаят и търговия вместо да ходи на лов за лисици и да се хвали със славата на предците си върху значително намалелите акри на своето драстично обедняло семейство. Момчето не се поколеба да се възползва от този шанс и на двайсет и пет годишна възраст вече седеше в офиса на фирмата като равен съдружник на Джон Пети от

клона със старата широкоцевка и лова на фазани. На това място историята започва отново.

Младежите бяха почти връстници, с гладки лица, будни, с непринудени маниери и излъчване, което предполагаше пъргавина на тялото и ума. Двамата бяха безупречно обръснати, с костюми от син шевиот, със сламени шапки и перлени игли на вратовръзките, също като другите млади нийоркчани, които биха могли да бъдат милионери или банкови чиновници.

Един следобед в четири часа в частния кабинет на фирмата Бландфорд Картърет отвори едно писмо, което чиновникът току-що бе донесъл на бюрото му. След като го прочете, той се киска на глас близо минута. Седнал на собственото си бюро, Джон го погледна въпросително.

— От майка ми е — поясни Бландфорд. — Ще ти прочета само смешната част. Естествено, най-напред ми разказва всички новини за съседите, след което ме предупреждава да внимавам да не си мокря краката и да не прекалявам с мюзиклите. После идва ред на жизненоважна статистика за телета и прасета и оценка на житната реколта. Сега ще ти прочета нещо:

„Само си представи! Старият чичо Джейк, който стана на седемдесет и шест миналата сряда, трябва да пътува. Каквото и да става, твърдо е решил да отиде до Ню Йорк и да види своя «млад мастър Бландфорд». Въпреки че е стар, той си е разумен, тъй че реших да го пусна. Не можех да му откажа... Той сякаш е събрал всичките си надежди и желания в това единствено приключение по широкия свят. Знаеш, че е бил роден на плантацията и през целия си живот не е ходил никъде, освен най-много на десет километра от нея. Беше и ординарец на баща ти по време на войната и винаги е бил верен слуга на семейството. Често е виждал златния часовник — тази скъпа реликва, която принадлежеше на баща ти и преди това на неговия баща. Казах му, че сега трябва да стане твой и той ме помоли да му позволя да ти го донесе и лично да ти го връчи.

Тъй че вече съм му го дала, грижливо сложен в калъф от шевро, и той ще ти го донесе с цялата гордост и достойнство на кралски пратеник. Дадох му пари за отиване и връщане, както и за две седмици престой в града. Мека ми се да се погрижиш да се настани така, че да разполага с нужните удобства. Джейк няма нужда от специално внимание — той може сам да се грижи за себе си. Но прочетох във вестника, че африкански епископи и цветнокожи монарси се сблъскват с доста неприятности, докато си осигурят храна и подслон в метрополията на янките. Може и така да е, но аз не разбирам защо в най-добрия хотел там не може да има място за Джейк. И все пак, предполагам, такъв е редът.

Обясних му подробно как да те намери и лично му наредих куфара. Няма да ти се налага да му отделяш внимание, но много се надявам да се погрижиш да се настани удобно. Приеми часовника, който ти носи, макар че вече е предимно за украшение. Всичките му собственици досега са били истински Картърет и върху му няма нито едно петънце, нито едно погрешно движение на колелцата. За стареца Джейк възможността да ти го донесе лично е върховна радост в неговия живот. Искях да тръгне на това малко пътуване и да изживее това щастие преди да е станало твърде късно. Често си ни чувал да говорим как Джейк, самият той тежко ранен, е пълзял в подгизналата от кръв трева при Чансълърсвил до мястото, където с куршум в сърцето е лежал твоят баща, и е взел часовника от джоба му, «за да не попадне в ръцете на янките».

Тъй че, синко мой, щом пристигне възрастният човек, посрещни го както подобава и се дръж с него като с уязвим, но скъп посланик, идващ от някогашния живот и от родния ти дом.

Толкова отдавна живееш далеч от къщи, сред хора, които винаги сме считали за чужди, че не съм сигурна дали Джейк ще те познае. Но той е много проникателен и аз вярвам, че винаги ще разпознае от пръв поглед един Картърет от Вирджиния. Не мога да допусна, че дори десет

години в земята на янките биха могли да променят моето момче. Във всеки случай, сигурна съм, че ти ще познаеш Джейк. Сложила съм 15 якички в куфара му. Ако му се наложи да си купува други, да знаеш, че носи номер 15 1/2. Моля те, погрижи се да си вземе каквито трябва. Изобщо няма да ти създава грижи.

Ако не си прекалено зает, бих искала да му намериш подходящо място да се храни, където предлагат царевичен хляб. Опитай се да му попречиш да си събува обувките в кабинета ви или на улицата. Десният му крак малко се подува и той обича да му е свободен.

Ако можеш да отделиш време, преброй му кърпичките, когато пристигнат от прането. Купих му дузина нови преди да тръгне. Трябва да пристигне горедолу по същото време, когато и ти получиш това писмо. Казах му веднага да намери твоя офис.“

Точно Бландфорд свърши да чете въпросното писмо и (както трябва да става в книгите или на сцената), нещо се случи.

Пърсивал, разсилният, с неговото изражение на пълно презрение към световното производство на фабрични части и кожени предавки, влезе, за да съобщи, че отвън един цветнокож джентълмен искал да види г-н Бландфорд Картърет.

— Въведи го — нареди Бландфорд ставайки.

Джон Картърет се завъртя на стола си и заяви на Пърсивал:

— Помоли го да помага отвън няколко минути. Ще те уведоим кога да го въведеш.

После се обърна към своя братовчед с една от онези широки лениви усмивки, наследство от всички Картърет, и рече:

— Бланд, винаги съм изпитвал непреодолимо любопитство да разбера разликата, която вие, високомерните южняци, считате, че съществува между „всички вас“ и хората от Севера. Зная, че се смятате за направени от по-фина глина и че за вас Адам е просто страничен клон от родословното ви дърво; само че не ми е ясно защо. Никога не съм бил в състояние да разбера разликата между нас двамата.

— Виж, Джон — отвърна Бландфорд през смях, — онова, което не разбираш, е точно разликата, разбира се. Предполагам, че феодалният начин на живот, който сме водили, ни е внушил тази господарска горделивост и чувство за превъзходство.

— Но вашият феодализъм приключи — продължи Джон. — Откакто ви натупахме и задигнахме памука и мулетата ви, вече сте принудени да ходите на работа, нещо, което ние, „проклетите янки“, както ни наричат, винаги сме правили. Но вие продължавате да бъдете все така горделиви и надменни както преди войната. Значи причината не е била в парите ви.

— Може да е от климата — каза Бландфорд шеговито, — или пък нашите негри са ни разглезили. Сега ще повикам Джейк. Ще ми бъде драго да видя отново стария мошеник.

— Изчакай за миг — прекъсна го Джон. — Имам една малка теория, която искам да проверя. Ние двамата с теб доста си приличаме на външен вид. Старецът Джейк не те е виждал откакто си бил петнайсетгодишен. Нека го извикаме, да играем по правилата и да видим кой ще получи часовника. Старият черньо със сигурност трябва да съумее да разпознае своя „млад господар“ без затруднение. Би трябвало незабавно да отличи набеденото аристократично превъзходство на един искрен поддръжник на Конфедерацията. Не би могъл да направи тази грешка и да поднесе часовника на един янки, естествено; Който загуби, плаща вечерята днес, както и две дузини якички за Джейк. Става ли?

Бландфорд се съгласи с охота. Повикаха Пърсивал и му наредиха да въведе „цветнокожия джентълмен“.

Чичо Джейк влезе предпазливо в кабинета. Беше дребен старец, черен като въглен, целият в бръчки и плешив, ако не се смята ивицата бяла вълна, подстригана благопристойно късо, която минаваше над ушите и увенчаваше главата му. У него нямаше нищо типично за положението „чичо“. Черният костюм му бе почти по мярка, обувките му бяха лъснати до блясък, а сламената му шапка бе разкрасена с ярка лента. В дясната си ръка носеше нещо, внимателно скрито в шепата му.

Чичо Джейк се спря на няколко крачки от вратата. Двамата млади мъже седяха на своите въртящи се столове на десетина стъпки един от друг и го наблюдаваха в приветливо мълчание. Погледът на

стареца няколко пъти бавно се отмести от единия към другия. Той беше убеден, че се намира в присъствието поне на един представител на уважаваното семейство, сред чиито имоти се бе появил на бял свят и където щеше да си отиде от него.

Единият притежаваше благоденствието, но високомерно излъчване на Картърет; другият — правият и дълъг, така характерен за рода нос, който не можеше да се сбърка. И двамата имаха проницателните черни очи, прави вежди и тънки усмихнати устни — черти, типични както за Картърет от „Мейфлауър“, така и за онзи другия от бригантината. Стариият Джейк бе смятал, че е в състояние незабавно да разпознае своя млад господар измежду хиляда северняци, но сега се почувства затруднен. Най-доброто, което можеше да стори, бе да избере подходяща стратегия.

— До'ър ден, ма'ър Бландфорд... до'ър ден, сър — рече той, отправил поглед точно между двамата млади господа.

— Здравей, чичо Джейк — отвърнаха приветливо двамата едновременно. — Заповядай, седни. Донесе ли часовника?

Чичо Джейк си избра един по-твърд стол на почтително, разстояние, седна на ръба му и внимателно остави шапката си на пода. А часовника в калъфа от шевро стисна още по-здраво. Не бе рискувал живота си на бойното поле да спаси този часовник от враговете на своя възрастен господар, за да го връчи отново на неприятеля и то даром.

— Да, сър. Държа го в ръка, сър. Смятам да ви го дам само след минута. Господарката ми каза да го дам на младия гос'ин Бландфорд и да му река да го носи в израз на фамилна чест и достойнство. Беше доста дълго пътуване за един възрастен негър... Обратно до старата Вирджиния сигурно има десетина хиляди мили, сър. Много сте възмъжал, млади господарю. Нямахте да ви позная, ако не беше поразителната прилика със стария господар.

С възхитителна дипломатичност старецът бе вперил поглед в пространството между двамата младежи. Думите му можеха да бъдат отправени към всеки един от тях. Без да бъде злонамерен или своенравен, той търсеше знак.

Бландфорд и Джон си намигнаха.

— Сигур сте получили писмото на господарката — продължи чичо Джейк. — Тя рече, че щяла да ви пише за мойто идване.

— Да, да, чичо Джейк — отвърна Джон енергично. — Братовчед ми и аз току-що бяхме известени да те очакваме. Ние и двамата сме Картърет, както знаеш.

— Въпреки че един от нас — добави Бландфорд, — е роден и отрасъл на Север.

— Тъй че, ако обичаш, предай ни часовника — рече Джон.

— Братовчед ми и аз... — продължи Бландфорд.

— ... после ще се погрижим — добави Джон.

— ... да те настаним на удобно място — довърши Бландфорд.

С убедителна правдоподобност старият Джейк находчиво прихна в пресекалив, висок и провлачен кикот. Плесна се по коленете, вдигна шапката си и наклони периферията в привиден пристъп на шеговито одобрение. Това му позволи да надене маска, зад която можеше да върти безпристрастно очи между, над и отвъд своите двама мъчители.

— Аха, ясно! — заяви той след известно време, все още кискайки се. — Вий гос'да се опитвате да си правите весело с горкия стар негър. Само че няма да успеете да излъжете стария Джейк. Аз те познах, мастър Бландфорд, още щом те видях и те познах. Ти беше малко слабичко момче, най-много четиринайсетгодишно, когато напусна дома, за да дойдеш на Север; но аз те познах още щом те зърнах. Ти си живо подобие на стария господар. Другият гос'дин ви прилича много, сър, само че не можете да измамите стария Джейк за някой член от стара фамилия от Вирджиния. Изключено, сър.

В един и същи момент двамата Картърет се усмигнаха и протегнаха ръка за часовника. Черното, осеяно с бръчки лице на чичо Джейк загуби изражението на весело задоволство, което той напразно му бе навлякъл. Знаеше, че го занасят и че всъщност беше без особено значение по отношение на безопасността в коя от тези протегнати ръце ще постави фамилното съкровище. Но той имаше чувството, че на изпитание са подложени не само неговата гордост и вярност, но и в голяма степен достойнствата на фамилията Картърет от Вирджиния. Там, на юг, през време на войната, бе чувал за другия клон на фамилията, който живеел на север и се сражавал на „другата страна“, а това винаги го бе натъжавало. Той бе следвал „своя стар господар“ от периода на внушителни богатства до почти крайна бедност, И сега, с последната реликва и възпоменание за него, благословено от „старата господарка“ и поверено негласно на грижата му, той бе изминал десет

хиляди мили, за да дойде тук (както изглежда) и да го връчи в ръцете на онзи, който трябва да го носи, да го навива и да се грижи за него, да го слуша как тиктака и отмерва неопетнените часове, които бележеха живота на фамилията Картърет... от Вирджиния.

Според неговия опит и схващане за янките, те бяха тирани — „низък презрян боклук“ в синьо, който сее разруха с огън и меч. Той бе виждал дима от много опожарени домове, големи почти колкото фамилното имение на Картърет, да се издига до сънливото южно небе. А сега се намираше лице в лице с един от тях — и не беше в състояние да го разграничи от своя „млад господар“, когото бе дошъл да намери и да дари с емблемата на негово кралско величество — също като ръката, обвита в бял златоткан бродир, загадъчна и прекрасна, която постави Ескалибур в десницата на Артур. Възрастният човек виждаше пред себе си двама млади мъже, непринудени, вежливи, благовъзпитани, гостоприемни и всеки от тях можеше да бъде онзи, когото търсеше. Затормозен, объркан и жестоко наскърбен от неспособността си да прецени правилно, старият Джейк изостави своите лоялни хитрини. Дясната му ръка се изпоти да стиска кожения калъф на часовника. Чувстваше се дълбоко унижен, но бе успял да се овладее. Вече сериозни, изпъкналите му жълтеникави очи внимателно оглеждаха двамата младежи. След края на своя щателен оглед той бе установил една единствена разлика между тях. Единият носеше тясна черна вратовръзка с игла с бяла перла. Другият имаше също толкова тясна, само че синя вратовръзка, забодена с игла с черна перла.

И тогава, за облекчение на стария Джейк, се случи нещо неочаквано, което отклони вниманието на всички. Драмата почука настоятелно на вратата и накара Комедията да отстъпи встрани, а самата тя надникна с усмихнато, но застинало лице над светлините на рампата.

Пърсивал, онзи, който ненавиждаше частите за фрезмашини, внесе една визитна картичка и я подаде на Синята вратовръзка с маниера на посредник, носещ писмена покана за дуел.

— Оливия де Ормонд — прочете Синята вратовръзка. Той погледна въпросително към братовчед си.

— Защо да не я поканим — откликна Черната вратовръзка — и да приключим с този въпрос?

— Чичо Джейк — каза единият от младежите, — имаш ли нещо против да отнесеш този стол в ъгъла и да поседиш там известно време? Ще влезе една дама... по делови въпрос. След това ще разгледаме твоя случай.

Дамата, която Пърсивал въведе, бе млада и раздражително, решително, освежително, съзнателно и преднамерено красива. Бе облечена с такава скъпа и в същото време семпла елегантност, че ви караше да възприемате тантелата и жабото като най-обикновени дрипи и парцали. Но едно голямо перо от щраус, което носеше, навсякъде би я отпратило сред армията на красавиците, също като носещият веселия шлем на Навара^[3].

Госпожица Де Ормонд прие въртящия се стол пред бюрото на Синята вратовръзка. После господата придърпаха достатъчно близо тапицираните с кожа столове и подхванаха разговор за времето.

— Да — каза тя. — Забелязах, че е по-топло. Но не бива да ви отнемам твърде много време в приемните часове. Освен... — продължи тя, — ако не говорим по работа.

Тя отпрати думите си към Синята вратовръзка и ги съпроводи с очарователна усмивка.

— Много добре — отвърна той. — Не възразявате да присъства и братовчед ми, надявам се? Ние проявяваме значително доверие един към друг... особено когато се отнася за делови въпроси.

— Не, разбира се — изчурулика госпожица Де Ормонд. — Бих предпочела той също да чуе. И без друго знае всичко. Всъщност той се явява материален свидетел, тъй като присъстваше, когато вие... когато това се случи. Смятах, че може би ще искате да обсъдите нещата преди... е, преди да бъдат предприети някакви действия, както, според мен, биха се изразили юристите.

— Имате ли намерение да отправите някакво предложение? — попита Синята вратовръзка.

Госпожица Де Ормонд впери замислен поглед в носа на една от своите лачени обувки от шевро.

— Аз получих предложение — отвърна тя, — което, ако си остава в сила, анулира какъвто и да бил план от моя страна. Нека уредим първо този въпрос.

— Е, що се отнася до... — започна Синята вратовръзка.

— Извини ме, братовчеде — намеси се Черната вратовръзка, — ако не възразяваш срещу намесата ми.

После се обърна с явна добронамереност към дамата:

— Сега нека направим малка равносметка — заяви той ведро. — Ние и тримата, освен че имаме куп общи познати, сме се отдавали заедно на доста лудории.

— Опасявам се, че бих използвала друга дума — заяви госпожица Де Ормонд.

— Добре — отвърна с неуязвимо лъчезарие Черната вратовръзка. — Тогава да използваме „пакости“, когато говорим за „предложението“ и „лудории“, обсъждайки вашите планове. Вие имате пъргава мисъл, госпожице Ормонд. Преди два месеца заедно с още някрлцина приятели отидохме с кола на едномдневен излет сред природата. Спряхме за вечеря в един крайпътен ресторант. Там моят братовчед ви направи предложение за женитба. Разбира се, бе повлиян в действията си от красотата и очарованието, които вие несъмнено притежавате.

— Ще ми се да бяхте мой служител, който осъществява връзка с пресата — заяви с ослепителна усмивка красавицата.

— Вие сте на сцената, госпожице Ормонд — продължи Черната вратовръзка. — Без съмнение, притежавали сте много обожатели и вероятно сте получавали и други предложения за женитба. Трябва да си спомняте също, че ние бяхме една компания веселяци. Много бутилки бяха отворени. Няма съмнение, че братовчед ми ви е направил предложение. Но не сте ли на мнение, изхождайки от опита си, че по общо съгласие, подобни стъпки губят своята сериозност, огрени от слънчевите лъчи на следващото утро? Нима не съществува нещо като негласна договореност между „честните играчи“... използвам думата в най-положителен смисъл... която с настъпването на новия ден изтрива глупостите на предишната нощ?

— О, да — отвърна госпожица Де Ормонд. — Зная това отлично. И винаги съм се съобразявала с въпросното правило. Но тъй като вие изглежда водите делото... с мълчаливото съгласие на обвиняемия... ще ви кажа още нещо. Аз разполагам с негови писма, в които той потвърждава своето предложение. Освен това под тях стои личния му подпис.

— Разбирам — отбеляза сериозно Черната вратовръзка. — Каква е вашата цена за тези писма?

— Аз не съм евтина — заяви госпожица Де Ормонд. — Но бях решила да ви определя тарифа. Вие и двамата принадлежите към заможен род. Е, ако аз съм на сцената, никой не може да каже каквото и да било против мен при положение, че се придържа към истината. А парите са само допълнително съображение. Не те бяха моята цел. Аз... му повярвах... и го харесвах.

Тя хвърли ласкав, влудяващ поглед към Синята вратовръзка изпод дългите си мигли.

— А цената? — продължи Черната вратовръзка неумолимо.

— Десет хиляди долара — отвърна госпожицата мило.

— Или...

— Или изпълнение на ангажимента за женитба.

— Мисля, че е време — намеси се Синята вратовръзка — да ми бъде позволено да кажа няколко думи. Ние двамата с теб, братовчеде, принадлежим към род, който винаги е държал главата си достатъчно високо. Ти си отгледан в част на страната, твърде различна от мястото, където живее нашият клон на рода. И въпреки това ние двамата сме Картърет, независимо от известни разлики в поведението и теориите. Помниш, че по отношение на жените Картърет винаги са били безупречни кавалери. Няма Картърет, който да не е удържал дадена дума.

След което с непоколебима решимост, изписана на лицето му, Синята вратовръзка се обърна към госпожица Де Ормонд.

— Оливия — каза той, — на коя дата ще станете моя съпруга?

Преди дамата да е успяла да отговори, Черната вратовръзка се намеси отново.

— Дълъг е пътят — рече той — от Плимут Рок^[4] до Норфък Бей^[5]. Тези две точки бележат близо три века развитие. За това време старите порядки са се изменили. Ние отдавна не горим вещици и не измъчваме роби. В наши дни вече не разстиламе плащ върху калта, за да минат дамите, нито ги наказваме на „гмуркация се стол“. Това е векът на здравия разум, на приспособяването и хармонията. Всички ние — дами, господа, мъже, жени, северняци, южняци, господари, мерзавци, актьори, железари, сенатори, тухлари и политици... постигаме все по-значително разбирателство. Кавалерството е една от думите ни, чийто смисъл търпи изменения ежедневно, фамилната гордост е качество многопланово — тя може да се прояви чрез

поддържане на разядена от молци надменност в едно потънало в паяжина имение в колониален стил или посредством незабавно изплащане на дълговете.

Смятам, че монологът ми продължи достатъчно. Научил съм нещичко за деловите отношения и малко за живота и вярвам, че по някакъв начин нашите прадеди, основоположниците на рода Картърет, биха одобрили мнението ми по този въпрос.

Черната вратовръзка заобиколи писалището заедно с въртящия се стол и се върна на предишното си място, взе чековата книжка, написа един чек и го откъсна. Режещият звук от отделянето на перфорирания къс хартия бе единственото, което се чу в стаята. Черната вратовръзка остави чека така, че госпожица Ормонд лесно би могла да го достигне с едно протягане на ръка.

— Бизнесът си е бизнес — каза той. — Живеем в делови век. Това е личният ми чек на стойност десет хиляди долара. Какво ще изберете, госпожице Де Ормонд — портокаловите цветчета или парите в брой?

Госпожица Де Ормонд взе небрежно чека, сгъна го с безразличие и го тикна в ръкавицата си.

— О, това е достатъчно — отвърна тя невъзмутимо. — Просто си помислих да се отбия и да ви поставя този въпрос. Мисля, че сте добри хора. Но едно момиче има чувства, както знаете. Чух, че единият от вас бил южняк... Питам се кой ли е той?

Тя стана, усмихна се мило и се отправи към вратата. Там с последен блясък на ослепително белите си зъби и поклащане на щраусовото си перо напусна сцената.

И двамата братовчеди за известно време бяха забравили чичо Джейк. Но сега чуха тътренето на обувката му, докато той отново се, приближаваше по килима, напуснал доскорошното си място в ъгъла.

— Млади господарю — изрече той, — вземете си часовника.

И без капка колебание старият негър постави семейната реликва в ръката на нейния достоен притежател.

[1] Има се предвид Югоизточна Азия, вкл. Индия, Индонезия и Малайския архипелаг, наричани още Източна Индия, бел.пр. ↑

[2] Питие с уиски, джоджен, захар и лед, бел.пр. ↑

[3] Бившо кралство в Югозападна Франция и Северна Испания, бел.пр. ↑

[4] Скалата в Плимут, Масачузетс, на която, според твърденията, са стъпили първите заселници в Америка, пристигнали от Англия през 1620 г., бел.пр. ↑

[5] Залив в югоизточна Вирджиния, където се намира морско пристанище и военноморска база, бел.пр. ↑

ПСИХЕ И НЕБОСТЪРГАЧЪТ

Ако сте философ, бихте могли да сторите следното: да се качите на покрива на някое високо здание и да погледнете от височина 100 метра как хората долу пъплят като насекоми, суетят се и се блъскат безсмислено, безмозъчно и напълно безцелно, също като безгрижните черни водни бръмбари в локвите. Липсва им дори изумителният интелект на мравките, които поне винаги знаят пътя си за вкъщи. Мравката заема ниско положение, но честичко се прибира у дома, където нахлузва домашните си пантофи, докато вие оставате да стърчите на високопоставеното си място.

В очите на възкачилият се високо философ човеците долу наподобяват презрени, лазещи буболечки. Брокери, поети, милионери, ваксаджии, хамали и политици се превръщат в малки черни точки, които щъкат край по-големи черни точки по улици, не по-широки от палеца ви.

От това високо място самият град се смалва до неразбираема маса разкривени от необичайната перспектива сгради, внушителният океан се превръща в езерце, а земята заприличва на нечия изгубена топка за голф. Всички подробности от реалността изчезват, философът се вижда в безкрайното небе отгоре и под влияние на необичайната гледка пуска духа си да расте на воля. Той се чувства наследник на Вечността, дете на Времето. Космосът е по право негово наследство и той цял потръпва при мисълта, че един ден човешкият род ще кръстосва загадъчните пространства между планетите. Незначителният свят под краката му, стъпили върху извисилата се до небето конструкция от стомана, е като прашинка върху Хималаите — една от безчетното множество подобни въртящи се атоми. Какво са стремленията, постиженията, дребните завоевания и любовта на пълзящите долу черни буболечки в сравнение с величествения покой на необятната вселена, простираща се над и около незначителния им град?

Давам 100% гаранция, че у философа ще се зародят такива мисли. Те са нарочно събрани в световните философии и са записани със съответната въпросителна накрая, за да изразят неизменните размисли на мислителите, добрали се до някое по-високо място, А когато философът вземе асансьора и слезе долу, съзнанието му е по-широко, душата му си е на мястото, а неговото схващане за космогонията на мирозданието е голямо като катарамата върху летния колан на Орион.

Но ако името ви е Дейзи и работите в магазинче за сладки и бонбони на Осмо авеню, живеете в малка студена спалня-вестибюл с размери метър и половина на два и половина, печелите по 6 долара на седмица, работното ви време е до девет часа вечерта и никога не сте се занимавали с философия, тогава може би нещата от върха на небостъргача няма да ви изглеждат точно такива.

Двамина въздишаха по ръката на философски неуката Дейзи. Единият беше Джо, собственик на най-малкото магазинче в цял Ню Йорк. То имаше размерите на дърводелска кутия за инструменти и стоеше лепнато като лястовиче гнездо на ъгъла на един небостъргач в центъра на града. Според сезона там се продаваха плодове, бонбони, вестници, песнопойки, цигари и лимонада. Когато суровата зима развееше мразовити къдри, Джо биваше принуден да се навре вътре заедно с плодовете си и тогава в магазинчето оставаше точно толкова място, колкото да побере собственика си, стоката му, печицата с размери на кандило и един купувач.

Джо не се числеше към нацията, която ни държи в постоянна възхита с плодовете и песните си. Той беше способен американски момък, който слагаше по някоя пара настрана и желаше Дейзи да му помогне в харченето. Досега ѝ бе направил три предложения.

— Имам спестени пари, Дейзи — се пееше в любовната му песен, — пък и ти знаеш колко много те искам. Магазинчето ми не е много голямо, но...

— О, нима? — пригласяше нефилософската натура. — Чувам, че Уонъмейкър искали догодина да откупят част от магазинната ти площ.

Дейзи минаваше край магазинчето на Джо всяка заран и всяка вечер.

— Здравсти, метър на петдесет! — беше обичайният ѝ поздрав. — Магазинчето ти се е опразнило. Трябва да си продал някое пакетче

дъвка.

— Вярно, че не е много просторно — отговаряше Джо с бавната си усмивка, — но за теб, Дейзи, място винаги ще се намери. Ние с моето магазинче само чакаме да ни вземеш, когато пожелаеш. Мислиш ли, че би могло скоро да стане?

— Магазин ли?! — чипото носле на Дейзи изразяваше изтънчено презрение. — Консервна кутия! Чакал ме бил! Че нали ще трябва да изнесеш навън поне петдесет кила бонбони, за да мога да вляза!

— Нямам нищо против такава замяна — галантно отвърщаше Джо.

Животът на Дейзи бе стеснен във всяко отношение. В магазина за бонбони и сладки се налагаше да се провира настрани между тезгяха и полиците. В собствената ѝ спалничка уютът си беше чиста теснотия. Стените бяха толкова наблизко, че тапетите но тях шумоляха и шепнеха като във Вавилонска кула. Можеше с една ръка да запали газта, докато с другата затваря вратата, без да снема очи от отражението на фризура си в огледалото. Върху скрина се мъдреше снимката на Джо, поставена в специална рамка за подарък, и понякога... но в следващия момент тя неизменно се сецаше за магазинчето му, лепнато като сапунерка на ъгъла на голямото здание, и понесено от смеха ѝ, чувството отлиташе.

Другият обожател на Дейзи се появи няколко месеца след Джо. Дойде като наемател в къщата, където живееше тя. Казваше се Дабстър и беше философ. Макар и млад, успехът му се виждаше отдалеч като етикети върху обиколил света куфар. От справочници и енциклопедии бе насъбрал всевъзможни знания, но разумът явно го беше подминал и го бе оставил да киха и кашля, без дори да му позволи да види табелата с номера на автомобила му. Той можеше да ви каже точното съдържание на вода в граха и телешкото, както и полезните им свойства; кой е най-късият стих в Библията; количеството пирони, необходими за заковаване на 256 керемиди при положение, че са наредени с по четири пръста открита част; населението на Канаки, щата Илиноис; теориите на Спиноза; името на втория прислужник на МакКей Тумбли; дължината на тунела Хусак; най-подходящото време да се сложи квачка на полог; заплатата на пощенския куриер между Дрифтуд и Ред Банк фърнис, щата Пенсилвания, както и броя на костите в предна котешка лапа.

За Дабстър бремето на знанията не представляваше пречка. Статистиката за него беше като стръкчето магданоз, с което гарнираше гощавката от светски разговор, за да ви я поднесе, ако реши, че ще е по вкуса ви. Служеше си с нея и за да спечели преднина в надпреварата за храна в пансиона. Изстрелвайки към вас залп от цифри, свързани с теглото на една трета линеен метър железен винкел с размери тринайсет на седем сантиметра, както и средногодишните валежи във форт Снелинг, щата Минесота, той набождаше на вилицата си най-хубавото парче пиле в блюдото, докато вие напразно се опитвате да съберете достатъчно сили, за да го попитате немощно защо кокошката пресича пътя.

Въоръжен с подобен род ярки знания, допълнително надарен с приличен външен вид — с напомадена коса и фасон, достоен за всяко конте, излязло да се поперчи из градския център — в негово лице Джо, собственикът на лилипутското магазинче, изглежда бе намерил достоен противник за острието на камата си. Той обаче не носеше кама. Пък и да носеше, в магазинчето му едва ли щеше да се намери място да я извади.

Един съботен следобед към четири часа Дейзи и господин Дабстър се спряха пред будката на Джо. На главата на Дабстър се мъдреше цилиндър, а Дейзи, като всяка жена, не би допуснала цилиндърът да бъде прибран в кутията преди Джо да го е видял. Претекст за посещението беше парче ананасова дъвка. Джо я подаде през отвора на магазинчето. При вида на цилиндъра той не пребледня, нито пък изгуби ума и дума.

— Господин Дабстър ще ме заведе да видя гледката от върха на сградата — поясни Дейзи, след като беше запознала двамата си обожатели. — Никога не съм се качвала на небостъргач. Горе навярно е страшно хубаво и забавно.

— Хм! — отвърна Джо.

— Панорамата — поде господин Дабстър, — откриваща се пред погледа от върха на високото здание, е не само величествена, но и много поучителна. Госпожица Дейзи я очаква несъмнено голямо удоволствие.

— Горе е доста ветровито, както и тук — отбеляза Джо. — Облякла ли си се достатъчно топло, Дейзи?

— Разбира се! Добре съм подплатена — отвърна Дейзи, усмихвайки се свенливо в отговор на начумерения му поглед. — Приличаш на мумия в ковчег, Джо. Да не си получил пакетче фъстъци или ябълка? Магазинчето ти направо ще се пръсне от стока.

Дейзи се разсмя на любимата си шега, а от немай-къде Джо отвърна на смеха ѝ.

— Търговската ви площ е малко ограничена, господин тъ... — отбеляза Дабстър, — в сравнение с размерите на сградата. Доколкото знам, размерите на страничната стена са 100 на 30 метра. При това положение, площта, която вие заемате спрямо стената, би била колкото половината Белучистан, сравнен с територията на Съединените щати на изток от Скалистите планини, ако добавим още Онтарио и Белгия.

— Наистина ли, приятелю? — весело рече Джо. — Ти си бил голям майстор с цифрите! Я ми кажи, според теб, колко квадратни килограма балирано сено може да изяде едно магаре, при условие, че престане да реве в продължение на минута и пет осми?

Няколко минути по-късно Дейзи и господин Дабстър излязоха от асансьора на най-горния етаж на небостъргача. Изкачиха се по къса, стръмна стълба и ето че излязоха на покрива. Дабстър я поведе към парапета, за да види черните точки, които шаваха долу по улицата.

— Какви са тези неща? — попита тя разтреперана. Никога по-рано не се бе изкачвала на такава височина.

Точно тогава Дабстър реши да се покаже в ролята си на философ, обитаващ високата си кула, и да изведе духа ѝ във висините, за да се срещне с безкрая.

— Двуноги — тържествено започна той. — Виждаш ли в какво се превръщат, гледани само от височината на някакви си 100 метра — нищожни буболечки, които безразборно се щурат насам-натам.

— О, нищо подобно — възкликна Дейзи неочаквано, — те са хора! Видях един автомобил. О, Боже! Наистина ли сме толкова високо?

— Ела от тази страна — повика я Дабстър.

И той ѝ показа огромния град, който се простираше долу като пръснати навред играчки и макар да не беше късно, в ранния зимен следобед тук-там вече проблясваха светлинки. На юг и на изток се бе ширнал заливът на океана, който тайнствено се сливаше с небето и чезнеше в далечината.

— Не ми харесва тук — заяви Дейзи, с тревога в сините очи. — Да се връщаме долу.

Но философът не можеше да се откаже така лесно от предоставената му възможност. Не можеше да не ѝ разкрие величието на мисълта си, да не ѝ покаже мъртвата хватка, в която бе стиснал безкрайността, както и невероятната си статистическа памет. След това тя никога вече не би се задоволила да си купува дъвка от най-малкото магазинче в Ню Йорк. И така, той начена да говори за незначителността на човешкия род и за това как само едно малко отдалечаване от земната повърхност прави хората и техните дела нищожни и дребни като разделено на три петаче. И за това как човек трябва да мисли за звездната система и максимите на Епиктет^[1] и да намира успокоение в тях.

— Въобще не те разбирам — отвърна Дейзи. — Ужасно е да се качиш толкова високо, че хората да ти се виждат като бълхи. Един от онези, които видяхме долу, може да е бил Джо. Джими, тук все едно сме в Ню Джърси! Направо ме е страх толкова нависоко!

Философът се усмихна нелепо.

— Земята — рече той — е само едно зрънце във вселената. Погледни нагоре.

Дейзи боязливо вдигна поглед нагоре. Късият ден си отиваше и звездите тъкмо излизаха на небето.

— Онази звезда — обясняваше Дабстър — е Венера, Вечерницата. Намира се на 66 000 000 мили от слънцето.

— Голяма работа! — сопна се Дейзи в мимолетна проява на характер. — Аз да не съм от Бруклин? Сузи Прайс, от нашия магазин, та брат ѝ изпрати билет за Сан Франциско, а това е на три хиляди мили оттук.

Философът се усмихна снизходително.

— Нашият свят — рече той — е отдалечен на 91000 000 мили от Слънцето. Има осемнайсет звезди от първа величина, които са 211 000 пъти по-отдалечени от нас отколкото Слънцето. Ако една от тях угасне, ще изминат три години преди да видим как светлината ѝ изчезва. Има шест хиляди звезди от шеста величина. За да стигне светлината им до Земята, са нужни трийсет и шест години. С един петметров телескоп можем да видим 43 000 000 звезди, включително и тези от тринадесета

величина, чиято светлина пътува 2700 години до нас. Всяка от тези звезди...

— Лъжеш! — гневно извика Дейзи. — Опитваш се да ме уплашиш. И успя, искам да слеза долу!

И тя тропна с крак.

— Арктур... — помирително продължи философът, но бе прекъснат от демонстрация, породена от необятността на естеството, което той се бе нагърбил да опише с паметта наместо със сърцето и душата си. За познавача на човешката природа, звездите са поставени на небесната твърд с единствената цел да осветяват с нежната си светлина влюбените, които бродят щастливи долу. А ако се вдигнете на пръсти някоя септемврийска вечер, докато се разхождате под ръка с любимата си, почти ще успеете да ги докоснете с ръка. Три години пътувала светлината им до нас, как пък не!

На запад блесна метеор, който освети покривите на небостъргачите като ден. Огнената му парабола се очерта на източното небе. Метеорът просъска по пътя си и Дейзи извика.

— Върни ме долу — крещеше тя отчаяно, — сметанка такава!

Дабстър я заведе до асансьора и двамата влязоха вътре. Тя гледаше като обезумяла и потрепера, когато машината се понесе надолу с обезсилващата си мощ.

Пред въртящата се врата на небостъргача философът я изгуби от поглед. Тя изчезна, а той остана да стои замаян и безпомощен, без цифри и статистика, които да му помогнат.

Търговията на Джо бе изпаднала във временно затишие и провирайки се като червей покрай стоките си, той бе успял да запали цигара и да намести измръзнал крак пред миниатюрната печица.

Вратата се отвори с трясък и вътре влетя смеещата се и плачеща Дейзи, която разбута плодовете и бонбоните и се хвърли в прегръдките му.

— О, Джо, бях горе на покрива на небостъргача. Тук е толкова уютно, топло и приятно! Готова съм да дойда при теб, Джо, когато пожелаеш.

[1] Стоически философ от I век, роден във Фригия. В Рим попаднал като роб на жестокия Епафродит, освободен роб на Нерон.

Основното начало на философското му учение е: „Понасяй и се въздържай!“, бел.пр. [↑](#)

ОПИТАЛИ — УБЕДИЛИ СЕ

Пролетта хвърли един закачлив ясносин поглед към главния редактор на списание „Минерва“ Уестбрук и го отклони от пътя му. Той тъкмо се връщаше в редакцията, след като бе обядвал в любимия си ресторант в един бродуейски хотел, когато се усети в плен на модрооката изкусителка. Или казано с други думи редактор Уестбрук свърна на изток по Двадесет и шеста улица, благополучно пресече пролетното автомобилно пълноводие по Пето авеню и закрачи по една алея на раззеленилия се Медисън Скуеър.

Мекият въздух и естественият декор на малкия парк напомняха пасторална картина и както подобава на този род творби основният цветови акцент наоколо бе зеленият — преобладаващата багра в онези прастари времена на Сътворението, когато на бял свят се появили Човеците и Растенията.

Хилавите стръкчета трева, поникнали в пространствата между алеите, имаха отровназеления оттенък на окислена мед, напомнящ диханието на тълпите бездомни човешки същества, които бяха намирали възглаве по тези места през лятото и пролетта. А младите пъпки по дърветата изглеждаха странно познати на онези, които бяха решили да изучават ботаника, използвайки като експериментален материал гарнитурата на рибните ястия на четиридесет и петцентовия обяд. Колкото до небето отгоре, то бе с нюанса на онзи блед аквамарин, който салонните поети римуват със „сладур“, „Амур“ и „божур“. Сред цялата гама от зелени краски със своята наситеност и естествена яркост се открояваше единствено зеленият цвят на пряснобоядисаните пейки — нещо средно между окраската на кисела краставичка и миналогодишен дъждобран, за който рекламата твърди, че е „неизбеяващ“. Но за навикналите с градската панорама очи на редактора Уестбрук гледката бе истински шедьовър.

А сега, независимо дали принадлежите към неспокойните, нетърпеливи натури или сте плаха и нерешителна личност, ще ви се наложи да ме последвате и да надникнете заедно с мен в редакторската

душа. Там цареше ведрината и спокойствие. Целият тираж на априлския брой на „Минерва“ бе изчерпан още преди десето число на месеца — търговският агент от Кеокук дори му беше писал, че е можел да продаде още петдесет броя, ако ги е имал. Собствениците на списанието бяха вдигнали редакторската му заплата. Само преди дни се беше сдобил с превъзходна готвачка, дошла от провинцията, която ужасно се страхуваше от полицаи. А сутрешните вестници бяха публикували без съкращения речта му на снощния банкет на издателите. Освен това в главата му звучеше веселата мелодия на песента, която неговата прелестна млада съпруга му беше изпяла сутринта преди да тръгне за града. В последно време тя много се бе увлякла по пеенето и се занимаваше доста усърдно и от ранно утро. Когато я поздрави с големия напредък, тя се хвърли на врата му и едва не го задуши в прегръдките си заради похвалата. Но покрай всичко това редактор Уестбрук усещаше и благотворното действие на живителното лекарство на опитната лечителка Пролет, което тя му беше дала да изпие, обикаляйки безшумно болничните отделения на оздравяващия град.

Редактор Уестбрук се разхождаше бавно между редиците пейки (на които вече се бяха разположили скитници и пазителки на безгрижното детство), когато усети, че някой го дърпа за ръкава. Предполагайки, че е някой просяк, той се извърна с хладно и негодуващо изражение, но видя, че човекът, който го е спрял, не е друг, а Доу — Шекълфорд Доу — но толкова мръсен и дрипав, че човек трудно би предположил, че някога се е движил в порядъчно общество.

Докато нашият редактор се справи с изненадата от неочакваната среща, ще запознаем набързо читателя с биографията му.

Шекълфорд Доу бе писател и отдавнашен познат на Уестбрук. По едно време те дори бяха приятели. Тогава Доу имаше някакви заделени настрана пари и живееше в прилично жилище близо до Уестбрукови. Двете семейства често ходеха заедно на театър и излизаха навън да вечерят. Госпожа Доу и госпожа Уестбрук бяха станали „скъпи“ приятелки.

Но един ден октоподът протегна пипало и просто ей тъй, за забава, погълна малкия капитал на Доу и той се премести близо до парка „Грамърси“, където човек можеше за няколко цента на седмица да седи на собствен сандък пред камина от карарски мрамор и да се

любува на веселата игра на мишките по пода. Но Доу беше решен да преживява с помощта на перото си. От време на време успяваше да продаде по някой разказ. Уестбрук също получи голямо количество от тях. „Минерва“ публикува един-два, останалите му бяха изпратени обратно. Към всеки върнат ръкопис Уестбрук прилагаше дълго, щателно обмислено писмо, в което детайлно обясняваше причините, поради които не може да отпечата съответното произведение. Редактор Уестбрук имаше ясна и стройна собствена концепция за това какви елементи трябва да съдържа добрата литературна творба. Същото се отнасяше и за Доу. Колкото до госпожа Доу, нея повече я интересуваха съставките на скромните ястия, които едва успяваше да стъкми. Един ден, както често имаше навик да прави, Доу дълго ораторства пред нея за достойнствата на някои френски писатели. За обяд госпожа Доу му поднесе толкова скромно ястие, че един гладен ученик би го погълнал на една хапка без да се замисли. Доу изрази своите възражения по този повод.

— Това е яхния „Мопасан“ — отвърна му госпожа Доу. — Аз бих предпочела, разбира се, дори и да не е истинско изкуство, сериала на Марион Крофърд от пет блюда със сонет на Ела Уилкокс за десерт. Аз също съм гладна.

С такъв успех вървяха делата на Шекълфорд Доу, когато сграбчи ръкава на редактор Уестбрук на Медисън скуеър. Това беше първата им среща от няколко месеца насам.

— Шек, това ти ли си? — възкликна Уестбрук и замълча, защото усети, че тонът му ясно издава удивление от поразителната промяна във външността на приятеля му.

— Седни за минутка — каза Доу, теглейки го за ръкава. — Това е офисът ми. Разбираш, че не мога да дойда в твоя във вида, в който съм в момента. О, остани за малко — няма да се компрометиращ. Онези типове на съседната пейка ще те помислят за някой преуспяващ бандюга. И през ум няма да им мине, че си само някакъв си редактор.

— Ще запалиш ли, Шек? — попита редактор Уестбрук, присядайки внимателно на отровназелената пейка. Той винаги се предаваше с достойнство, когато беше очевидно, че ще се предаде.

Доу посегна към цигарата, както синьото рибарче клъвва кротушка или момиче грабва шоколадов бонбон.

— Имам само... — започна Уестбрук.

— О, знам, няма смисъл да довършваш — прекъсна го Доу. — Дай ми огънче. Имаш само десет минути на разположение. Как успя да измамиш бдителността на секретаря ми и да нахлуеш в моето светилище? Ето го и него — кани се да хвърли тоягата си по кучето, което не е прочело табелата „Ходенето по тревата е забранено“.

— Как върви писането? — опита се да завърже разговор редакторът на „Минерва“.

— Погледни ме и ще получиш своя отговор — отвърна му Доу. — Не ме гледай с тоя смутен, съжалителен поглед и ме попитай направо защо не започна някаква работа — като продавач в някой винарски магазин или като таксиметров шофьор. Но аз знам, че мога да пиша добри разкази и ще накарам и вас, редакторите, да го признаете. Ще ви принудя да подписвате вместо „съжаления“, чекове.

Редактор Уестбрук го погледна през пенснето си кротко-печално, сведущо-съчувствено-скептично — патентно изражение на редактор, хванат натясно от бездарен автор.

— Чете ли последния разказ, който ти изпратих — „Пробуждането на душата“? — попита Доу.

— Много внимателно. Дълго се колебах, Шек, наистина дълго си колебах. Разказът има безспорни достойнства. Написал съм всичко това в писмото, което ще ти изпратя заедно с ръкописа. Съжалявам...

— По дяволите съжаленията ти — викна яростно Доу. — Нито се ядат, нито се пият. Искам да знам защо съжаляваш. Слушам те. Започни с „безспорните достойнства“.

— Разказът — започна бавно Уестбрук, след като потисна една въздишка — има доста оригинален сюжет. Характерите са най-сполучливите от всички, които си създавал досега. Композицията също е добра, като изключим някои слаби места, които могат лесно да се оправят. Разказът е добър с изключение...

— Значи мога да пиша добра английска проза? — прекъсна го Доу.

— Вече ти казах — продължи редакторът на „Минерва“, — че имаш стил.

— Значи проблемът е...

— Все същият — отсече Уестбрук. — Ти развиваш сюжета и стигаш до кулминацията като истински творец. А след това се превръщаш във фотограф. Не мога да разбера дали те е обзела някаква

мания или лудост, Шек, но това се повтаря във всичките разкази, които си написал досега. Не, дори ще си взема обратно сравнението с фотографа. Понякога фотографията, независимо от ужасната перспектива, успява да запечата някаква искрица от истината. А ти винаги проваляш развързката с няколко груби, плоски и грозни маха на перото си и аз много пъти съм ти го казвал. Ако успееш, след като достигнеш до кулминацията на драматичните си сцени, да я обрисуваш в благородни краски както изисква изкуството, пощальонът ще оставя много по-рядко дебели пликове пред вратата ти.

— Това са пълни глупости! — с насмешка каза Доу. — Ти все още не си се отказал от стила на глупавите, съзлививи провинциални пиеси. Когато мустакатият разбойник открадне русокосата Беси, майка ѝ непременно трябва да коленичи, да вдигне ръце към прожектора и да викне: „Нека небето ми е свидетел, че аз няма да намеря покой ни денем, ни нощем, докато този безсърдечен насилник, похитил детето ми, не изпита силата на майчиното отмъщение!“

Редактор Уестбрук му отвърна със спокойна, снизходителна усмивка:

— Мисля, че в една реална ситуация майката би се изразила точно така или с подобни думи.

— Такова нещо няма да чуеш дори и в една единствена човешка трагедия — така се говори само на сцената — разгорещи се Доу. — Знаеш ли как ще реагира тя в живота? Ето как. „Какво! Някакъв непознат мъж е отвел Беси? Мили Боже! Какво нещастие! Подайте ми бързо шапката, трябва да отида в полицията. Защо никой не я наглеждаше, това искам да знам? За Бога, не се мотайте в краката ми, така никога няма да мога да изляза. Не тази — онази, кафявата с кадифената панделка. Беси трябва да се е побъркала. Тя толкова се срамува от непознати. Май си сложих много пудра. О, Боже! Не мога да си събера мислите!“

— Ето така би реагирала — продължи Доу. — Хората в реалния живот не редят героични и високопарни фрази, когато ги застигне нещастие. Те просто губят ума и дума. А ако все пак успеят да кажат нещо в такава минута, то те ще говорят по същия начин както си говорят всеки ден. Само малко по-несвързано, това е всичко!

— Шек — изрече тържествено редактор Уестбрук, — случвало ли ти се е някога да измъкнеш изпод трамвая безжизненото и изранено

телце на някое дете, да го вземеш на ръце и да го поставиш на коленете на обезумялата му майка? Вслушвал ли си се в думите на скръб и отчаяние, които сами се отронват от устните ѝ?

— Не ми се е случвало — отвърна Доу. — А на тебе?

— Е, и на мен не — отвърна Уестбрук и леко се намръщи. — Но ясно си представям какво би казала.

— Аз също — не му остана дължен Доу.

Дошъл бе подходящият момент редактор Уестбрук да изиграе ролята си на оракул и да накара опонента си да замълчи. Нима може да позволи на един провалил се автор да влага в устата на героите и героините от списание „Минерва“ думи, несъвместими с теорията на главния му редактор.

— Драги Шек — започна той, — ако знам нещо за живота, то това е, че всяко неочаквано, дълбоко и трагично преживяване извиква у човека еднакво по сила, съзвучно по характер и съответстващо по дълбочина изражение на чувствата. Каква част От тази безспорна хармония между израз и чувство дължим на природата и каква на влиянието на изкуството, е трудно да се каже. Величественият, гневен рев на лъвицата, на която са отнели малките, е толкова различен по драматична сила от обичайното ѝ скимтене и вой, колкото вдъхновената, царствена реч на Лир от старческите му брътвежи. Но също така е вярно, че всички мъже и жени притежават нещо, което би могло да се нарече подсъзнателно чувство за драматизъм, придобито несъзнателно при общуването им с литературата и сцената, което ги подтиква да изразят емоциите си с думи, отговарящи на тяхната значимост и дълбочина.

— Но откъде тогава, в името на всички небесни стихии, черпят своя език литературата и драматургията?

— От живота — отвърна редакторът победоносно.

Неговият опонент скочи от пейката, размахвайки мълчаливо ръце, безуспешно търсец думи, с които да изрази своето негодувание.

На съседната пейка някакъв чорлав бездомник отвори кръвясалите си очи и откривайки, че събратът му по съдба се нуждае от морална подкрепа, викна дрезгаво:

— Удари му един, Джак. Ама че нахалник — дошъл тук и вдига шум. Пречи на порядъчните хора да поседят и да помислят на спокойствие.

Редактор Уестбрук погледна часовника си с демонстративна невъзмутимост.

— Обясни ми сега — хвърли се в атака Доу с отчаяна решителност — какви са тези ужасни недостатъци на „Пробуждането на душата“, които не ти позволяват да го отпечаташ.

— Когато Габриел Мъри — с готовност заобяснява Уестбрук — вдига телефона и му съобщават, че годеницата му е застреляна от бандит, той казва... не мога да си спомня точните думи, но...

— Аз ще ти ги припомня — прекъсна го Доу. — Той казва: „Проклетата централа, винаги прекъсва. (И после на приятеля си) Кажете ми, Томи, куршум тридесет и втори калибър прави ли голяма дупка? Ама че късмет имам. Ще ми налееш ли нещо, Томи? Виж в бюфета. Не, чисто, не го разреждай.“

— И още — продължи редакторът на „Минерва“ без да спори, — когато Бенерис прочита писмото от съпруга си, в което той ѝ съобщава, че е избягал с една маникюристка, думите ѝ са следните... чакай да помисля...

— Тя казва — подсказа му авторът с готовност — „Не мога да повярвам!“

— Думи абсолютно неподходящи за драматизма на момента — отсеке Уестбрук. — Те унищожават всичко, което си градил до този момент и превръщат разказа в някаква глупава, смехотворна история. А най-лошото е, че нямат нищо общо с действителността. Нито едно човешко същество, постигнато от внезапна беда, не би си послужило с такава банална фраза.

— Пълни измишльотини! — викна Доу и неотстъпчиво стисна брадясалите си челюсти. — Аз твърдя, че нито един мъж и нито една жена в миг на душевно страдание не би се и сетил дори за някакви надуте приказки. Ще говори както обикновено, но малко по-несвързано.

Редакторът се надигна от пейката със снизходителния вид на човек, който знае нещо, неизвестно за другите.

— Кажете ми, Уестбрук — умолително каза Доу, хващайки го за ревера, — ще приемеш ли „Пробуждането“, ако се убедиш, че думите и постъпките на героите в тези ситуации, за които спорихме, отразяват точно живота?

— Много вероятно е да го отпечатам, ако сметна, че това наистина е така — отвърна редакторът. — Но аз вече ти казах какво е моето мнение.

— А ако ти докажа, че съм прав?

— Съжалявам, Шек, но се страхувам, че нямам повече време да споря с теб.

— Аз също нямам намерение да споря — каза Доу. — Ще ти докажа с жив пример, че аз съм правият.

— По какъв начин? — изненадано попита Уестбрук.

— Слушай — стана сериозен Доу. — Измислил съм как. За мен е много важно литературните списания да приемат и признаят моята теория за новия вид проза, която отразява точно живота. От три години се боря за това, изхарчил съм всичко до последния долар и съм задлъжнял с два месечни наема.

— А аз се ръководя от противоположна на твоята теория — повтори редакторът — при подбора на разказите за списанието. И успях да увелича тиража от деветдесет хиляди...

— До четиристотин хиляди — прекъсна го Доу. — А моите разкази могат да го вдигнат на милион.

— Ти спомена, че можеш да ми докажеш истинността на любимата ти теория.

— Ще ти докажа. Ако ми отделиш половин час, ще се увериш, че съм прав. Ще ти го докажа чрез Луиза.

— Жена ти? — възкликна Уестбрук. — И как ще го направиш?

— Е, не точно чрез нея, но с нейна помощ — каза Доу. — Ти знаеш колко привързана е към мен Луиза. Тя смята, че цялата днешна литература не заслужава внимание и аз съм единственият, който създава шедьоври. А откакто започнаха да отхвърлят разказите ми, писани според новата ми теория, тя стана още по-предана и внимателна към мен.

— Наистина, тя е необикновена и незаменима твоя спътница в живота — съгласи се редактор Уестбрук. — Спомням си колко близки бяха с моята съпруга. Щастливци сме с теб, Шек, че имаме такива жени. Непременно трябва да ни дойдете на гости някоя вечер с госпожа Доу. Ще си побъбрим, ще стъквим някаква вечеря, както правехме преди.

— Може би по-късно — отвърна Доу. — Когато си купя нова риза. А сега ще ти кажа плана си. Когато излизах от къщи след закуска — ако чая и овесената каша могат да се нарекат закуска — Луиза ми каза, че ще ходи при леля си на Осемдесет и девета улица. Щяла да се върне в три часа. А тя винаги е точна. Сега е...

Доу погледна към джобчето на редакторската жилетка.

— Три без двайсет и седем — съобщи Уестбрук, поглеждайки часовника си.

— Имаме достатъчно време — каза Доу. — Ще отидем до нашия апартамент. Аз ще ѝ напиша бележка и ще я оставя на масата, където тя ще я забележи веднага, щом влезе. А ние ще се скрием зад завесите в трапезарията. В бележката ще пише, че съм я напуснал, защото съм намерил сродна душа, която разбира възвишените пориви на моята артистична душа, на което тя никога не е била способна. Когато Луиза я прочете, ние ще можем да видим нейната реакция и да чуем думите ѝ. И тогава ще знаем чия теория е вярна — твоята или моята.

— За нищо на света! — извика редакторът, клатейки енергично глава. — Това е непростима жестокост. Да си играем по този недостоен начин с чувствата на госпожа Доу.

— Не се вълнувай толкова — опита се да го успокои Доу. — Аз съм толкова загрижен за нея, колкото и ти. Това е както за мое, така и за нейно добро. Трябва да намеря някакъв начин да публикувам разказите си. Нищо лошо няма да ѝ се случи. Тя е здрава и разумна жена. Сърцето ѝ работи безотказно като деветдесет и осем центов часовник. Безпокойството ѝ ще продължи не повече от минута и след това аз ще изляза и ще ѝ обясня всичко. Ти трябва да ми дадеш този шанс, Уестбрук.

Най-накрая Уестбрук, макар и неохотно, наполовина така да се каже, даде своето съгласие. И в тази половина надделя вивисекционистът^[1], който живее във всеки един от нас. Нека се осмели да ми възрази този, който никога не е вземал скалпел в ръце. Лошото е в това, че не винаги имаме под ръка зайци или морски свинчета.

Двамата изкуствоизпитатели излязоха от парка и се отправиха на изток, а след това завиха в южна посока, докато стигнаха до района на Грамерси. Зад високата желязна ограда малкият парк се бе пременил в нова, зелена пролетна одежда и се любуваше на себе си в огледалото

на фонтана. Ограждаха го порутени жилища — изоставени пристанища на отминало величие — сведени едни към други като шушукащи си призраци, припомнящи си славните дела на отдавна отишлите си от тоя свят знатни особи.

На пресечка-две северно от парка двамата отново се насочиха на изток и не след дълго Доу поведе редактор Уестбрук във висока, но тясна сграда с безвкусно боядисана фасада. Спряха на петия етаж и едва поемайки си дъх Доу извади ключ и отвори една от вратите на площадката. Когато влязоха, Уестбрук огледа със съжаление оскъдната и вехта мебелировка в апартамента.

— Седни, ако успееш да откриеш някакъв стол — каза му Доу, — докато намеря писалка и мастило. Я, какво е това? Бележка от Луиза. Сигурно я е оставила сутринта преди да излезе от къщи.

Той взе плика, оставен на масата в средата на стаята, и го скъса. Зачете бележката, която намери вътре. Беше започнал на глас и така продължи до края. И ето какво чу редактор Уестбрук:

Скъпи Шекълфорд,

Когато четеш това писмо, аз ще бъда на около сто мили отук и ще продължавам да пътувам. Получих място като хористка в Западната оперетна трупа и днес в 12 часа тръгваме на турне. Не исках да умра от глад и затова реших сама да си изкарвам прехраната. Няма да се върна. Госпожа Уестбрук идва с мен. Тя казва, че ѝ е омръзнало да живее със смесица от фонограф, айсберг и речник и също няма да се върне. Два месеца с нея тайно репетирахме песните и танците. Надявам се, че ще успееш и всичко с теб ще бъде наред.

Сбогом

Луиза

Доу изпусна писмото, закри лицето си с треперещи пръсти и заговори високо с ужасен дрезгав глас.

— Господи, защо ми даде да изпия таз горчива чаша? Щом ангел като нея може да постъпи така вероломно, нека тогава най-

прекрасните от всички твои небесни дарове — вярата и любовта — да станат безполезни думи в устата на предателите и злодеите!

Пенснето на редактор Уестбрук падна на земята. Разкопчавайки и закопчавайки копчето на сакото си, той шептеше с посинели устни:

— Слушай, Шек, що за дяволско писмо е това? Мътните да го вземат! Да му се завие свят на човек. Дявол знае какво е това! А? Шек?

[1] Вивисекция — рязане на живо, бел.пр. ↑

ТЕОРИЯ НА ПРЕДПОЛАГАЕМИЯ ПРОВАЛ

Адвокат Гуч се бе посветил изцяло на своята изключително интересна професия и на всеобхватните възможности, които тя му предоставяше. И все пак той даваше воля на фантазията си, макар и в един единствен случай. Той обичаше да оприличава своята тристайна кантора на трюм на кораб. Помещенията бяха три на брой, всяко от тях свързано посредством междинна врата със следващото. Въпросните врати можеха не само да се отворят, но и да стоят затворени.

— Корабите — обичаше да казва адвокат Гуч, — с цел безопасност, са построени с отделни водонепропускливи отделения. Ако в едно от тях се появи теч, то се напълва с вода, но добрият кораб продължава своя курс невредим. Ако не бяха тези разделителни херметически прегради, една единствена пробойна би била в състояние да потопи кораба. Често се случва, докато аз съм зает с клиенти, да се отбиват други, чиито интереси не се вписват в конкретната ситуация. Тогава благодарение на Арчибалд — моят млад и надежден помощник в кантората — аз отклонявам опасната струя в отделено помещение, докато установя с моя правен лот дълбочината на всеки воден пласт. Ако се наложи, клиентите могат да бъдат събрани в антрето и оставени да избягат по стълбите, които можем да назовем с термина „Подветрен отвор в борда за оттичане на вода от палубата“. Така добрият делови кораб се държи на повърхността; докато ако водата, която поддържа баланса му, бъде оставена да се разлива свободно в трюма му, не е изключено да се устремим към дъното — ха-ха-ха!

Законът е сух. Истински добрите анекдоти се броят на пръсти. Безспорно на адвокат Гуч можеше да му се позволи да облекчи скуката на досиетата, еднообразието на правните нарушения, прозата на процедурите дори с един толкова лек налог върху доброто качество на хумора.

Практиката на адвокат Гуч в голяма степен се основаваше върху уреждането на брачни несполуки. Ако бракът чезнеше поради

неразбирателства, господин адвокатът разсъждаваше, успокояваше и помиряваше. Бяха ли намесени някакви подозрения, той променяше и изправяше, защитаваше и покровителстваше. Стигнаше ли се до крайния момент на разделянето, адвокат Гуч неизменно успяваше да издейства смекчаване на условията, указани в предварителния договор с клиентите си.

Но не винаги адвокат Гуч бе ревностният, въоръженият, войнстващият, готов със своя двуостър меч да съсече веригите на Хименей^[1]. Той бе известен с това, че съгражда, а не руши, че събира отново, а не разделя, че връща грешните и заблудените обратно в кошарата, а не разпръсква стадото. Често, благодарение на неговите красноречиви и трогателни призиви, съпрузите, облени в сълзи, отново се озоваваха в обятията си. Нерядко Гуч се възползваше от невръстната възраст така успешно, че в психологически верния момент (и по даден сигнал) жаловитият вопъл: „Тати, няма ли да се върнеш вкъщи при мен и мама?“ се оказваше печеливш и след него всичко си идваше на мястото, в това число и разклатените семейни устои.

Непредубедени капацитети признаваха, че адвокат Гуч получава такива такси от помирените клиенти, каквито биха му платили, ако въпросните дела се гледаха в съда. А предубедените твърдяха, че хонорарите му били двойни, защото и без друго каещите се двойки рано или късно се връщали, за да бъдат разведени.

През юни настъпваше сезон, когато правният кораб на адвокат Гуч (да използваме собствения му метафоричен образ) замираще почти в пълно безветрие. Мелницата на разводите през юни се върти доста бавно. Това е месецът на Купидон и Хименей.

Тогава адвокат Гуч седеше бездействащ в междинното помещение на своята пуста тристайна кантора. Малко антре свързваше — или по-скоро разделяше — този апартамент от коридора. Там бе разквартируван Арчибалд, който изтръгваше от посетителите техните визитни картички или устни легитимации и ги отнасяше на своя господар, докато те чакаха.

Внезапно откъм външната врата се разнесе мощно тропане. В момента, в който отвори, също тъй мощно Арчибалд бе отстранен от пътя на посетителя, който без полагаемата се почит се устреми към кабинета на адвокат Гуч влетя вътре и се тръшна с добродушна

безцеремонност в едно удобно кресло, поставено точно срещу въпросния господин.

— Вие сте Финеас К. Гуч, адвокат? — попита той с тон и интонация, които незабавно превърнаха думите му едновременно във въпрос, потвърждение и обвинение.

Преди да се ангажира с отговор, адвокатът измери своя евентуален клиент с един от своите мигновени, но пронизателни и преценяващи погледи.

Мъжът бе от типа хора с натрапчиво присъствие — едър, енергичен, предизвикателен и безцеремонен като поведение, суетен без съмнение, малко наперен, високомерен и лишен от каквато и да е стеснителност. Беше облечен добре, но с нюанс на натруфеност. Търсеше си адвокат, но ако причина за това бяха някакви предполагаеми неприятности, това по никакъв начин не личеше в лъчезарния му поглед и дръзка осанка.

— Казвам се Гуч — призна накрая адвокатът. При евентуален натиск изповедта му щеше да стигне и до Финеас К. Но той не смяташе, че е целесъобразно да дава информация доброволно. — Не съм получил визитната ви картичка — продължи той в израз на известен укор, — тъй че...

— Зная — прекъсна го посетителят хладно, — на този етап няма и да я получите. Ще запалите ли?

Непознатият преметна крак на страничната облегалка на креслото си и хвърли шепа ароматни пури на масата. Адвокат Гуч добре познаваше тази марка и омекна само колкото да приеме поканата да запали.

— Вие сте адвокат по разводи — каза посетителят без визитка. Този път в гласа му не прозвуча запитване. Нито пък думите му съдържаха просто потвърждение. Те формулираха обвинение — изобличение — както човек би казал на едно куче: „Ти си куче!“

Адвокат Гуч остана безмълвен при това вменяване във вина.

— Вие се занимавате — продължи посетителят — с всички разновидности на рухнало съпружество. Вие сте хирург, тъй да се каже, който изтръгва стрелите на Купидон, когато той ги изстрелва към неподходящи обекти. Предоставяте видима, обилна светлина за домове, където факлата на Химен гори толкова немощно, че на нея човек не може да запали дори пура. Прав ли съм, господин Гуч?

— Поемал съм дела — отвърна адвокатът отбранително, — с характера на онези, които по всяка вероятност се описват с вашата образна реч. Желаете ли да се консултирате с мен професионално, господине — завърши адвокатът и направи многозначителна пауза.

— Не още — отвърна другият, описвайки дъга с пурата си, — все още не. Нека подходим към темата с предпазливост, която би трябвало да бъде проявена в първоначалния акт, който прави необходими всички тези разисквания. Съществува брачен хаос, честно казано. Но преди да ви предоставя каквито и да било имена, искам вашето честно... е, във всеки случай, вашето професионално мнение за достойнствата на мешавицата. Искам да ми очертаете размерите на катастрофата... абстрактно... разбирате ли? Аз съм господин Никой и искам да ви разкажа една история. После ще ми съобщите мнението си. Схващате ли намерението ми?

— Искате да формулираме един хипотетичен казус? — предположи адвокат Гуч.

— Точно тази дума се мъчех да се сетя. Най-близката по звучене, която можа да ми хрумне, беше „аптечен“. Точно така, „хипотетичен“ върви идеално. Аз ще формулирам казуса. Представете си, че има жена... една ужасно хубава жена, която е избягала от своя съпруг и дом? Тя е увлечена пагубно по друг мъж, пристигнал в нейния град да урежда някаква сделка с недвижими имоти. Вихме могли да наречем съпруга на тази жена Томас Р. Билингс, тъй като той наистина се казва така. Давам ви точни сведения за имената. Приятелчето Лотарио^[2] е Хенри К. Джесъп. Семейство Билингс живееха в едно малко градче на име Сюзънвил, намиращо се на доста мили оттук. Преди две седмици Джесъп напусна Сюзънвил. На следващия ден госпожа Билингс го последва. Тя е безнадеждно увлечена по този Джесъп, можете да се обзаложите срещу собствения си кодекс от закони.

Евентуалният клиент произнесе тези слова с такова подло задоволство, че дори коравосърдечният адвокат изпита лек пристъп на отвращение. Сега той ясно видя в своя нагъл посетител самодоволството на женомразеца, егоистичната самонадеяност на жънещия успехи пройдаха.

— А сега — продължи другият, — представете си, че госпожа Билингс не е била щастлива в своя дом. Да речем, че те двамата със съпруга ѝ изобщо не си подхождат. Пълна несъвместимост на

характерите, тъй да се каже. Нещата, които са й по сърце, Билингс не би пожелал и даром. Държат се един към друг като куче и котка. Тя е образована жена, със сериозни познания в науката и културата. Съберат се хора и тя им чете на глас. А Билингс в това време само мига на парцали. Той не цени ни прогрес, ни обелиски, ни етика и въобще неща от този порядък. Дамата чувствително го превъзхожда. Е, господин адвокат, не изглежда ли като справедлива равносметка за добро и зло, че на такава жена трябва да й бъде позволено да изостави Билингс и да притежава мъжа, който е способен да я оцени?

— Несъвместимостта на характерите — заяви адвокат Гуч, — без съмнение представлява източник на много несъответствия и нещастия в брака. Там където е доказана с положителност, разводът изглежда справедлив и лек. Вие... извинете... този Джесъп... той мъж ли е, на който дамата може безопасно да повери бъдещето си?

— О, можете да заложите на Джесъп — отвърна клиентът с категорично кимване. — Джесъп си го бива. Той винаги ще постъпи справедливо. Ами че той напусна Сюзънвил само за да не даде повод на хората да говорят за госпожа Билингс. Но тя го последва и сега, разбира се, той ще бъде с нея. Когато тя получи развод, Джесъп ще направи онова, което е редно — всичко, както си му е редът и законът.

— А сега — каза адвокат Гуч, — да продължим с хипотезата, ако предпочитате, и при положение, че моите услуги ще бъдат желани по случая. Какво...

Клиентът поривисто скочи на крака.

— О, да върви по дяволите тази хипотетична работа — възкликна той нетърпеливо. — Нека да я зарежем и да си говорим направо. До сега би трябвало да сте разбрал кой съм аз. Искам тази жена да получи развод. Ще ви платя за това. В дена, в който направите мисис Билингс свободна, ще ви платя петстотин долара.

Клиентът на адвокат Гуч удари с юмрук по масата, за да подчертае своята щедрост.

— В такъв случай... — започна адвокатът.

— Една дама иска да ви види — поклони се Арчибалд, когато влезе енергично от чакалнята. Той имаше заповед да съобщава незабавно за всеки клиент, който дойдеше. Нямаше смисъл да се отпрати някоя работа.

Адвокат Гуч хвана първият клиент за ръката и го поведе учтиво към една от съседните стаи.

— Направете ми услугата да постоите тук две минути, сър — каза той. — Като се върна, ще възобновим нашата консултация без всякакво забавяне. Очаквам посещение от една заможна възрастна дама относно нейното завещание. Няма да ви карам да ме чакате дълго.

Жизнерадостният джентълмен се настани с любезно съгласие и си взе едно списание. Адвокатът се върна в средния офис, като внимателно затвори свързващата врата зад себе си.

— Въведи дамата, Арчибалд — каза той на момчето, което чакаше заповедта му.

В стаята влезе една висока дама с внушително присъствие и сериозна красота. В очите ѝ можеше да се долови блестящия плам на гения и силната душевност. Държеше в ръка зелена чанта с голям размер и чадър, който също изглеждаше аристократично. Тя прие подадения ѝ стол.

— Вие ли сте мистър Финеас К. Гуч, адвокатът? — попита тя с официален и пряк тон.

— Аз съм това — отговори адвокат Гуч без да увърта. Той никога не увърташе, когато си имаше работа с жена. Жените увъртат. А се губи време, когато в дебата и двете страни приемат една и съща тактика.

— Като адвокат, сър — започна дамата, — вие може би сте придобили известни познания за човешкото сърце. Вярвате ли, че малодушните и дребнави условности на нашия лицемерен обществен живот трябва да представляват спънка по пътя на едно благородно и любящо сърце, когато то намери своя истински приятел сред мизерните и окаяни нещастници, наречени мъже?

— Мадам — отвърна адвокат Гуч с тона, който използваше, когато искаше да обуздае своите клиенти от женски пол, — това е кантора за правни консултации. Аз съм адвокат, не философ, нито пък редакторът на вестникарската колона „Отговори на мъчениците на любовта“. Чакаат ме и други клиенти. Бих ви помолил най-любезно да пристъпите към същността.

— Е, това не би трябвало да ви напруга чак толкова — заяви дамата, удостоявайки го с мигновен поглед на искрящите си очи и с внезапно завъртане на чадъра си. — Аз съм дошла на делово

посещение. Искам вашето мнение относно едно дело за развод, както звучи на просторечие, но което всъщност представлява пренареждане на фалшивите и долни условия, които късогледите закони на човечеството са наложили на един любящ...

— Извинете, мадам — прекъсна я адвокат Гуч с известно нетърпение, — че ви напомням, но тук е правна кантора. Може би госпожа Уилкокс...

— Госпожа Уилкокс знае какво пише — прекъсна го дамата доста рязко. — Както и Толстой, госпожа Гътруд Атертън, Омар Хаям и господин Едуард Бок. Прочела съм ги всичките. Искам да обсъдя с вас божественото право на душата в противовес на унищожавашите свободата ограничения, наложени от едно фанатично и тесногърдо общество. Но да премина към деловата страна. Бих предпочела да ви изложа проблема без да говоря за конкретни личности, докато вие бъдете в състояние да го прецените по същество. Това означава да го изложа като предполагаем случай, без...

— Искате да формулирате един хипотетичен казус? — попита адвокат Гуч.

— Точно това възнамерявах да кажа — заяви дамата сухо. — Сега, представете си, че има жена, която цялата е душа и сърце и копнеж за пълноценно съществуване. Тази жена има съпруг, който е много под нея в интелектуално отношение, като вкус... във всичко. Ах! Освен това е грубиян! Презира литературата. Усмивва се подигравателно на възвишените идеи на великите мислители. Той не е способен да бъде партньор на една духовно извисена жена. Да кажем, че един ден тази нещастна съпруга среща своя идеал — мъж с ум, сърце и сила. Тя се влюбва в него. Въпреки че този мъж усеща тръпката на едно непознато до този момент привличане, той е твърде благороден, твърде почтен, за да заяви открито чувствата си. И заминава, за да избегне присъствието на своята любима. Тя обаче го последва, погазвайки с пълно безразличие веригите, с които я е оковала една мракобесническа обществена система. Каква ще бъде цената на един развод? Елиза Ан Тиминс, поетесата на „Клисурата на чинарите“, си го издейства за триста и четиридесет долара. Може ли аз... искам да кажа, възможно ли е дамата, за която говоря... да се разведе на такава ниска цена?

— Мадам — отвърна адвокат Гуч, — вашите последни две-три изречения ме радват със своята интелигентност и яснота. Ще позволите ли сега да се откажем от версията с предполагаемия случай и да говорим с конкретни имена и действия.

— Да, разбира се — възкликна дамата, приемайки практичното с възхитителна готовност, — Томас Р. Билингс е името на онзи низък грубиян, който стои между щастieto на своята законна... законна, но не по душа съпруга и Хенри К. Джесъп, благородникът, чиято природа е единствено достойна за неин приятел. Аз — завърши клиентката, поднасяйки разкритието си с известен драматичен апломб — съм госпожа Билингс!

— Един джентълмен иска да ви види, сър — извика Арчибалд, влетявайки в помещението почти с кълбо напред.

Адвокат Гуч стана от стола си.

— Госпожо Билингс — заяви той любезно, — позволете ми да ви отведа в съседното помещение за няколко минути.

Очаквам много богат възрастен господин във връзка със завещание. Изобщо няма да се бавя, обещавам ви. При първа възможност ще се върна при вас и тогава ще продължим разискванията си.

С добре усвоен аристократичен маниер адвокат Гуч отведе своята духовно извисена клиентка в останалата все още незаета стая, след което излезе и внимателно затвори вратата.

Следващият посетител, въведен от Арчибалд, бе слаб, нервен, раздражителен на вид мъж на средна възраст, с притеснено и тревожно изражение. Той носеше в една ръка малка чанта, която остави на пода до стола, поднесен му от адвоката. Дрехите му бяха от добро качество, но той ги носеше без елегантност и стил, а и те изглеждаха покрити с прах от пътуването.

— Вие сте специалист по бракоразводни дела — започна той с напрегнат, но делови тон.

— Може да се каже — започна адвокат Гуч, — че в моята практика по принцип не избягвам...

— Зная — прекъсна го клиент номер три. — Няма защо да ми обяснявате. Научил съм всичко за вас. Налага ми се да ви запозная с един случай без задължително да разкривам връзката, която бих могъл да имам с него... тоест...

— Значи искате — обади се адвокат Гуч — да формулираме един хипотетичен казус.

— Може и така да го наречете. Аз съм обикновен делови човек. Ще бъда максимално кратък. Първо да вземем предполагаемата жена. Да кажем, че тази дама е омъжена неподходящо. В много отношения тя превъзхожда съпруга си. Физически я смятат за красива. По нейните думи тя се е посветила изцяло на литературата — поезия, проза и разни подобни. Съпругът ѝ е обикновен човек, занимава се с бизнес. Домът им не е щастлив, въпреки че той се е опитвал да го направи такъв. Преди известно време един мъж — непознат човек — пристигна в мирното градче, в което те двамата живеяха, и се захвана с някакви сделки с недвижими имоти. Тази жена се запозна с него и бе невероятно очарована. Нейното отношение бе така явно, че мъжът почувства, че тази малка общност вече не представлява безопасно място за него и си тръгна. Тя напусна съпруг и дом и го последва. Забрави къщата си, където бе обградена с какви ли не удобства, за да тръгне след този мъж, който ѝ бе вдъхнал такава странна любов. Има ли нещо по-достойно за презрение — завърши той с треперещ глас — от съсипването на един дом заради женската безмерна глупост?

Адвокат Гуч изрази предпазливо мнение, че няма.

— Този мъж, когото тя реши да последва — продължи посетителят, — не е човекът, който ще я направи щастлива. Това е необуздана и глупава самоизмама, която я кара да смята, че ще стане именно така. Съпругът ѝ, независимо от всичките им несъгласия, е единственият способен да се оправи с нейната чувствителна и особена природа. Но за сега тя не го разбира.

— Бихте ли счели един развод за логически обоснован лек в случая, който представяте? — попита адвокат Гуч, който почувства, че разговорът започва твърде много да се отклонява от деловия тон.

— Развод? — възкликна клиентът прочувствено и почти със сълзи на очи. — Не, не... не това. Аз прочетох, господин Гуч, за много примери, където вашето съчувствие и любезен интерес са ви накарали да действате като посредник между разделени съпруг и съпруга и да ги съберете отново. Нека изоставим този предполагаем казус... нямам нужда повече да крия, че аз съм потърпевшият в тази тъжна история... Ще чуете имената — Томас Р. Билингс и съпруга... и Хенри К. Джесъп, мъжът, в когото тя е влюбена.

Клиент номер три хвана ръката на адвоката. На страдалческото му лице бе изписано дълбоко вълнение.

— За Бога — изрече той пламенно, — помогнете ми в този миг на нещастие! Потърсете госпожа Билингс и я убедете да изостави това потискащо преследване, плод на нейната плачевна глупост. Кажете ѝ, господин Гуч, че съпругът ѝ желае да я приеме обратно в сърцето и в дома си. Обещайте ѝ всичко, което би я накарало да се върне. Чувал съм за вашите успехи в такива ситуации. Госпожа Билингс не може да е много далеч. Аз съм грохнал от пътуване и отчаяние. Два пъти през време на преследването я видях, но различни обстоятелства ни попречиха да се срещнем и говорим. Бихте ли се наели с тази мисия за мен, господин Гуч, печелейки моята вечна признателност?

— Вярно е — каза адвокат Гуч и леко се намръщи при последните думи на клиента си, но почти незабавно придоби изражение на благопристойно доброжелателство, — че в редица случаи аз постигнах успех в опитите си да убедя двойки, стремящи се към разтрогване на брака си, да обмислят отново прибързаните си намерения, да се сдобрят и да се върнат в своя общ дом. Но ви уверявам, че често работата е изключително трудна. Количеството аргументи, упоритост и, ако ми бъде позволено да кажа, красноречие, които се изискват, биха ви учудили. Но това е случай, в който моето съчувствие е изцяло на ваша страна, сър, и аз ще бъда изключително щастлив да видя съпруг и съпруга събрани отново. Но времето ми — завърши адвокатът, поглеждайки часовника си, сякаш изведнъж се бе сетил за този факт — е твърде ценно.

— Давам си сметка за това — каза клиентът — и ако се заемете със случая и убедите госпожа Билингс да се прибере вкъщи и да остави мъжа, след когото е тръгнала... веднага ще ви платя хиляда долара. Направил съм малко пари от недвижими имоти през време на скорошния бум в Сюзънвил и няма да се скъпя за тази сума.

— Останете на мястото си за няколко минути, ако обичате — каза адвокат Гуч, стана и отново погледна часовника си. — Имам друг клиент, който ме чака в съседната стая. За малко щях да го забравя. Ще се върна възможно най-бързо.

Създалата се ситуация напълно удовлетворяваше страстта на адвокат Гуч към сложни и заплетени взаимоотношения. Той се наслаждаваше на случаи, които предоставяха такива деликатни

проблеми и възможности. Приятно му беше да си мисли, че той е господар на щастието и съдбата на тримата, които седяха на една ръка разстояние един от друг, без да си дават сметка за присъствието на останалите. Предишният образ на кораба отново изникна в съзнанието му. Но сега този образ се оказа неудачен, защото да се напълнят всички отделения на един истински плавателен съд щеше да означава да бъде заплашена безопасността му; докато тук, с пълни обезопасяващи отсеци, неговият делови кораб можеше да се отправи към изгодното пристанище на един солиден тлъст хонорар. Оставаше да реши как най-добре да се възползва от своя драгоценен и притеснен товар.

Най-напред той нареди на помощника си:

— Заклучи външната врата, Арчибалд, и не пускай никого.

После се придвижи с големи безшумни крачки до стаята, в която чакаше клиент номер едно. Джентълменът седеше вътре и търпеливо разглеждаше картините в списанието с пура в уста и крака на масата.

— Е, какво — попита той жизнерадостно, когато адвокатът влезе, — взехте ли решение? Петстотин долара стигат ли, за да се осигури разводът на прекрасната дама?

— Искате да кажете, че това е предварителният хонорар? — попита адвокат Гуч многозначително, но ненатрапчиво.

— Ей, не, за цялата работа! Не е ли достатъчно?

— Моята такса — каза адвокат Гуч, — ще бъде хиляда долара. Петстотин сега и останалите след окончателното обявяване на развода.

Откъм клиент номер едно се разнесе мощно подсвирване. Краката му се смъкнаха на пода.

— Мисля, че няма да успеем да се споразумеем — каза той ставайки. — Изкарах петстотин долара от една малка сделка с недвижими имоти там в Сюзънвил. Бих направил всичко, за да върна свободата на тази дама, но това надхвърля авоарите ми.

— Хиляда и двеста биха ли ви устроили? — попита адвокатът многозначително.

— Петстотин ми е таванът, казвам ви. Май ще трябва да си потърся по-евтин адвокат. — Клиентът си сложи шапката.

— Оттук, моля — подкани го адвокат Гуч, отваряйки вратата, която водеше към коридора.

Джентълменът излезе от апартамента и пое надолу по стълбите, а в това време адвокат Гуч се усмихваше на себе си.

— Господин Джесъп напуска сцената — процеди той и подръпна завития кичур над ухото си. — Сега да се заемем с изоставения съпруг. — И той се отправи към междинния офис, надявайки пътъом делово изражение.

— Разбирам — каза той на клиент номер три, — че вие сте съгласни да платите хиляда долара, ако осъществя или съдействам за връщането на госпожа Билингс в дома ѝ и направя така, че тя да се откаже, заслепена от любов, да преследва мъжа, към когото изпитва такава бурна страст. При тези условия случаят ми се предоставя изцяло. Прав ли съм?

— Напълно — отвърна другият нетърпеливо. — И мога да ви изплатя парите в брой по което и да е време два часа след като съм уведомен.

Адвокат Гуч се изправи в цял ръст. Тънката му фигура сякаш се уголеми. Палците му потърсиха раменните извивки на жилетката. На лицето му бе изписано изражение на съчувствена благодост, каквото той неизменно придобиваше при подобни начинания.

— В такъв случай, сър — каза той с любезен тон, — мисля, че мога да ви обещаая скорошно избавление от несгодите ви. Имам такова доверие в силата на своите аргументи и умения да убеждавам, в естествените пориви на човешкото сърце към доброто и в силното влияние на съпружеската непоколебима любов. Госпожа Билингс, сър, е тук... в онази стая... — И дългата ръка на адвоката посочи към вратата. — Ще я извикам незабавно. И когато се съюзим в горещите си увещания...

Адвокат Гуч замлъкна, защото клиент номер три бе скочил от стола си, сякаш изхвърлен от стоманена пружина и бе сграбчил чантата си.

— Какво, по дяволите... — възкликна той рязко, — искате да кажете? Онази жена там! Аз си мислех, че съм се отървал от нея преди четиридесет мили.

Той изтича към отворения прозорец, погледна надолу и прехвърли крак през перваза.

— Спрете! — извика адвокат Гуч смаян. — Какво искате да направите? Хайде, елате, господин Билингс, и застанете лице в лице със своята съгрешила, но невинна съпруга.

Нашите обединени усилия не могат да не...

— Билингс! — изрева потресеният клиент. — Ще ти дам аз един Билингс, дърт идиот такъв!

И като се обърна, той запрати побеснял чантата към главата на адвокатата. Тя уцели слисания миротворец между очите, вследствие на което той се олюля и отстъпи крачка-две назад. Когато отново му светна пред очите, адвокат Гуч видя, че клиентът му е изчезнал. Той се втурна към прозореца, надвеси се и забеляза изменникът да се надига върху покрива на една барака, където се бе стоварил от прозореца на втория етаж. Без да спира, за да си вземе шапката, той се втурна по оставащите десетина стъпки до алеята, след което с изумителна скорост се понесе към горната ѝ част, докато околните сгради го погълнаха.

Адвокат Гуч прокара трепереща ръка по челото си. Това му бе привичен жест, служещ да избистри мислите му. Може би сега целеше да успокои мястото, където го бе улучила една чанта от много твърда алигаторска кожа.

Чантата лежеше на пода широко отворена, а съдържанието ѝ се бе разпиляло наоколо. Машинално адвокат Гуч се наведе да събере нещата. Първо вдигна една якичка и набитото око на човека на закона с учудване регистрира върху нея инициалите Х. К. Дж. После дойде ред на гребен, четка, сгъната карта и парче сапун. И накрая няколко делови писма, всички до едно адресирани до господин Хенри К. Джесъп.

Адвокат Гуч затвори чантата и я постави на масата. Поколеба се за момент, после си сложи шапката и влезе в антрето, където седеше помощникът му.

— Арчибалд — каза той благо, докато отваряше вратата към коридора, — отивам във Върховния съд. След пет минути можеш да влезеш във вътрешната стая и да уведомиш дамата, която чака там, че... — на това място адвокат Гуч реши да прибегне до просторечие, — че го няма майстора, тъй ѝ кажи.

[1] Според гръцката митология — бог на брака, бел.пр. ↑

[2] Наричателно за вечния прелъстител по аналогия на герой от пиеса на Н. Роу, бел.пр. ↑

ТЕХНИЧЕСКА ГРЕШКА

Никога не съм бил горещ поддръжник на вендетата, въпреки че този продукт на страната ни винаги се е ценял от останалата част на човечеството много повече от грейпфрута, коктейла и медения месец. Независимо от моите възражения обаче, ако ми разрешите, ще ви разкажа за една вендета, разиграла се в Индианските територии, в която неволно изиграх ролята на хроникьор, секундант и несъучастник.

Бях на гости в ранчото на Сам Дорки, където чудесно се забавлявах като падах от ненапудрени коне и размахвах юмрук срещу вълците, когато бяха поне на две мили. Сам беше храбър момък на около двадесет и пет и имаше репутацията на човек, който не се бои да се връща вкъщи по тъмно, въпреки че най-често го правеше с голяма неохота.

Недалеч от ранчото, в Крик Нейшън, живееше семейство Татъм. Бяха ми казали, че фамилиите Дорки и Татъм водят кървава война от години. По няколко човека от двете страни вече бяха гризнали тревата, но с това броят на Новуходоносоровците едва ли щеше да привърши. Младото поколение на всяко семейство растеше, а и тревата не изоставаше. Но за да се придържаме стриктно към фактите, трябва да отбележим, че според разказите на свидетелите войната се водела съвсем честно. Никой не се криел в кукуруза и не се целел в онова място на гърба на своя враг, където се пресичат тирантите. Сигурно така, защото там не отглеждаха кукуруз, а и никой не си опъваше панталоните с повече от една тиранта. Освен това нито една жена или дете и от двата рода не бяха пострадали. В онези дни, както впрочем и в тези, жените можели да бъдат сигурни в своята безопасност.

Сам Дорки си имаше момиче. (Ако смятах да продам този разказ на някое литературно списание, в случая трябваше да се изразя по съвсем друг начин. Например: „Господин Дорки се радваше на щастието да бъде сгоден.“) Името ѝ беше Ела Бейнс. Струваше ми се, че те бяха много влюбени и много привързани един към друг, но такава

впечатление създават всички сгодени двойки — дори и тези между които няма нито любов, нито привързаност. Госпожица Бейнс трудно би могла да мине за голяма красавица, но дългата буйна кестенява коса ѝ придаваше особена привлекателност. Той ми я представи, което обаче не промени нейната преданост към Сам, което ме наведе на заключението, че те наистина са създадени един за друг.

Госпожица Бейнс живееше в Кингфишер, на двайсет мили от ранчото. А Сам живееше върху гърба на коня, препускайки непрекъснато между града и ранчото.

Един ден в Кингфишер се появи нахакан младеж, не много едър, с гладко лице и правилни черти. Той настойчиво разпитваше из градчето кой какъв е и с какво се занимава. Каза, че е от Маскоги и съдейки по жълтите му обувки и бродирания му шал, бе твърде вероятно да казва истината. Запознах се с него веднъж, когато ходих в града за пощата. Представи се като Бевърли Травърс, но не знам защо на мен ми прозвуча не съвсем убедително.

Настъпиха усилни времена в ранчото и Сам не можеше толкова често да язди до града. Затова върху мен, от когото нямаше особена полза в стопанството, падна задължението да снабдявам домакинството с разни дреболии като картички, чували с брашно, бакпулвер, тютюн и писма от Ела.

Веднъж, когато ме бяха изпратили за половин гроса^[1] хартия за цигари и две гуми за каруца, аз видях така наречения Бевърли Травърс да вози из града в една двуколка с яркожълти колела Ела Бейнс толкова нафукано, колкото му позволяваше черната лепкава кал по улиците. Знаех, че тази информация едва ли ще бъде балсам за душата на Сам, затова съзнателно я изключих от сводката за градските клюки, която представих при завръщането си. Но на следващия ден в ранчото пристигна един стар приятел на Сам, бивш каубой, сега собственик на фуражен склад в Кингфишер. Много цигари сви и изпуши Саймънс, така се казваше гостът, преди да проговори. А когато най-накрая се реши, каза следното:

— Не знам дали знаеш, Сам, че вече две седмици в Кингфишер пейзажа порти един пуяк, дето уж се казвал Превърти Трътка. И кой мислиш се оказа всъщност? Не някой друг, а Бен Татъм, синът на стария Гофър Татъм, дето чичо ти Нют гръмна миналия февруари. И

знаеш ли какво направи гадината тая сутрин? Застреля брат ти Лестър в задния двор на съда.

Стори ми се, че Сам не чу какво му каза Саймънс. Той отчупи клонче от мескитовия храст, сдъвчи го и рече:

— Така ли? Уби Лестър?

— Точна така — отвърна Саймънс. — И още нещо. Избяга с твоето момиче, с госпожица Ела Бейнс. Помислих си, че някой трябва да ти каже и затова дойдох.

— Много съм ти задължен, Джим — каза Сам, като извади от устата си клончето, което дъвчеше. — Радвам се, че дойде да ми кажеш. Да, много се радвам.

— Е, аз да тръгвам. В магазина остана само малкия, а той не може да различи сеното от овеса. Той застреля Лестър в гърба.

— Застреля го в гърба?

— Да, докато си връзваше коня.

— Много съм ти задължен, Джим.

— Мислех си, че ще искаш да разбереш за това колкото се може по-бързо.

— Няма ли да влезеш да изпиеш едно кафе преди да тръгнеш, Джим.

— Няма, извинявай. Трябва да се връщам обратно в склада.

— Значи казваш...

— Да, Сам. Всички ги видяха, че са двамата в двуколката, а отзад бе завързан голям вързоп, сигурно с дрехи. Беше впрегнал бегачите, дето ги доведе от Маскоги. Трудно можеш да ги стигнеш.

— И кой път...

— Тъкмо щях да ти кажа. Тръгнаха по пътя за Гатри, но накъде ще хванат после... един господ знае.

— Добре, Джим, задължен съм ти.

Саймънс си сви цигара и смушка коня. След двајсетина метра той се обърна и извика:

— Не ти ли трябва... съдействие, така да се каже?

— Благодаря, ще се оправя.

— Така си и мислех. Е, бъди здрав!

Сам отвори джобното си ножче с костена дръжка и изчегърта парче засъхнала кал от левия си ботуш. А аз си помислих отначало, че иска да се закълне над острието да отмъсти жестоко или пък че ще

изрецитира „Проклятието на циганката“. Няколкото вендети, на които бях свидетел или за които бях чел, започваха точно така. По всичко изглеждаше обаче, че тази ще тече по нов сценарий. Ако се поставяше на сцена, то веднага щеше да бъде освиркана и зрителите щяха да настояват да бъде сменена с някоя от сърцераздирателните мелодрами на Беласко.

— Чудя се — най-накрая проговори Сам замислено, — дали в кухнята е останал малко студен боб.

Той повика Уош, готвача-негър, разбра, че има и му поръча да го стопли и да свари силно кафе. После отидохме в стаята му, където спеше и държеше оръжието си, кучетата и седлата на любимите си коне. Сам извади три или четири от револверите си и започна внимателно да ги оглежда, като си свирукаше разсеяно „Жалбата на каубоя“. След това заповяда да се оседлят и завържат пред къщата двата най-добри коня в ранчото.

Забелязал съм, че навсякъде из страната в едно нещо вендетите се подчиняват на строго правило. В присъствието на потърпевшия за отмъщение не се говори, дори самата дума не се споменава. Това е също толкова осъдително, колкото и споменаването на брадавицата върху носа на богатата леля. По-късно открих, че има още едно неписано правило, но доколкото разбирам, то важи изключително за Западните щати.

До вечеря оставах два часа, но след двадесет минути аз и Сам вече бяхме наблегнали здраво на стопления боб, горещото кафе и студеното говеждо.

— Преди дълга езда човек трябва хубаво да се нахрани — каза Сам. — Хапни стабилно.

У мен се породило неочаквано подозрение.

— Защо заповяда да оседлят два коня? — попитах аз.

— Един и един — два — отвърна ми Сам. — Не можеш ли да смяташ?

Като пряк резултат от аритметическите му упражнения, по гърба ми мигом полазиха студени тръпки. На Сам и през ум не му беше минало, че на мен може да ми хрумне мисълта да се откажа от честта да яздя рамо до рамо с него по кървавата пътека на мъстта и правосъдието. Оказа се, че бях сбъркал висшата математика с аритметика. Бях обречен. Сипах си още боб.

След час ние се носехме в бърз галоп на изток. Конете ни бяха кентъкска порода, но мескитовата трева на Запада ги беше превърнала в хали. Атовете на Бен Татъм може и да бяха по-бързи, и да имаха голяма преднина, но ако беше чул равномерното чаткане на копитата на нашите здравеняци, родени в самото сърце на родината на вендетата, той сигурно щеше да усети, че възмездието приближава без да позволи на праха да засипе следите на двуколката му.

Знаех, че единственият коз на Бен Татъм е бягството — бягство, докато стигне до по-безопасна територия, където има много приятели и поддръжници. А без съмнение той знаеше, преследвачът му ще го следва навсякъде и докрай.

Докато яздехме, Сам говореше за изгледите да завали, за цената на говеждото и за пианолите. Бихте си помислили, че той никога не е имал нито брат, нито любима, нито враг, когото да гони. Има теми, за които няма да намериш думи дори и в най-пълния тълковен речник. Знаейки изискванията на кодекса на вендетата, но поради липса на опит, аз малко се попрестарах и разказах няколко забавни анекдота. Сам се смееше точно на място — смееше се с глас. Но като чух този смях, аз се проклех, защото не ми е достигнал достатъчно такт да премълча проклетите анекдоти.

Догонихме ги в Гатри. Гладни, изморени и покрити с прах, ние нахлухме в малкия хотел и седнахме на една маса в трапезарията. В дъното на помещението забелязахме бегълците. Те се бяха навели над яденето си, но от време на време вдигаха погледи и се оглеждаха боязливо.

Момичето беше облечено в кафява копринена блуза с дантелена якичка и маншети и плисирана — мисля, че така му казват — пола. Широкопола сламена шапка, украсена с пера, и кафяв, доста плътен воал закриваха голяма част от лицето ѝ. Мъжът бе облечен в обикновен тъмен костюм, а косата му беше подстригана много късо. Едва ли човек би му обърнал внимание, ако го срещнеше някъде.

На отсрещната маса седяха те — убиецът и жената, която беше подмамил. А срещу тях бяхме ние — законният (според традицията) отмъстител и извънщатният свидетел, който сега пише тези редове.

В този момент в сърцето на извънщатния свидетел се пробуди жаждата за кръв. За миг той се присъедини към враждуващите — устно, разбира се:

— Какво чакаш, Сам? — попитах го шепнешком. — Стреляй!

Сам изпусна една меланхолична въздишка.

— Ти не разбираш — отвърна ми той, — но той разбира. Той знае. По тези места, Господин Градски, порядъчните хора имат закон — да не се стреля по мъж, когато е придружаван от жена. И не съм чул някой досега да го е нарушил. Няма да го наруша и аз. Трябва да го хвана сам или в мъжка компания. Ето как стоят нещата. И той също го знае. Всички го знаем. Значи ето какъв бил този красавец Бен Татъм! Ще го приклепя някъде сам преди да са напуснали хотела и ще му тегля чертата под сметката!

След вечеря бегълците бързо изчезнаха. Въпреки че Сам обикаля из фойето, стълбището и коридорите до среднощ, по някакъв тайнствен начин те успяха да му се изплъзнат и на сутринта нямаше следа нито от дамата с воалетката и кафявата дреха, нито от слабоватия дребен мъж с късо подстриганата коса, нито от двуколката им.

Преследването в по-голямата си част е монотонна работа, затова ще ви спестя тази част от събитията. Настигнахме ги по пътя. Бяхме на около петдесетина метра зад тях. Те се обърнаха и ни погледнаха. Продължиха без да пришпорват конете. Тяхната сигурност вече не зависеше от бързината. Бен Татъм го знаеше. Ясно му беше, че единственото му спасение е кодексът на честта. Нямаше съмнение, че ако Бен Татъм бе сам, нещата между него и Сам Дорки бързо щяха да се разрешат по обичайния начин. Но присъствието на неговата спътница държеше пръстите и на двамата настрана от спусъка. Струваше ми се, че той не е страхливец.

Както виждате, в някои случаи жената може да усмири двама мъже, а не да предизвика сблъсък между тях. Но съвсем не съзнателно или от добра воля. За нея кодекси не съществуват.

След около пет мили стигнахме до Чандлър, един от бъдещите големи градове на Запада. Конете и на преследваните, и на преследвачите бяха гладни и изтощени. Имаше само един хотел — опасен за хората и благосклонен към зверовете. Така че четиримата отново се срещнахме в трапезарията след гръмовния звън на камбаната, който почти раздра небесата. Трапезарията тук не беше толкова просторна както тази в Гатри.

Точно когато ядяхме ябълковия пай — как се преплитат в живота пародията и трагедията! — аз забелязах, че Сам с подчертан интерес

разглежда нашата плячка, седяща на отсрещната маса. Момичето отново бе облечено в кафявия костюм с дантелените якичка и маншети и воала ѝ отново бе спуснат над очите. Мъжът се бе навел над чинията и не вдигаше късоподстриганата си глава.

Чух Сам да мърмори повече на себе си отколкото на мен:

— Кодексът не позволява да се застреля мъж в присъствието на жена, но по дяволите, никъде не е писано, че не можеш да застреляш жена в присъствието на мъж!

И преди още да успее да разбере какво цели с тези думи, той извади револвера си от лявата си под мишница и заби всичките шест куршума в тялото, което кафявата дреха покриваше — костюма с дантелените якичка и маншети и плисираната пола.

Отпуснала върху ръцете си глава, загубила своята предишна красота и гордост, на масата остана да седи момичето, чийто живот бе провален завинаги. В това време дотичаха хора, за да вдигнат тялото на Бен Татъм в женските одежди, които дадоха възможност на Сам да открие технически пропуск в изискванията на кодекса.

[1] Дванадесет дузини, бел.пр. ↑

В СХВАТКА С МОРФЕЙ

Така и не разбрах съвсем как Том Хопкинс можа да допусне тази груба грешка, тъй като преди да наследи леля си, вече бе изкарал цял семестър в медицински колеж и го смятаха за силен по терапевтика.

Същата вечер двамата се обаждахме по телефона и после Том се отби горе при мен да изпушим по една лула и да побъбрим преди да продължи към собствения си луксозен апартамент. За момент бях отишъл в другата стая, когато чух как Том жизнерадостно обяви:

— Ох, Били, ще си взема около четири грана^[1] хинин, ако нямаш нищо против... Чувствам се отмалял и нещо ме тресе. Май настивам.

— Добре — извиках аз в отговор. — Шишето е на втория рафт. Глътни хинина с една лъжица от оня евкалиптов еликсир. Той убива горчивината.

След като се върнах, двамата седнахме до камината и запалихме лули. Десетина минути по-късно Том потъна в сладостна омая.

Незабавно отидох при шкафа с лекарствата и погледнах.

— Ах, ти, селяк такъв! — изръмжах. — Виж какво правят парите с ума на човек!

Шишенцето с морфина си стоеше там с махната запушалка, точно както го бе оставил Том.

Веднага измъкнах един друг начинаещ доктор по медицина, който се помещаваше на горния етаж, и го пратих да доведе възрастния доктор Гейлс, който живееше през две преки. Том Хопкинс имаше твърде много пари, за да бъде оставен само на грижите на някакви си младоци — лекари по обща медицина, които тепърва щяха да правят кариера и да гонят специалност.

Когато Гейлс пристигна, подложихме Том на толкова скъп курс на лечение, колкото позволяваха ресурсите на професията. След по-драстичните лекове започнахме да му даваме през кратък интервал цитрат^[2] на кофеина, както и силно кафе и непрекъснато го разхождахме напред-назад между стените. Стариият Гейлс го пощипваше и пошляпваше, зарабатвайки усърдно големия чек, който

вече съзираше в далечината. Начеващият доктор по медицина от горния етаж удостои Том с един сърдечен разбуждащ ритник и после ми се извини.

— Не можах да устоя — обясни той, — досега никога не бях ритал милионер. Може да не ми се удаде друга възможност.

— Вижте — заяви д-р Гайлс след два-три часа, — ще го бъде. Само че го дръжете буден още час. Ще го постигнете, като му говорите и от време на време го разтърсвате. Когато пулсът и дишането му се нормализират, вече може да заспи. Сега го поверявам на грижите ви.

Останах сам с Том, когото бяхме сложили на една кушетка. Той лежеше там съвсем неподвижен, а очите му бяха полузатворени. Започнах да се трудя, за да го задържа буден.

— Виж, старче — рекох, — беше на косъм, но ние успяхме да те измъкнем. Докато ходеше на лекции, Том, случайно някой преподавател не спомена ли, че „м-о-р-ф-и-н“ никога не се пише „х-и-н-и-н“, особено при четиригранова дозировка? Въпреки това, не смятам да ти го натяквам преди да си се вдигнал на крака. Все пак трябвало е да станеш аптекар, Том, бива те страхотно да изпълняваш рецепти.

Том ме изгледа с немощна и глуповата усмивка.

— Б'ли — измърмори, — чувст'м се кат' кол'бри, летящо сред без'рой скъпи рози. Не се заяждай с мен. Сега ще поспя.

Две секунди по-късно вече го правеше. Мигновено го разтърсих за рамото.

— Виж какво, Том — рекох строго, — тази няма да я бъде. Големият доктор каза, че трябва да си буден още поне час. Отвори си зъркелите! Не си съвсем вън от опасност, да знаеш. Събуди се!

Том Хопкинс тежеше цели деветдесет килограма. Той ме удостои с поредна сънлива усмивка и отново заспа, този път още по-дълбоко. Трябваше да го раздвижа, но със същия успех бих могъл да се опитам да накарам Иглата на Клеопатра да затанцува с мен валс из стаята^[3]. Дишането на Том стана хрипливо, а при свръхдоза морфин това вещае опасност.

Тогава започнах да мисля напрегнато. Не бях в състояние да повдигна тялото му, а трябваше да се помъча да възбудя съзнанието му. Да го ядосам, хрумна ми внезапно. Добре, помислих си, но как? Той нямаше слабо място. Милият! Беше самата доброта — галантен

джентълмен, изискан, естествен и чист като утринна роса. По произход бе някъде от Юга, където хората все още притежават идеали и морален кодекс. Ню Йорк го бе омагьосал, но не бе успял да го развали напълно. Том хранеше старомодно кавалерско уважение към жените... Еврика!... Ето какво ми трябваше! Скалъпих историята за минута-две. Изкисках се наум при мисълта, че на стария Том Хопкинс ще му се сервира нещо подобно. После го сграбчих за рамото и продължих да го разтърсвам, докато ушите му клюмнаха. Той лениво отвори очи. Аз надянах маската на презрението и забучих пръст на няколко сантиметра от носа му.

— Чуй ме добре, Хопкинс — заявих с ясен и нетърпящ възражение тон, — ние с теб сме добри приятели, но държа да проумееш, че занаятът ми са затворени за всеки, който притежава твоята наглост да се държи като пълен негодник.

Том ме погледна без проява на какъвто и да било интерес.

— Какво става, Били? — попита той успокоително. — Къде те стиска чепикът?

— На твое място — продължих аз, — което, слава Богу, не ми се налага да заема, мисля, че бих се страхувал да затворя очи. Какво ще кажеш за онова момиче, което остави да те чака сред самотните борове там на юг... Момичето, което ти забрави, откакто наследи проклетите си пари? О, знам много добре за какво говоря. Докато беше само един беден студент по медицина, тя ти подхождаше. Но сега, след като си станал милионер, вече е друго. Питам се какво ли си мисли тя за изпълненията на онзи тип мъже, които е била научена да боготвори — джентълмените от Юга? Съжалявам, Хопкинс, че съм принуден да говоря за тези неща, но ти прикри всичко така добре и изигра ролята си просто безупречно! Можех да се закълна, че не си способен да се принизиш дотам и да прибегнеш до такива недостойни номера!

Горкият Том. Едва успях да се сдържа да не прихна открито, като го гледах как отчаяно се бори с въздействието на опиата. Беше явно ядосан и аз не го обвинявах. Том притежаваше типичния южняшки темперамент. Сега лежеше с широко отворени очи, които на моменти проблъсваха гневно. Но морфинът все още замъгляваше съзнанието му и сковаваше езика му.

— Върви по дяволите! Ще те ррразмажа!

Опита да се надигне. Въпреки размерите си, в този момент бе съвсем изнемощял. Бутнах го назад. Той се отпусна обратно на кушетката, а очите му засвяткаха като на лъв в капан.

— Това ще ти държи влага известно време, глупако — казах си аз. Станах и запалих лулата си, защото определено имах нужда да запуша. Поразходих се наоколо, като мислено се поздравявах за великолепната идея, която ми бе хрумнала.

Чух похъркване. Огледах се. Том отново бе заспал. Отидох при него и му стоварих един в челюстта. Той отвори очи и ме погледна благо и незлобливо като пълен идиот. Аз ухапах лулата си и го подхванах безпощадно.

— Искам да дойдеш на себе си и да напуснеш стаята ми колкото се може по-бързо — заявих му оскърбително. — Вече ти казах какво мисля за теб. Ако ти е останало някакво достойнство или доблест, добре ще размислиш преди отново да се опиташ по какъвто и да било начин да се правиш на джентълмен. Тя е само едно бедно момиче, нали? — изхилих се подигравателно аз. — Твърде обикновена и старомодна за нас, откакто си получихме парите. Би изпитал срам да се разходиш с нея по Пето авеню, нали? Хопкинс, ти си четиридесет и седем пъти по-лош от някой простак. Кой се вълнува от парите ти? Аз не, със сигурност. Обзалагам се, че това момиче също. Вероятно ако ги нямаше, щеше да се държиш повече като мъж. Но ти се превърна в гад и... — смятах, че това звучи особено драматично — сигурно си разбил едно вярно сърце. Освободи ме от присъствието си възможно най-скоро.

Обърнах му гръб и скришом намигнах на отражението си в едно огледало. Чух, че Том се раздвижи и рязко се обърна към него. Нямах никакво желание деветдесет кила да ми се стоварят изотзад. Но той само се бе поизвъртял и бе отпуснал ръка върху лицето си. Изрече няколко думи и то доста по-отчетливо отпреди.

— Не бих могъл... да ти говоря по този начин, Били, дори... ако чуех хорски клюки за теб. Но само да се изправя на крака... ще ти счупя врата... да си го знаеш!

В този миг наистина изпитах известен срам. Но нали го правех, за да спася Том. На сутринта, когато щях да имам възможност да му го обясня, двамата щяхме да се посмеем здравата.

След двадесетина минути Том потъна в дълбок спокоен сън. Премерих пулса му, вслушах се в дишането му и го оставих да спи. Всичко беше нормално и Том бе извън всякаква опасност. Отидох в другата стая и се строполих в леглото.

На сутринта, когато се събудих, намерих Том станал и облечен. Съвсем се беше съвзел, ако не се смятаха изопнатите му нерви и езикът му, който приличаше на кора от бял дъб.

— Ама че съм идиот — изрече замислено той. — Помня как, докато вземах дозата, си помислих, че шишето с хинин изглежда някак странно. Трудно ли ме свестихте?

Отвърнах отрицателно. Изглежда спомените му за цялата история бяха твърде оскъдни. Заключих, че не помни как точно съм се мъчел да го задържа буден и реших да не го осветлявам по въпроса. Може би някой друг път, помислих си, когато се почувства по-добре, двамата ще се посмеем над цялата история.

На излизане, вече на прага, Том се спря и ми стисна ръката.

— Много съм ти задължен, стари приятелю — рече тихо, — за грижите и за онова, което ми каза. Сега отивам да телеграфирам на горкото момиче.

[1] Гран = 0.645 г., бел.пр. ↑

[2] Сол на лимонената киселина, бел.пр. ↑

[3] Двата известни обелиска, донесени от Египет и поставени съответно на Крайбрежния булевард в Лондон и в Сентрал Парк, Ню Йорк, бел.пр. ↑

НЕКА ПРЕМЕРЯ ПУЛСА ВИ

И ТАКА, АЗ ОТИДОХ НА ЛЕКАР.

— Откога не сте поемали алкохол в организма си? — попита ме той.

Аз извърнах глава и възкликнах:

— О, доста отдавна.

Той беше млад лекар, някъде между двадесет и четиридесет годишен. Носеше светлолилави чорапи, но изглеждаше като Наполеон. Хареса ми невъобразимо.

— И така — каза той, — смятам да ви покажа ефекта от алкохола върху кръвообращението ви. — „Обращение“, така мисля, че каза, въпреки че не беше изключено да е било и „Обявление“.

Той разголи лявата ми ръка до лакътя, извади бутилка уиски и ми даде едно питие, след което започна още повече да ми изглежда като Наполеон, а пък аз започнах още повече да го харесвам.

След това стегна около бицепса ми гумиран маншет, улови пулса ми с върха на пръстите си и започна да стиска една гумена топка, свързана с апарат на стойка, който изглеждаше като термометър. Живакът подскачаше нагоре-надолу без видимо да спира някъде; но лекарят ми каза, че е регистрирал двеста трийсет и седем на сто шейсет и пет или някаква подобна цифра.

— Ето — каза той, — сега виждате какво причинява алкохолът на кръвното налягане.

— Великолепно — отвърнах аз, — но считате ли този тест за достатъчно показателен? Правите ми един и после... „Я да опитаме на другата ръка“. А, не!

В следващия миг той сграбчи ръката ми. Аз реших, че съм обречен и докторът вече се сбогува с мен. Но се оказа, че иска само да забие една игла във връхчето на пръста ми и да сравни червената капка с няколко чипа за покер от по петдесет цента, които бе прикрепил на едно картонче.

— Това е изследване за хемоглобина — обясни той. — Цветът на кръвта ви не е хубав.

— Ами — казах аз, — знам, че трябва да бъде син, но това е страна на мелези. Част от прадедите ми са били благородници, само че прекалено са се сблизили с някои хора от остров Нантъкит^[1], тъй че...

— Имам предвид — поясни докторът, — че нюансът на червеното е твърде светъл.

— О — възкликнах аз, — това е въпрос на сходство, а не на партии.

След това лекарят стовари един здрав юмрук в областта на гръдния ми кош. Когато го стори, не бях в състояние да кажа на кого ми напомни най-много — на Наполеон, на Батлинг или на лорд Нелсън. После придоби сериозен вид и със съжаление заяви, че плътта е наследница на ред заболявания... повечето от които завършваха на „ит“, а аз забавно му платих петнадесет долара предплата.

— Задължително ли е някои от тях да са фатални? — попитах аз. Считах, че проблемът, който ме засягаше пряко, оправдаваше известна проява на интерес.

— Всички до една — отвърна той жизнерадостно. — Но тяхното развитие може да се ограничи. С грижа и правилно дългосрочно лечение можете да доживеете до осемдесет и пет или даже до деветдесетгодишна възраст.

Започнах да си мисля за сметката, която трябваше да му платя.

— Осемдесет и пет ми стигат, убеден съм — бе моят коментар. Платих му още десет долара предплата.

— Първото, което трябва да направите — каза той с възобновено въодушевление, — е да намерите санаториум, където престоят известно време ще ви осигури пълен отдих и ще се отрази благоприятно на нервите ви. Аз самият ще дойда с вас и ще ви избера нещо подходящо.

И така, той ме отведе в някаква психиатрия в Катскилс. Въпросното заведение се намиреше на едно голо възвишение, посещавано единствено от непостоянни посетители. Наоколо се виждаха само камънаци, тук-таме покрити със сняг отрязъци и рехави борове. Главният лекар — млад човек — бе изключително стговорчив. Даде ми стимулант без изобщо да посяга към апарата за кръвно. Беше време за летен обяд и ние бяхме поканени да се присъединим към

присъстващите. В трапезарията имаше към двайсетина пациенти, насядали около малки маси. Младият лекар пристигна на нашата маса и рече:

— При нас е обичай гостите да не се считат за пациенти, а просто за уморени дами и господа, които са дошли на отдих. Каквито и леки заболявания да имат, те никога не ги споменават в разговор.

Моят лекар извика високо на една сервитьорка да донесе малко фосфоглицерат от варна каша, хляб за кучета, палачинки със сода и бром и чай от пух vomica^[2] за моята трапеза. А после се разнесе някакъв звук, наподобяващ внезапна буря, засвирила между боровете. Получаваше се от това, че всички гости в помещението шептяха високо: „Неврастения!“ с изключение на един човек с голям нос, когото аз съвсем ясно чух да произнася: „Хроничен алкохолизъм“. Надявам се да го видя отново. Главният лекар се обърна и се отдалечи.

Около час след обяда той ни отведе в работилницата, намираща се на петдесетина ярда от къщата. Там гостите се ръководеха от стажанта на главния лекар и негов помощник — огромен на ръст здравеняк със син пуловер. Беше толкова висок, че аз не бях сигурен дали има лице; но една компания за опаковки би била доволна от ръцете му.

— Тук — каза главният лекар, — нашите гости намират отдих от минали умствени тревоги, посвещавайки се на физически труд — противодействие, на практика.

Имаше стругове, дърводелски принадлежности, инструменти за моделиране с глина, чекръци, станове, тъпани, увеличителни апарати за снимки, ковашки пещи и всичко, което очевидно би могло да представлява интерес за платежоспособните гости-лунатици на един първокласен санаториум.

— Дамата, която прави питки от кал в ъгъла — прошепна главният лекар, — е не някоя друга, а самата Лула Лулингтън, авторката на романа „Защо любовта обича“. В момента тя просто се опитва да освободи съзнанието си от напрежението, натрупано докато го е писала. Бях виждал книгата.

— А защо не се разтовари, като напише друг роман? — попитах аз.

Както виждате, не бях стигнал толкова далеч, колкото те си мислеха.

— Господинът, който налива вода през фунията — продължи главният лекар, — е борсов посредник от Уол Стрийт, получил нервен срив от претоварване.

Закопчах си сакото.

Другите, както изтъкна той, бяха архитекти, които си играеха с Ноеви ковчези, министри, погълнати от Дарвиновата „Теория на еволюцията“, адвокати, които режеха дърва с трион, и уморени светски дами, които говореха за Ибсен на стажанта със синия пуловер. Сред тях имаше и един невротичен милионер, който лежеше заспал на пода, както и един изтъкнат художник, който рисуваше малък червен вагон около помещението.

— Вие изглеждате доста силен — каза ми главният лекар.

— Мисля, че най-добрата умствена почивка за вас ще бъде да хвърляте малки кръгли камъни по планинския склон и после да ги качвате обратно.

Бях изминал стотина ярда, когато моят лекар ме настигна.

— Какво става? — попита той.

— Става това — отвърнах аз, — че няма аероплани на разположение. По тази причина възнамерявам весело и бързичко да изтичам до онази гара и да хвана първия експрес с битуминозни въглища към града.

— Е — каза лекарят, — може би сте прав. Това място не изглежда особено подходящо за вас. Но да знаете, че имате нужда от почивка — от пълна почивка и движение.

Същата нощ отидох на хотел в града и казах на администратора:

— Имам нужда от пълна почивка и движение. Можете ли да ми дадете стая с едно от онези високи сгъваеми легла и няколко пикола, които да го спускат и вдигат на смени, докато аз си почивам?

Служителят изтри някакво петънце от нокътя си и погледна встрани към един висок мъж с бяла шапка, който седеше във фойето. Този човек се приближи и ме попита учтиво дали съм виждал храстите при западния вход. И понеже отговорът ми беше отрицателен, той ми ги показа, след което ме огледа от глава до пети.

— Мислех, че ги знаете — отбеляза той любезно, — но смятам, че сте добре. Препоръчвам ви да отидете на преглед, старче.

Седмица по-късно моят лекар отново ми измери кръвното налягане без предварителен стимулант. Сега вече не ми приличаше чак

толкова на Наполеон. А и чорапите му бяха в нюанс, който не ми допаднаше особено.

— Онова, което ви е необходимо — реши той, — е морски въздух и подходяща компания.

— Дали някоя русалка... — започнах аз, но той навлече своя професионален маниер.

— Аз лично — каза той, — ще ви заведа до хотел „Бонеър“ срещу крайбрежието на Лонг Айланд и ще се погрижа да влезете в добра форма. Това е тих курорт с удобства, където скоро ще се възстановите напълно.

„Бонеър“ се оказа модерен хотел с деветстотин стаи на един остров срещу главния бряг. Всички, които се явяваха без официално облекло за вечеря, биваха набутвани в странична трапезария и им се поднасяше само водна костенурка и шампанско по общо меню. Заливът бе любимо място за богати яхтсмени. В деня на нашето пристигане там пусна котва „Корсар“. Видях господин Морган да стои на палубата, да похапва сандвич със сирене и да се взира с копнеж в хотела. И все пак това бе много нескъпо място. Никой не можеше да си позволи да плати цените им. Затова, когато човек си тръгваше, той просто зарязваше багажа си, открадваше някой скиф посред нощ и под прикритието на мрака се понасяше към сушата.

След като бях стоял там един ден, аз получих купче телеграфни бланки с монограм от служителя на регистратурата и започнах да пращам телеграми на всички мои приятели за заем, който щеше да ми позволи да се измъкна от това местенце. Двамата с моя лекар изиграхме една игра на крокет върху игрището за голф, после си легнахме и заспахме на моравата.

Когато се върнахме в града, изглежда внезапна идея осени моя доктор.

— Как се чувствате, впрочем?

— До голяма степен освободен — отвърнах аз.

Един консултиращ лекар е нещо съвсем различно. Той не е съвсем сигурен дали ще му бъде платено и тази несигурност ви обезпечава или максимална загриженост, или абсолютно небрежно отношение. Моят лекар ме заведе при такъв консултант, който не позна и ми посвети цялото си внимание. Хареса ми безкрайно. Първо ми даде няколко упражнения за проверка на координацията.

— Имате ли болки в тила? — попита.

Отвърнах му, че нямам.

— Затворете очи — нареди той, — съберете стъпала и отскачете колкото можете по-назад.

Бях добър в скоковете назад със затворени очи, тъй че се подчиних. Главата ми се блъсна в ръба на вратата за банята, която беше оставена отворена и бе само на три стъпки от нас. Лекарят изрази искреното си съжаление. Той беше пренебрегнал факта, че вратата е отворена. Затвори я.

— Сега си докоснете носа с десния показалец — каза той.

— Къде е той? — попитах аз.

— На лицето ви — отвърна той.

— Имам предвид десния ми показалец — поясних аз.

— О, извинете — отвърна той. Отново отвори вратата на банята и аз имах възможността да си измъкна пръста от процепа. След като изпълних чудния „Дигитоназален“ подвиг заявих:

— Нямам желание да ви заблуждавам по отношение на симптомите, докторе... Наистина имам нещо като болка в тила.

Без да обръща внимание на признаците той внимателно прислуша сърцето ми с най-новата нашумяла слухова тръба с прорез за монети. Почувствах се като епическа народна песен.

— А сега — каза той, — препускайте като кон около пет минути из стаята.

Предложих най-добрата имитация, според възможностите си естествено, на дисквалифициран Першерон^[3], известен от Мадисън Скуеър Гардън. След това, без да пусна нито пени, той отново прислуша гърдите ми.

— В нашия род нямаме шап, докторе — казах аз.

Консултиращият лекар държеше показалеца си на три инча от носа ми.

— Гледайте пръста ми — нареди той.

— Някога опитвали ли сте „Пеърс“ — започнах аз, но той енергично продължи прегледа си.

— Сега погледнете отвъд залива. В моя пръст, отвъд залива. В пръста ми. Отвъд залива. Отвъд залива. В пръста ми. Отвъд залива.

И това в продължение на близо три минути. След това ми обясни, че ме подлагал на тест за дейността на мозъка. Стори ми се

лесен. Нито веднъж не обърках пръста му със залива. Обзалагам се, че ако се беше изразил по следния начин: „Съсредоточете погледа си, както се полага, в посока навън... или по подобен начин... в посока към хоризонта, подпрян, тъй да се каже на прилежащия нему малък залив“, след което: „А сега обратно... или по-скоро, в известен смисъл... откъснете вниманието си и го насочете към моя вдигнат пръст“, и самият Хенри Джеймс можеше да се справи с теста.

След като ме попита дали някога съм имал прачичо с изкривяване на гръбначния стълб или братовчед с отекли глезени, двамата лекари се оттеглиха в банята и седнаха на ръба на ваната, за да обменят мнения. Аз изядох една ябълка и се взрях първо в пръста си и после през залива към другия бряг. Докторите излязоха със сериозно изражение. Нещо повече — те изглеждаха като надгробни камъни. Съставиха ми списък на диетичните храни, към които трябваше да се придържам. Той съдържащо всичко, за което някога бях чувал, че става за ядене, с изключение на охлюви. Никога не ям охлюви, освен ако някой не ме полази и не ме ухапе.

— Трябва стриктно да следвате тази диета — нареди лекарят.

— Ще я следвам цяла миля, стига да мога да получа и една десета от онова, което е написано вътре — отвърнах аз.

— Следващото по важност — продължиха те, — е въздухът на открито и движението. А, ето ви и една рецепта, която ще ви се отрази изключително благотворно.

После всеки от нас взе по нещо. Те си взеха шапките, а аз си хванах пътя.

Отидох при един аптекар и му показах рецептата.

— Ще струва 2.87 долара за шишенце от една унция^[4] — каза той.

— Ще ми услужите ли с парче от вашия канап? — попитах аз.

Направих дупка в рецептата, прекарах канапа през нея, завързах го на врата си и я скрих в пазвата си. Всички ние робуваме на своите малки суеверия, а моите се изчерпват с вярата в амулетите.

Разбира се, нямаше ми нищо, но бях много болен. Не можех да работя, да спя, да ям и дори да се движа. Единственият начин да изтръгна малко съчувствие бе да мина без бръснене четири дни. Но дори и тогава щеше да се намери някой да каже: „Старче, изглеждаш в отлично здраве. Да си ходил на излет нагоре сред горите на Мейн?“

После изведнъж си спомних, че трябва да дишам чист въздух и да се движа. Тъй че се спуснах на юг и отидох у Джон. Джон ми е близък роднина по решение на един свещеник, застанал с малка книга в ръце наред купол от хризантеми, докато сто хиляди души гледат. Джон имаше къща в провинцията на седем мили от Пайнвил. Тя се намираше на високо, на върха на Блу Ридж — положение твърде извисено, за да бъде въввлечена във въпросния спор. Джон е слюда, която е по-ценна и чиста от златото.

Той ме посрещна в Пайнвил и ние взехме трамвая до дома му, представляващ голяма самотна постройка на хълм, заобиколен от стотици планини. Слязохме на малката му частна гаричка, където семейството на Джон и Амарилис^[5] ни посрещнаха и поздравиха с добре дошли. Амарилис ме погледна леко разтревожено.

Един заек пристигна, подскачайки през хълма между нас и къщата. Аз пуснах куфара си на земята и хукнах след него. Тичах като обезумял двайсетина ярда, но той внезапно се скри от погледа ми и тогава аз седнах на тревата и заплаках безутешно.

— Вече не мога да хващам зайци — ридаех. — Няма вече никаква полза от мен на този свят. Все едно че съм мъртъв!

— О, какво има... какво се е случило, братко Джон? — чух да пита Амарилис.

— Нервите ми са малко обтегнати — отвърна брат Джон по своя благ начин. — Не се тревожи. Изправи се, преследвачо на зайци, и ела в къщата преди курабийките да са изстинали.

Беше почти здрач и планините благородно се приближиха до описанията на госпожа Мърфри за тях.

Скоро след вечеря обявих, че по мое мнение мога да спя в продължение на година-две, включително и през всички официални празници. Тъй че бях отведен в една стая, голяма и хладна като цветна градина, където имаше легло, широко колкото морава. Скоро останалата челяд на къщата се оттегли и плащът на безмълвието ни обгърна.

От години не бях чувал звука на тишината. Тя бе съвършена. Надигнах се на лакът и се заслушах. Заспи! Помислих си, че само ако мога да чуя как премигва някоя звездичка или как стрък трева остри своите ръбчета, ще съумея да се успокоя и да постигна покой. Стори ми се веднъж, че чух звук като от платно на лодка, което се ветрее на

нежния бриз, но реших, че е просто кабърче в килима. Все пак продължих да се вслушвам.

Внезапно някаква окъсняла птичка кацна на перваза на прозореца и с глас, който безспорно считаше за сънен, започна да издава звука, превеждан по принцип като „Пию!“

Аз подскочих във въздуха.

— Ей, какво става там долу? — извика Джон от стаята си, която се намираше точно над моята.

— О, нищо — отвърнах аз, — освен че случайно си блъснах главата в тавана.

На следното утро излязох на портата и отправих поглед към планините. В полезрението ми попаднаха четиридесет и седем. Потръпнах, влязох в огромната всекидневна на къщата, избрах си „Семейна медицинска практика“ на Панкоуст от една библиотека и се зачетох. Джон пристигна, взе ми книгата и ме изведе навън. Той имаше ферма от близо триста акра^[6] с обичайните подробности като хамбари, мулета, селяни и брани с три счупени предни зъба. Бях виждал такива неща в детството си и сърцето ми се сви.

Тогава Джон заговори за люцерна и аз веднага се разведрих отново.

— О, да — казах, — тя не беше ли в хора на... чакай да видим...

— Зелена на цвят — поясни Джон, — нежна и крехка и се изорава след първия сезон.

— Знам — обадох се аз, — и тревата расте отгоре ѝ.

— Точно така — каза Джон. — Все пак имаш някаква представа от земеделие.

— Поназнайвам нещичко и за някои земеделци — казах аз, — които със сигурност коса умела някой ден ще покоси.

По обратния път към къщата на пътеката пред нас застана красиво и непознато същество. Аз спрях и безкрайно омаян вперих поглед в него. Джон чакаше търпеливо и си пушеше цигарата. Той е съвременен фермер. След десет минути ми каза:

— Цял ден ли смяташ да стоиш там и да зяпаш онова пиле? Закуската сигурно е готова.

— Пиле ли? — попитах аз.

— Бяла орпингтонска кокошка, ако държиш да бъда съвсем точен.

— Бяла орпингтонска кокошка? — повторих аз с голям интерес.

Домашната птица бавно се отдалечи с грациозно достойнство и аз я последвах като дете — Вълшебния свирач. Джон ми отпусна още пет минути, после ме хвана за ръкава и ме отведе на закуска.

След като постоях там една седмица, взех да ставам все по-тревожен. Спях и се хранех добре и всъщност започвах да се наслаждавам на живота. За човек в моето окаяно положение това беше абсурдно. Затова се промъкнах тайно до трамвайната спирка, взех трамвая за Пайнвил и отидох на преглед при един от най-добрите лекари в града. Вече се бях научил и знаех съвсем точно какво да правя, когато се нуждаех от медицинско лечение. Окачих си шапката на облегалката на един стол и казах припряно:

— Докторе, имам цирроза на сърцето, уплътнени артерии, неврастения, неврит, остри смущения в храносмилането и подобрение. Решил съм да спазвам строга диета. Освен това ще взимам хладка вана през нощта и студена сутринта. Ще се стремя да бъда жизнерадостен и да насочвам мисълта си към приятни теми. По отношение на лекарствата възнамерявам да вземам хапчета фосфор три пъти дневно, за предпочитане след храна, както и тоник, съставен от тинктури от тинтява, хининова кора и кардамомово съединение. Във всяка лъжица от това ще добавям тинктура от пух vomica — в началото по една капка и всеки ден ще увеличавам с по една, докато достигна максималната доза. Ще използвам капкомер, който може да се осигури на смешна цена във всяка аптека. Довиждане.

Взех си шапката и излязох. След като затворих вратата, си спомних нещо, което бях забравил да кажа. Отворих пак. Докторът не беше помръднал от мястото си, но потръпна нервно, когато ме видя отново.

— Забравих да добавя — казах аз, — че ще си осигуря пълна почивка и движение.

След тази консултация се почувствах много по-добре. Съзнанието ми повторно бе обзето от мисълта, че съм безнадеждно болен и това ми доставяше такова задоволство, че за малко отново да изпадна в мрачното си вцепенение. За неврастеника няма нищо по-тревожно от това да почувства, че започва да се подобрява и да става жизнерадостен.

Джон ме проследи с внимателен поглед. След като бях проявил такъв интерес към неговата Бяла орпингтонска кокошка, той направи всичко, което беше по силите му да отвлече мисълта ми и много грижливо започна да заключва курника си през нощта. Постепенно тонизиращият планински въздух, питателната храна и ежедневните разходки сред хълмовете до такава степен развихриха страданието ми, че аз станах съвсем унил и бях обзет от пълно отчаяние. Чух за някакъв провинциален лекар, който живеел в близката планина. Посетих го и му разказах цялата история. Той беше човек на възраст, със сива брада и ясни сини очи, обкръжени със ситни бръчици. Носеше ръчно ушит костюм от сив памучен плат.

С цел икономия на време сам поставих диагнозата на заболяването си, докоснах нос с десен показалец, чукнах се под капачката на коляното тъй че кракът ми да подритне, прислушах си гърдите, показах си езика и попитах доктора за цената на гробните места в Пайнвил.

Той си запали лулата и ме съзерцава безмълвно близо три минути.

— Братко — каза ми след известно време, — ти си ужасно зле. Има някакъв шанс да се измъкнеш, но е минимален.

— Какво може да ми е? — попитах аз напрегнато. — Гълтах арсеник със злато, пух vomica, правих упражнения, хидротерапевтични бани, осигурих си отдих, вълнения, кодеин и амонячна киселина. Има ли още нещо във фармакопееята^[7], което да не съм пробвал?

— Някъде из тези планини — отвърна лекарят, — расте едно биле... биле с цвят... което ще те излекува. Комай то единствено има силата да го стори. Има го откакто свят светува, но напоследък расте нарядко и трудно се намира. Двамата с теб ще трябва да го дирим. В момента не съм зает с действаща практика. С годините все повече се откъсвам, но ще се заема с твоя случай. Ще трябва да идваш всеки ден след обяд и да ми помагаш да търсим това растение, докато го открием. Градските доктори може и да знаят много за новите постижения на науката, но хабер си нямат от лековете, които Природата носи в дисагите си.

И така, всеки ден двамата с възрастния доктор търсехме животворното растение из хълмовете и долините на Блу Ридж. Заедно се катерехме по склонове, така хлъзгави от нападалите есенни листа,

че трябваше да се ловим за всяка клонка и стрък, за да не паднем. Бродехме из дебри и клисури, потънали до гърди в лавър и папрат; мили наред следвахме брега на планински потоци, криволичехме като индианци из гъсталаци от борове — край пътища, реки, по склонове на хълмове и планини все търсехме чудодейното растение.

Както каза възрастният лекар, вероятно вече бе станало твърде рядко и се намираше трудно. Но ние не се отказвахме от нашето дирене. Дни наред се спускахме в долини, изкачвахме височини и прекосяхме плата в търсене на дивното биле. Отраснал в планината, докторът сякаш никога не се уморяваше. А аз често се прибирах вкъщи твърде изтощен да правя каквото и да било, освен да се строполя в леглото и да спя непробудно до сутринта. Така живяхме един месец.

Една вечер, след като се бях върнал от дълъг шест мили преход със стария доктор, двамата с Амарилис излязохме на малка разходка края пътя. Отправихме взор към планините, които се загръщаха в своите пурпурни роби за нощния си отдих.

— Радвам се, че отново си добре — каза тя. — Отначало, когато дойде, ме изплаши. Мислех, че наистина си болен.

— Отново добре! — почти изкрещях аз. — Знаеш ли, че шансът ми за живот е не повече от едно на хиляда?

Амарилис ме погледна изненадано.

— Но как — възкликна тя, — та ти си силен като вол, спиш по десет-дванайсет часа всяка нощ, ядеш като ламя. Какво повече искаш?

— Казах ти — отвърнах аз, — че ако не намерим навреме вълшебното биле, имам предвид растението, което търсим, с мен е свършено. Докторът тъй ми каза.

— Кой доктор?

— Доктор Тейтъм — възрастният лекар, който живее на средата на склона към върха Блек Оук. Познаваш ли го?

— Зная го откакто се научих да говоря. Там ли ходиш всеки ден... Той ли те води на тези дълги разходки и изкачвания, които ти възстановиха здравето и силата? Бог да благослови стареца.

Точно тогава възрастният доктор се спусна бавно по пътя със своята стара разнебитена каруца. Аз му махнах с ръка и извиках, че ще бъда на разположение на другия ден по същото време. Той спря коня си и извика на Амарилис да отиде при него. Двамата разговаряха около пет минути, докато аз чаках. После старецът продължи по пътя си.

Когато се прибрахме в къщата, Амарилис измъкна една енциклопедия и започна да търси някаква дума.

— Докторът ми каза — обясни ми тя, — че повече не е необходимо да ходиш при него като пациент, но че ще се радва да те види по всяко време като приятел. После ми заръча да потърся името си в енциклопедията и да ти кажа какво означава. Изглежда е наименование на цъфтящо растение, както и име на селска девойка в трудовете на Теокрит и Вергилий. Какво смяташ, че е имал предвид възрастният лекар?

— Вече със сигурност зная какво — отвърнах аз.

Дума към един брат, който може да е станал подвластен на неспокойната лейди Неврастения.

Формулата беше правилна. Макар и опипом, лекарите от оградените със стена градове бяха успели да разпознаят необходимия лек.

Тъй че за движението човек трябва да се обърне към добрия доктор Тейтъм на връх Блек Оук — поемете по пътя вдясно при методисткия дом за молитва в боровата гора.

Пълен отдих и движение.

Но какъв по-благотворен отдих от това да седиш с Амарилис в здрача и с шесто чувство да четеш безсловесната Теокритова идилия за синкавите планини, които, развели златен пряпорец, маршируват в строен ред към покоите на нощта?

[1] Остров с дължина 24 км срещу югоизточен Масачузетс, курорт, бел.пр. ↑

[2] Орех за повръщане — вид източноиндийско дърво с отровни плодове, чиито семена съдържат стрихнин, бел.пр. ↑

[3] Силна порода впрегатни коне, по името на Перше, област във Северна Франция, бел.пр. ↑

[4] Мярка за тежест = 28,3 г, бел.пр. ↑

[5] Едногодишно луковично градинско растение; име на овчарка от „Еклоги“ на Вергилий, бел.пр. ↑

[6] Мярка за повърхност = 4046 кв.м., бел.пр. ↑

[7] Сборник от правила и стандарти за лекарствени вещества и суровини, задължителни за всички, свързани с производството и пласмента на лекарства, бел.пр. ↑

ЦЪРКВАТА С НАЛИВНОТО КОЛЕЛО

Лейкландс не фигурира в каталозите на модерните летни курорти. Самото селце, сгущено в ниските разклонения на Къмбърл а адската планинска верига^[1] и край малък приток на река Клинч, наброява трийсетина къщи, разположени покрай изоставена теснолинейка. Човек неволно се пита дали релсите са се залутали наред боровата гора и са навлезли в Лейкландс от страх и самота или пък Лейкландс се е заблудил и се е сгушил покрай железопътната линия в очакване вагоните да го отведат у дома. Пита се още защо селцето е кръстено именно Лейкландс. Наоколо няма езера, а земите са толкова ялови, че не си заслужава да се споменават.

На половин миля от селцето се намира Игъл Хаус^[2] — голямо, просторно старо имение, поддържано от господин Джосая Ранкин, за да предлага подслон на посетители, изявили желание да се насладят на евтин планински въздух. Забавно е как всичко в къщата се управлява не както трябва. Наместо да бъде ремонтирана в крак с времето, тя бе неизменен обект на какви ли не старовремски допълнения и бе потънала в онези създаващи уют немара и приятен хаос, които царят в собствения ви дом. При все това там получавате чисти стаи, вкусна и обилна храна, а вам се пада да свършите останалото с помощта на боровите гори. Природата е предоставила минерален извор, лозя и крокет... има дори и дървени вратички. Трябва да благодарите на Изкуството само за изпълненията на цигулка и китара, които се поднасят два пъти седмично на танците в селския павилион.

Обичайните гости на Игъл Хаус са онези, които търсят отдих като потребност и като удоволствие. Те са заети хора, които могат да бъдат оприличени на часовници, нуждаещи се от двуседмично навиване, за да обезпечат впоследствие целогодишното въртене на своите колелца. Там можете да видите студенти от малките южняшки градчета, от време на време по някой художник или геолог, погълнат от усилията си да разгадава древните пластове на хълмовете. Освен тях там летуват редовно няколко миролюбиви семейства, както и една или

две отегчени дами, членуващи в религиозно общество, известни в Лейкландс като „школничките“.

На четвърт миля от Игъл Хаус се намира онова, което с основание може да се представи на гостите като „тукашна забележителност“, стига въпросното място да издава каталог. Това е стара, много стара мелница, която отдавна вече не отговаря на името си. Както казва Джосая Ранкин, това е „единствената църква с наливно колело в целите Съединени щати и единствената мелница на света с църковни пейки и орган“. Гостите на Игъл Хаус посещаваха старата мелница-църква всяка неделя и слушаха как проповедникът оприличава пречистения християнин на пресято брашно, стрито до непотребност между воденичните камъни на опита и страданието.

Всяка година в началото на есента в Игъл Хаус пристигаше един господин на име Ейбрам Стронг, който стана неизменен почитан и любим гост. В Лейкландс го наричаха „Отец Ейбрам“, защото косата му бе толкова бяла, лицето така енергично, благо и румено, смехът му толкова жизнен, а черните му одежди и широкопола шапка го караха да изглежда досущ като свещеник. Даже новодошлите го назоваваха с познатата титла само три или четири дни след запознанството си с него.

Отец Ейбрам идваше в Лейкландс отдалече. Живееше в голям и шумен град на северозапад, където притежаваше мелница — не някаква къщурка с църковни пейки и орган в нея, а огромна, грозна, подобна на планина воденица, около която товарните вагони пълзяха по цял ден като мравки около мравуняк. А сега чуйте какво ще ви разкажа за отец Ейбрам и за мелницата, превърната в църква, защото техните истории са свързани.

Преди доста време, когато църквата все още си била мелница, неин стопанин бил господин Стронг. На земята нямало по-весел, по-енергичен, по-зает и по-щастлив мелничар от него. Живеел в малка къща от другата страна на пътя. Десницата му била яка, ала не вземала много и планинците си носели зърното при него, въпреки че за тази цел трябвало да изминат много мили по стръмните скалисти пътища.

Радостта в живота на мелничаря била неговата дъщеричка Аглая. Без съмнение име твърде впечатляващо за едно малко русокосо момиченце, но планинците обичат звучните и гръмки имена. Майката го срещнала в някаква книга и това се оказало решаващо. Като съвсем

малка самата Аглая категорично отказвала да приеме името си за ежедневна употреба и настоятелно се наричала „Дъмс“. Мелничарят и неговата съпруга често се опитвали да изкопчат от Аглая източника на това тайнствено наименование, но напразно. Накрая си изградихли собствена теория. В малката градина зад къщата имало леха с рододендрони, към които момиченцето проявявало особен интерес и привързаност. Възможно било в „Дъмс“ то да е долавяло някаква родствена връзка със забележителното име на любимите си цветя.

Когато Аглая станала на четири години, двамата с баща ѝ всеки следобед изнасяли в мелницата малко представление, което никога не се проваляло. Щом приготвила вечерята, майка ѝ сресвала русите ѝ коси, слагала ѝ чиста престилка и я пращала от другата страна на пътя да доведе баща си. Видел ли я на прага, мелничарят пристъпвал напред, целият побелял от посипаното върху му брашно, махвал с ръка и запявал една стара, известна по този край мелничарска песен, която звучала приблизително така: *„Колелото се върти, мливото се мели, мелничарят, целият в брашно, веселяк е и по цял ден с песен на уста е. Работата му спори, докато си мисли за своята любима.“*

После Аглая се втурвала към него засмяна и викала:

— Хайде, тате, отведи Дъмс у дома.

Мелничарят я слагал на раменете си и се отправял към къщи без да престава да си пее. И това се повтаряло всяка вечер.

Един ден, само седмица след четвъртия си рожден ден, Аглая внезапно изчезнала. За последен път я видели да бере диви цветя край пътя пред къщата им. Малко след това майката излязла на двора, притеснена да не би детето да се отдалечи твърде много, ала не я видяла наоколо.

Разбира се, родителите направили всичко, което било по силите им, за да намерят дъщеричката си. Съседите се събрали и претърсили гората и планината на мили околоръст. Проверили стъпка по стъпка целия воденичен улей, както и потока далеч отвъд яза. От детето нямало и следа. Една-две нощи преди това в близката горичка си устроили бивак семейство цигани. Изказани били предположения, че може те да са откраднали момиченцето, но когато застигнали и претърсили фургона им, съмненията не се потвърдили.

Мелничарят останал в мелницата близо две години; после надеждата му да намери дъщеричката си угаснала окончателно.

Двамата със съпругата му се преместили на северозапад. Минали няколко години и той станал собственик на модерна мелница в един от важните мелничарски градове в този район. Госпожа Стронг така и не се оправила от удара, причинен от загубата на Аглая, и две години след като се преместили на новото място, мелничарят останал сам да понася мъката си.

Когато Ейбрам Стронг се замогнал, посетил Лейкландс и старата воденица. Сцената била твърде болезнена за него, но той бил силен човек и винаги изглеждал приветлив и благ. Именно по онова време се вдъхновил да превърне старата воденица в църква. Лейкландс било твърде бедно селце, за да си има истинска, а още по-бедните планинари не били в състояние да помогнат. На двацет мили околоръст нямало света обител.

Мелничарят почти не променил външния вид на постройката. Голямото наливно колело било оставено на мястото си. Младите хора, които идвали на църква, често издълбавали своите инициали в мекото и бавно изгниващо дърво. Язът бил разрушен и чистият планински поток бълбукал необезпокояван надолу по скалистото си корито.

Вътре във воденицата промените били по-големи. Тегличите, воденичните колела, ремъците и скрипците били махнати. Имало два реда с пейки и пътека между тях, както и малък повдигнат подиум с амвон в единия край. От трите му страни отгоре минавала галерия с места за сядане, до които се стигало по една вътрешна стълба. Поставили в галерията и орган — истински тръбен орган, който бил гордостта на църковната общност. На него свирела госпожица Фийби Съмърс. Момците на Лейкландс с гордост се редували да ѝ помагат и да го помпат на всяка неделна служба. Проповедникът бил почитаемият господин Банбридж, който пристигал от „Катеричата хралупа“ на собствения си стар бял кон и не пропускал нито една служба. А за всичко плащал Ейбрам Стронг. На пастора давал по 500 долара годишно, а на госпожица Фийби — 200 долара.

Така в памет на Аглая старата воденица била превърната в благословия за общността, в която момиченцето бе живяло преди време. Изглежда краткият му живот бе донесъл повече добро, отколкото седемте десетилетия на много други. Но в нейна чест Ейбрам Стронг издигнал още един паметник.

От неговата воденица пристигало брашното „Аглая“, получено от най-хубавия сорт жито, което можело да се отгледа. В областта скоро се разчуло, че брашното „Аглая“ има две цени. Едната била най-високата пазарна цена, а другата — нула.

Случело ли се бедствие, което обричало хората на мизерия — пожар, наводнение, ураган, стачка или глад, към мястото тутакси потегляла щедра партида от „Аглая“ на нулевата ѝ цена. Партидата била заделяна за тях предпазливо и благоразумно, но от сърце, а и без друго гладуващите не можели да заплатят за нея нито цент. Тръгнала приказка, че избухнул ли опустошителен огън в бедняшки квартал на някой град, първа на мястото пристигала колата на началника на огнеборците, следващ по ред бил фургонът с брашно „Аглая“ и чак тогава идвали пожарните.

Ето какъв бе другият паметник на Стронг, посветен на Аглая. Може би за един поет тази тема би изглеждала твърде прозаична, за да бъде възпята в рими, но някои от вас ще изпитат удоволствие от мисълта, че чистото, бяло, девствено брашно, устремено да изпълни своята мисия на любов и милосърдие, би могло да се оприличи на духа на изчезналото дете, чиято памет тачи.

Настъпи година, която докара тежки времена за Къмбърландските планини. Житните култури навсякъде бяха оскъдни, а местни изобщо нямаше. Планинските наводнения нанесоха много щети на имотите. Дори дивечът в гората толкова бе намалал, че ловците едва успяваха да изхранят семействата си. Бедственото положение се чувстваше особено ясно около Лейкландс.

Още щом чу за това, Ейбрам Стронг изпрати своето послание и малките вагони на теснолинейката откараха брашното „Аглая“. Мелничарят бе наредил чувалите да се складират в галерията на църквата, в която бе превърната някогашната воденица, а на всеки, който посещаваше службите, се полагаше да отнесе вкъщи по една торба.

Две седмици по-късно Ейбрам Стронг пристигна на своето ежегодно посещение в Игъл Хаус и отново стана „отец Ейбрам“.

През този сезон гостите бяха по-малко от обикновено. Между тях бе и Роуз Честър. Госпожица Честър идваше в Лейкландс от Атланта, където работеше в универсален магазин и за първи път през живота си отиваше на почивка. Съпругата на управителя на магазина

бе гостувала едно лято в Игъл Хаус. Тя бе харесала Роуз и я бе убедила да прекара там триседмичната си отпуска. Бе й дала писмо до госпожа Ранкин, която радушно я прие на свои разноски и под крилото си.

Госпожица Честър не изглеждаше особено здрава. Беше около двадесетгодишна, бледа и крехка от постоянния живот на закрито. Но една седмица в Лейкландс я дари с руменина и дух, който я преобрази по възхитителен начин. Бе началото на септември, когато планината е най-красива. Есенните й одежди сияеха във великолепни багри, въздухът бе като шампанско, а сладостно хладните ноци караха гостите да се гушат блажено под топлите завивки на „Орловата къща“.

Отец Ейбрам и госпожица Честър станаха големи приятели. Старият мелничар научи нейната история от госпожа Ранкин и незабавно прояви нескрит интерес към крехката, самотна девойка, която се справяше сам-сама на този свят.

Планинската област бе непозната за госпожица Честър. В продължение на много години тя бе живяла в топлия, равнинен град Атланта и сега величието и многообразието на Къмбърландските планини я изпълваха с въодушевление. Тя бе решила да се наслади на всеки миг от своя престой там. Оскъдните й спестявания бяха изчислени толкова внимателно по отношение на разходите й, че тя знаеше почти до цент какъв ще бъде незначителният й остатък, когато се върне на работа.

Госпожица Честър имаше късмет, че бе спечелила отец Ейбрам за свой приятел и компаньон. Той знаеше всяка пътека, възвишение или планински склон около Лейкландс. С негова помощ тя опозна суровата радост на сенчестите, стръмни пътеки сред боровите гори, достойнството на голите зъбери, кристалните свежи утрини и мечтателните златисти следобеди, изпълнени с тайнствена нега. И така, нейното здраве позакрепна и тя стана по-жизнерадостна. Имаше смях, искрен и сърдечен, също като неповторимия смях на отец Ейбрам, но наситен със съответната женственост. Двамата с него бяха оптимисти по природа и всеки от тях знаеше как да представя сериозно и ведро лице на света.

Един ден госпожица Честър научи от друг гост историята за изчезналото дете на отец Ейбрам. Тя се втурна навън и бързо откри мелничаря, седнал на любимата си пейка край съдържания желязо

извор. Когато малката му приятелка мушна ръка в неговата и го погледна с блеснали от сълзи очи, той искрено се изненада.

— О, отец Ейбрам! — възкликна тя. — Толкова съжалявам! До днес не знаех нищо за малката ви дъщеричка. И все пак някой ден ще я намерите... Надявам се, че ще стане така, даже съм сигурна!

Мелничарят сведе към нея очи със своята мъжествена, непринудена усмивка.

— Благодаря ви, госпожице Роуз — отвърна ѝ той с обичайния си ведър тон. — Но аз не очаквам да открия Аглая. Години наред вярвах, че са я откраднали скитници и че все още е жива, но вече загубих надежда. Мисля, че се е удавила.

— Разбирам — каза госпожица Честър — как бремето на съмнението може да стане просто непоносимо. Но въпреки това вие сте толкова жизнерадостен и неизменно готов да облекчите страданията на другите. Добрият отец Ейбрам!

— Добрата госпожица Роуз! — изимитира я мелничарят с усмивка. — Кой мисли за другите повече от вас?

Внезапно госпожица Честър сякаш бе обзета от странна прищявка.

— О, отец Ейбрам! — възкликна тя. — Не би ли било великолепно, ако аз да се окажа вашата дъщеря? Романтично, нали? Нима не бихте желали да имате дъщеря като мен?

— И още как — отвърна мелничарят, сърдечно. — Ако Аглая бе жива, непременно щях да си пожелаая тя да порасне и да стане девойка като вас. Може би ти си Аглая — продължи той, откликвайки на нейната закачливост. — Не помниш ли как живеехме в мелницата?

Госпожица Честър внезапно придоби сериозен вид и се замисли. Големите ѝ очи сезираха в нещо недосегаемо в далечината. Отец Ейбрам бе озадачен от неочакваната промяна в настроението ѝ. Тя застина така безмълвна и чак след известно време гласът ѝ прозвуча отново:

— Не — отвърна тя с дълбока въздишка. — Нищо не си спомням за мелницата. Мисля, че преди да се озова във вашата странна църква, никога през живота си не бях виждала мелница. А ако бях вашето момиченце, трябваше да си спомням, нали? Съжалявам, отец Ейбрам!

— И аз — отвърна отец Ейбрам закачливо. — Но ако не си спомняте да сте моята дъщеричка, госпожице Роуз, тогава без

съмнение бихте могли да се сетите чия сте. Не е възможно да сте забравила собствените си родители.

— О, в никакъв случай... особено баща си. Той изобщо не приличаше на вас, отец Ейбрам... Хайде, вече си починахте достатъчно. Обещахте днес следобед да ми покажете вира, който гъмжи от игрива пъстърва. Никога не съм виждала пъстърва.

Един късен следобед отец Ейбрам пое сам към старата мелница. Той често ходеше там, за да поседи и да си спомни отдавна отминалите дни, когато все още живееше в къщата от другата страна на пътя. Времето бе притъпило мъката му и той вече не изпитваше болка, когато се връщаше в миналото си. Но щом Ейбрам Стронг седнеше в някой меланхоличен септемврийски следобед на мястото, където „Дъмс“ едно време тичаше всеки ден с развети руси къдри, усмивката, която всички в Лейклендс неизменно виждаха на лицето му, тутакси изчезваше.

Мелничарят бавно се изкачваше по криволичещия стръмен път. Дърветата се бяха скупчили толкова близо от двете му страни, че той крачеше в сянката им, стиснал шапката си в ръка. По старата релсова ограда игриво притичваха катерички. Яребиците зовяха малките си в стърнището на пшеничната нива. Ниското слънце изсипваше бледозлатист порой върху клисурата, която се откриваше на запад. Началото на септември! След броени дни щеше да се навърши поредната годишнина от изчезването на Аглая.

Старото наливно колело, наполовина обвито в планински бръшлян, улавяше късчета слънчеви лъчи, които се процеждаха между дърветата. Къщата от другата страна на пътя все още стоеше, но със сигурност нямаше да издържи до следващите зимни виелици. Цялата бе обрасла с ипомея и дива лоза, а вратата висеше на една единствена панта. Отец Ейбрам бутна портичката, влезе тихо и мигом замръзна на място от удивление. Откъм двора долитаха сподавени ридания. Там някой плачеше неутешимо. Той надзърна вътре и видя госпожица Честър, която седеше на потъналата в сумрак скамейка, свела глава над нечие писмо, което вече бе отворила и сега стискаше в ръце.

Отец Ейбрам я доближи безмълвно и стисна рамото ѝ с твърда десница. Девойката вдигна поглед, прошепна името му и се опита да добави още нещо.

— Почакайте, госпожице Роуз — прекъсна я мелничарят ласкаво. — Още не е нужно да се напрягате да говорите. За вас няма нищо по-полезно от това да си поплачете, когато ви е тъжно.

Изглежда старият мелничар, който бе познал толкова скръб в живота си, добиваше вълшебна сила, когато успокояваше другите. Риданията на госпожица Честър постепенно утихнаха. Не след дълго тя извади своята обшита с едноцветен бордюр кърпичка и избърса една-две сълзи, които бяха капнали върху голямата ръка на отец Ейбрам. После вдигна поглед и се усмихна. Госпожица Честър умееше да се усмихва още преди сълзите ѝ да са изсъхнали, също като отец Ейбрам, който неизменно намираше сили за усмивка, въпреки мъката си. В това отношение двамата много си приличаха.

Мелничарят не ѝ зададе никакви въпроси и не след дълго госпожица Честър сама започна да му разказва.

Това бе старата история, която за младите винаги изглежда толкова значима и съдбовна, и която извиква усмивка на носталгия у възрастните. Както може да се предположи, темата бе любовта. В Атланта имаше един млад човек, притежаващ безкрайна доброта и куп привлекателни качества, който бе открил, че госпожица Честър също е надарена с тези добродетели повече от всички други в Атланта или където и да било от Гренландия до Патагония. Тя показва на отец Ейбрам писмото, над което бе проливала сълзи. Мъжествено, нежно писмо, малко напрегнато и приповдигнато, в стила на любовните послания, съчинени от млади мъже, преизпълнени с доброта и благочестие. Той предлагаше на госпожица Честър да сключат брак без да губят нито миг повече. Животът, пишеше вътре, откакто тя заминала на своята триседмична почивка, станал непоносим. Молеше я за незабавен отговор и ако той се окажеше утвърдителен, обещаваеше, без да обръща внимание на теснолинейката, незабавно да долети в Лейклендс.

— И къде е бедата? — попита мелничарят, след като прочете писмото.

— Не мога да се омъжа за него — отвърна госпожица Честър.

— А желаете ли? — попита отец Ейбрам.

— О, та аз съм влюбена в него! — възкликна девойката. — Но... — тя сведе глава и отново се разрида.

— Хайде, госпожице Роуз — подкани я мелничарят. — Можете спокойно да споделите с мен. Не ви разпитвам, но смятам, че можете да ми се доверите.

— Зная, че е така — отвърна момичето. — Ще ви кажа защо трябва да откажа на Ралф. Аз съм никоя... дори име си нямам... онова, с което се назовавам, е измислено. Ралф е благороден човек. Обичам го с цялото си сърце, но никога не мога да бъда негова.

— Що за приказки са това? — възкликна отец Ейбрам. — Вие споменахте, че помните родителите си. Защо сега казвате, че нямате име?

— Спомням си ги, наистина — поясни госпожица Честър. — Даже прекалено добре. Първите ми спомени са от живота ни някъде в дълбокия юг. Много пъти се местихме, в различни градове и щати. Брала съм памук, работила съм във фабрики, често съм минавала без достатъчно дрехи или храна. Майка ми понякога се държеше добре с мен, но баща ми бе жесток и често ме биеше. Мисля, че и двамата бяха просто скитници. Една вечер... тогава живеехме в малко градче на една река недалече от Атланта... те се скараха жестоко. И докато се обиждаха и тормозеха един друг, аз научих... о, отец Ейбрам, аз научих че нямам право дори да бъда... нима не разбирате? Нямах право дори на име... Аз бях никоя. Същата нощ избягах. Добрах се пеша до Атланта. Там си намерих работа. Кръстих се Роуз Честър и оттогава сама си изкарвам прехраната. Сега знаете защо не мога да се омъжа за Ралф... Освен това никога не мога да му призная причината.

Явното неодобрение, с което отец Ейбрам посрещна воплите ѝ, се оказа по-удачно от съчувствие и по-ползотворно от съжаление.

— Мила, миличка моя, защо е всичко това? — запита я настоятелно той. — Как може така? Аз си помислих, че нещо ви пречи. Ако този безукорен млад човек е мъж, той изобщо няма да се интересува от родословното ви дърво. Скъпа госпожице Роуз, повярвайте ми, той се вълнува единствено от вас. Кажете му всичко съвсем открито, точно както го разказахте на мен, и ви гарантирам, че вашата история само ще го разсмее и още повече ще ви издигне в очите му.

— За нищо на света! — отсеке госпожица Честър печално. — И никога няма да се омъжа... Нито за него, нито за когото и да било. Нямам право.

В този момент забелязаха нечия издължена сянка, която приближаваше, подскачайки по окъпания в слънчеви лъчи път. До нея подскачаше една по-къса и не след дълго двете странни фигури приближиха църквата. Дългата сянка принадлежеше на госпожица Фийби Съмърс, органистката, която идваше да се упражнява. Дванайсетгодишната Томи Тийг носеше отговорността за по-късата. Този ден тя бе наред да помпи органа за госпожица Фийби и босите ѝ нозе гордо тупкаха по прашния път.

Госпожица Фийби, в своята басмяна рокля на люлякови цветчета, с изящните си навити кичури, пуснати над ушите, направи дълбок реверанс пред отец Ейбрам и тръсна тържествено къдри към госпожица Честър. После двете с нейната помощничка се изкачиха по стръмната стълба към нишата за органа.

Долу мракът все повече се сгъстяваше, но отец Ейбрам и госпожица Честър не бързаха. Останаха да седят в мълчание, вероятно всеки отдаден на собствените си спомени. Госпожица Честър бе отпуснала глава на ръката си, с поглед, зареян някъде далеч. Застинал на съседното място, отец Ейбрам гледаше замислено през вратата към пътя и порутената къща.

Внезапно картината пред очите му го върна почти двацет години назад в миналото. Защото както Томи помпаше, госпожица Фийби удари един нисък басов тон на органа и го задържа, за да провери количеството въздух, което съдържаеше. Църквата престана да съществува за отец Ейбрам. Дълбоките, кънтящи вибрации, които разтърсиха малката паянтова постройка, сякаш не идваха от органа, а възродиха бумтежа на воденичната машинария. Той бе убеден, че старото наливно колело се е завъртяло отново и че той, веселият мелничар, целият посипан с брашно, се е озовал обратно в старата планинска воденица. Вече се здрачаваше и скоро Аглая щеше да дотича с развети къдрици, да изприпка през пътя, за да го отведе у дома за вечеря. Очите на стария човек бяха вперени в затворената врата на къщата.

А после стана друго чудо. В галерията горе чувалите с брашно бяха натрупани в дълги редици. Може в някой от тях да е имало мишка; във всеки случай звукът от басовия тон на органа предизвика струйка брашно, която се процеди между пукнатините на пода и поръси отец Ейбрам от глава до пети с бял пращец. В следващия миг

старият мелничар излезе на пътеката, размаха ръце и запя любимата стара песен:

*„Колелото се върти
мливото се мели
мелничарят,
целият в брашно,
веселяк е...“*

И тогава се случи останалата част от чудото. Госпожица Честър се приведе напред, пребледняла като самото брашно, и впери широко отворени очи в отец Ейбрам, сякаш сънуваше будна. Щом той подхвана песента, девойката протегна ръце към него, устните ѝ трепнаха и тя произнесе сякаш в несвяст:

— Хайде, тате, отведи Дъмс у дома!

Госпожица Фийби освободи басовия клавиш на органа, но той бе свършил добра работа. Прозвучалият тон бе открил дверите към една заключена памет и отец Ейбрам грабна в обятията си своята изгубена Аглая.

Посетите ли Лейкландс, там ще чуете повече за тази история. Ще ви разкажат как са я проследили стъпка по стъпка, как е било разбудено тайнственото изчезване на мелничарската щерка, след като циганите я откраднали в онзи септемврийски ден, изкушени от детската ѝ хубост. Но ще трябва да почакате, докато се настаните удобно на сенчестата веранда на Игъл Хаус и тогава ще чуете цялата история. Май че е най-добре нашата част да свърши, докато вибрациите от дълбокия басов тон, ударен от госпожица Фийби, все още продължават да звучат.

И все пак, ако питате мен, най-хубавото се случи, докато отец Ейбрам и неговата дъщеря вървяха толкова радостни в здрача обратно към Игъл Хаус, че почти не им се говореше.

— Татко — обади се тя някак срамежливо и с колебание, — много нари ли имаш?

— Колкото щеш! — отвърна мелничарят. — Е, все пак зависи. Много са, стига да не си решила да купиш луната или нещо също толкова скъпо.

— Много ли ще струва — попита Аглая, която винаги броеше петачетата си толкова внимателно, — да изпратим до Атланта една телеграма?

— Аа! — възкликна отец Ейбрам с лека въздишка. — Разбирам. Искаш да повикаш Ралф тук.

Аглая го погледна с ласкава усмивка.

— Да го помоля да не бърза толкова — отвърна тя. — Току-що открих моя татко и ми се иска поне още малко да сме само двамата. Затова ще му кажа, че ще трябва да почака.

[1] Западните разклонения на Апалачите, главно в Кентъки и Тенеси, бел.пр. ↑

[2] Орловата къща, бел.пр. ↑

ЗАКОННОСТ И РЕД

Наскоро се озовах в Тексас, решен да посетя познати от едно време места и красиви кътчета. Спрях за седмица в овцевъдната ферма, където бях живял преди много години и както правят всички посетители, с охота се впуснах в работата, която се вършеше в момента, а тя се оказа „топене“ на овцете.

Само че тази процедура е толкова различна от обикновеното човешко кръщение, че си заслужава допълнително разяснение. Представете си огромен железен котел с половината огньовете на Авернус^[1] под него. Котелът се пълни с вода, която скоро завира буйно. Вътре се пуска гъста луга, вар и сира и всичко това се оставя да се задуши и изпари, докато вещерският бульон стане достатъчно силен да опърли третата ръка на самата Паладино.

После тази концентрирана смес се разрежда с галони вода в една огромна каца, след което овцете се хващат за задните крака и се пускат вътре. Натопяват се хубаво с помощта на чаталест прът в ръцете на човек, сложен там специално за тази цел, и се оставят да изпълзят навън по наклонена дъска в едно ограждение, където да изсъхнат или да умрат, в зависимост от онова, което ще постанови състоянието им. Ако някога сте хващали силен, двугодишен овен за задните крака и сте почувствали 750-те волта, които той може да прати с ритници по ръката ви седемнайсет пъти преди да го хвърлите в кацата, вие, разбира се, ще се надявате той да умре, вместо просто да изсъхне.

Казах това само за да обясня защо след топенето Бъд Оукли и аз с радост се проснахме на брега на намиращото се наблизо charco^[2], доволни от приятното изтощение и чистото съприкосновение със земята, така желано след изтощителните ни усилия. Стадото беше малко и ние свършихме в три след обяд, тъй че Бъд донесе от торбата на седлото си кафе, кафеник, един голям комат хляб и малко бекон. Господин Милс, собственик на фермата и мой стар приятел, се метна на коня си и препусна към ранчото заедно със своите мексикански trabajadores^[3].

Докато беконът цвърчеше приятно, зад нас се чу шум от конски копита. Рязаната пушка на Бъд лежеше в кобура на десетина стъпки от ръката му. Той не обърна никакво внимание на приближаващия конник. Това поведение на тексаския фермер бе толкова различно от някогашния обичай, че аз се почудих. Инстинктивно се обърнах, за да огледам евентуалния враг, който ни дебнеше отзад. Видях конник, облечен в черно, който можеше да бъде адвокат, енорийски свещеник или погребален агент, яздещ миролюбиво по пътя покрай атоуо^[4].

Бъд забеляза моите предохранителни движения и се усмихна саркастично и тъжно.

— Отсъствал си твърде дълго — отбеляза той. — Вече не ти трябва да се оглеждаш, когато някой препуска зад теб в този щат, освен ако не те погне в гръб; а дори и тогава е по-вероятно да се отнася само за някакви брошури или петиция, която трябва да се подпише срещу тръстовете. Никога не съм поглеждал този hombre^[5], който ме подминава на кон, но се обзалагам за една кварта^[6] дезинфекционен разтвор за овце, че е някакъв закоравял моралист, който събира гласове за сухия режим.

— Времената са се променили, Бъд — казах аз мъдро. — Днес Югът и Югозападът се управляват от един основен принцип: законност и ред.

Забелязах как в бледосините очи на Бъд проблесна студена искра.

— Не че аз... — подхванах припряно.

— Разбира се, че не — потвърди Бъд сърдечно. — Знаеш го чудесно. Живял си тук по-рано. Законност и ред, казваш? Преди двайсет години можехме да твърдим, че са реалност. Имахме само два или три закона, които наказваха убийство пред свидетели, кражба на коне и гласуване с бюлетината на Републиканците. Но какво е положението сега? Единственото, което получаваме, са нарежданията. Законите вече нямат място в този щат. Законодателите са се настанили там в Остин и не правят нищо, освен да създават закони против вноса на керосин и учебници в щата. Смятам, че се страхуват да не би човек, като се прибере някоя вечер след работа, да си запали лампата, да добие образование, да се хване здраво и да създаде закони, които да отменят гореспоменатите. Колкото до мен, аз съм за старите времена,

когато законността и редът имаха своя ясен и точен смисъл. Законът си е закон, редът — ред.

— Но... — започнах аз.

— Канех се — продължи Бъд, — докато стане кафето, да ти разкажа един случай — пример за действителни законност и ред още от времето, когато делата се решаваха с револвера, а не в съдебната зала.

Чувал ли си за стария Бен Къркман, краля на добитъка? Неговата ферма се простира от Нуесес^[7] до Рио Гранде. В онези дни, както знаеш, имаше барони и крале на добитъка. Разликата беше следната — когато един говедар отидеше до Сан Антонио, купеше бира на вестникарските репортери и им дадеше само бройката на добитъка, който действително притежава, те го пишеха за барон. Ако им купеше шампанско и прибавеше бройката на говедата, които е откраднал, го обявяваха за крал.

Та Люк Съмърс беше един от неговите управители. Веднъж във фермата на краля пристигнаха няколко от ония източни люде — от Ню Йорк, от Канзас Сити или оттам някъде. Люк получи нареждане да си вземе няколко човека и да язди заедно с новодошлите из района. Задължението му беше да внимава гърмящите змии да предупреждават честно и почтено, когато решат да се покажат, както и да гони от пътя им елените и сърните. Сред гостите беше и едно чернооко момиче с обувки втори номер^[8]. Това е всичко, което ми направи впечатление в нея. Но Люк трябва да е видял повече, защото се ожени за нея един ден преди групата да поеме обратно, а после стигна до Канада Верде^[9] и там си направи собствено ранчо. Съвсем съзнателно прескачам сантименталностите, защото нито съм видял, нито съм искал да видя каквото и да било от тоя порядък. Люк ме взе със себе си, защото бяхме стари приятели и аз се оправях с добитъка както той искаше.

Прескачам голяма част от онова, което последва, защото нито съм искал, нито съм видял нещо от него — но три години по-късно на бял свят вече бе дошло малко момченце, което щапукеше и бърбореше из коридорите и етажите на къщата му. Аз не харесвах деца, но те двамата явно бяха на друго мнение. И отново прескачам голяма част от онова, което последва, за да стигна до деня, в който на автомобили и коли в ранчото пристигат няколко приятели на госпожа Съмърс от Изток — уж някакви нейни сестри и двама-трима мъже. Единият

изглеждаше като чичо, другият не приличаше на нищо, а третият се беше издокарал с едни засукани панталони и говореше превзето. Никога не съм харесвал хора, които говорят превзето.

Отново прескачам онова, което последва, до един следобед, когато яздех към ранчото да получа разпореждания за черда говеда, които трябваше да бъдат превозени. И изведнъж чух нещо като изстрел от детска пушка. Изчаках при оградата за връзване на коне, щото не исках да се меся в лични работи. След малко излиза Люк и нарежда нещо на своите работници мексиканци, те отиват и почват да впрягат разни возила. Много скоро излиза сестрата и двама от мъжете. Само че тия двамата носят третия със засуканите панталони, който говореше превзето, и го слагат по очи в една от колите.

После си поемат по пътя, макар че сигурно всички са ги видели.

— Бъд — вика ми Люк, — искам да се стегнеш малко и да дойдеш с мен до Сан Антонио.

— Чакай да си сложа мексиканските шпори — отвръщам, — и ще те придружа. Една от тъй наречените сестри изглежда бе останала в ранчото с госпожа Съмърс и детето. Яздим ние до Енсинал, хващаме Международния и пристигаме в Сан Антонио сутринта. След закуска Люк ме води направо в една адвокатска кантора. Говорят известно време в някаква стая и после излизат.

— О, няма да има неприятности, господин Съмърс — казва адвокатът. — Още днес ще запозная съдия Симънс с фактите и въпросът ще бъде поставен за решаване при първа възможност. Законност и ред управляват нашия щат, навременни и сигурни като всичко в тази страна.

— Ще изчакам решението, ако няма да отнеме повече от половин час — казва Люк.

— Ц... ц... — възразява адвокатът. — Законът трябва да следва своя ход. — Елате вдругиден в девет и половина.

Когато отиваме с Люк в уречения час, адвокатът му подава сгънат документ. А Люк му пише чек. Отвън на тротоара Люк ми подава документа, мушва в него пръст колкото резе на кухненска врата и вика:

— Решение за окончателен развод и попечителство над детето.

— Като прескачам голяма част от случилото се, за което не знам нищо — викам аз, — това ми прилича на раздяла. Не можеше ли

адвокатът да направи нещо в твоя полза?

— Бъд — казва ми той огорчен, — това дете е единственото нещо, което осмисля живота ми; тя може да си отиде, но момчето е мое! Само си помисли — аз получих правото за попечителство над детето!

— Добре — викам, — щом такова е решението на закона, нека го съблюдаваме. Но мисля — казвам му, — че в нашия случай съдия Симънс можеше да приложи назидателна снизходителност или какъвто там е правният термин.

Разбираш ли, аз далеч не бях съблазнен от желанието в ранчото да се въртят мъници, освен от ония, дето се угояват и се продават като живо тегло, като пораснат. Но Люк бе заслепен от този вид родителска глупост, която аз никога не съм бил способен да разбера. По целия обратен път от гарата до ранчото, докато яздехме, той все вадеше това решение от джоба си, забучваше пръст в края и ми изчиташе квинтесенцията му. — По-пе-чи-тел-ство над детето, Бъд — викаше ми. — Не забравяй — по-пе-чи-тел-ство над детето.

Но щом пристигнахме в ранчото, установихме, че нашето съдебно решение е анулирано, *nolle prossed*^[10]. Госпожа Съмърс и детето бяха заминали. Казаха ни, че час след като двамата с Люк сме тръгнали за Сан Антонио, тя поискала кола и се понесла към най-близката гара с всичките си куфари и с малкия.

Люк си вади още веднъж решението и чете на глас изброените придобивки.

— Това не е възможно, Бъд — вика ми той. — Това противоречи на законността и реда. Тук си е написано черно на бяло: — „По-пе-чи-тел-ство над детето“.

— Има нещо, което би могъл да наречеш човешка склонност — казвам аз, — за погазване и на двете... да не говорим за детето.

— Съдия Симънс — продължава Люк — е блюстител на закона. Тя не може да отведе момчето. То е присъдено на мен според законите, прокарани и одобрени в щата Тексас.

— И е извадено от юрисдикцията на висшите съдебни инстанции — казвам аз, — от абсурдните закони на женската пристрастност. Да възхваляваме Господа и да бъдем благодарни за дребните милости... — почвам аз, ама виждам, че Люк хич не ме слуша. И както си беше

капнал, вика да му доведат друг кон и потегля обратно към гарата. Връща се след две седмици, без да каже почти нищо.

— Не можахме да попаднем на следа — вика, — но телеграфирахме, докато прегряха апаратите, и се свързахме с ония градски рейнджъри, дето ги наричат детективи, и ги вдигнахме на крак до един. А през това време, ние, Бъд — вика, — ще подберем оня добитък по Бръш Крийк и ще оставим закона да следва своя естествен ход.

След това никога повече не сме и загатвали за случилото се, тъй да се каже.

Няма да се спирам на събитията през следващите дванайсет години, но Люк го направиха шериф на окръг Мохада. Той пък ме взе за свой заместник. Само че недей да си мислиш, че заместникът прави сметки в тефтер или мели писма в преса за ябълково вино. В онези дни работата му беше да наблюдава задните прозорци, тъй че някой да не надупчи шерифа в гръб, докато той сумира пътни разходи на бюрото си отпред. Та по онова време аз имах качествата и уменията за тази работа. В окръг Мохада цареше законност и ред, имаше учебници и колкото си поискаш уиски, а правителството построи собствени бойни кораби, вместо да събира от учениците петачета, с които да ги стори. Та, както вече ти казах, имаше законност и ред, а не укази и ограничения като тия, дето петнят нашия щат днес. Ние си имахме кантора в Билдат, окръжния център, откъдето тръгвахме при необходимост да успокояваме всякакви крамоли или вълнения, дето можеха да възникнат в границите на нашата юрисдикция.

Като прескачам голяма част от онова, което се случи, докато аз и Люк бяхме шерифи, искам да ти помогна да добиеш някаква представа колко се уважаваше законът в онези дни. Люк беше един от онези, които би нарекъл най-съвестните хора на света. Той не познаваше кой знае колко закона на книга, но си имаше свои критерии за справедливост и милост, заложили в самата му същност. Ако някой уважаван гражданин застреляше мексиканец или спреше влак и очистете сейфа в пощенския фургон и Люк успееше да го хване, то той така порицаваше виновника, засипваше го с такива ругатни и клетви, че въпросният гражданин едва ли щеше да си позволи да го стори отново. Но случеше ли се някой да открадне кон (освен ако не е испанско пони), да среже телена ограда или по някакъв друг начин да

накърни спокойствието и честта на окръг Мохада, двамата с Люк незабавно го погвахме със заповеди за явяване пред съда, с бездимен барут и всякакви други съвременни изобретения на справедливостта и професионалния етикет.

Така че точно ние наложихме законността като основа на живота в нашия окръг. Знаем за случаи, когато хора с източна принадлежност, с малки петнисти кепета и високи обувки с копчета слизат от влака в Билдат и ядат сандвичи на самата гара без да бъдат застреляни или поне завързани и влачени околворъст от жителите на града.

Люк имаше собствени идеи за законност и справедливост. Той всъщност ме обучаваше за свой заместник, когато му дойдеше времето да сдаде службата. Очакваше с нетърпение мига, в който щеше да напусне шерифекото място. Искаше да си построи жълта къща с ограда пред верандата и кокошки, които рият из двора. Но най-важното в мислите му изглежда беше дворът.

— Бъд — вика ми, — като нагласа и по чувства аз съм контрактор^[11]. Искам да бъда контрактор. Ето такъв ще стана, като напусна шерифското място.

— Какъв контрактор? — питам. — Звучи ми като някакъв бизнес. Нямах намерение да разкарваш цимент или да откриваш разклонения и да наемаш работници по някоя железопътна линия, нали?

— Ти не разбираш — казва Люк. — Омръзна ми от пространство, хоризонти, територии, разстояния и тем подобни. Онова, което искам, е прилично ограничаване. Искам двор с ограда, където можеш да излезеш след вечеря, да седнеш и да послушаш птича песен.

Ето какъв човек беше той. Обичаше домашния уют, въпреки че нямаше голям късмет в подобни предприятия. Но никога не отваряше дума за онези времена в ранчото. Сякаш ги беше забравил. А аз се питах как с неговите идеи за дворове, пилета и огради е успял да освободи мислите си от онова негово дете, отнето му по незаконен начин, въпреки решението на съда, с което разполагаше. Но той не беше човек, когото можеш да попиташ за нещо подобно, след като сам не отваря дума за това.

Мисля, че беше вложил всичките си чувства и идеи в работата си на шериф. Чел съм по книгите как мъже, претърпели разочарование в

тези поетични, фини и изискани отношения с жени, после ги отхвърлят изцяло и намират утеха в някакво занимание — например рисуване на картини, отгледжане на овце, наука или учителска работа. Това, мисля, стана и с Люк. Но тъй като той не можеше да рисува, си го изкарваше като преследваше конекрадци и полагаше усилия да превърне окръг Мохада в място, където можеш да си спиш необезпокояван, ако си добре въоръжен и не се страхуваш от нашествие на тарантули.

Един ден в Билдад спряха неколцина от ония инвеститори от Изток, щото то нали градът ни е гара за вечеря по линията на I. & G.N. Точно се връщали от Мексико, където правели оглед на мини и ей такива неща. Бяха петима — четиримата солидни люде с ланци, не помалко от двеста фунта живо тегло и едно момче на около седемнайсет-осемнайсет години.

Та момъкът се беше накиприл с един от ония каубойски костюми, дето новаците мъкнат със себе си на Запад. Личеше му отдалеч, че умира да погне двама-трима индианци или да нацели някоя гризли с малкия револвер с перлена дръжка, който бе закачил за колана на кръста си.

Отидох на гарата да държа под око новодошлите и да внимавам да не се установят някъде, та да изплашат кончетата, вързани пред магазина на Мърчисън, или да извършат някакво друго нарушение. Люк беше по петите на банда крадци на добитък надолу по Фрио, а в негово отсъствие за законността и реда винаги се грижех аз.

След вечеря тоя младок излиза от вагон-ресторанта, докато влакът чака, и започва да се перчи нагоре-надолу по платформата, готов да гръмне всички антилопи, лъвове или отделни граждани, които биха дръзнали да го обезпокоят или да го приближат прекалено. Беше хубав момък, само че като всички ония новаци не можеше да разпознае един град на законност и ред, дори и да се озовеше в него.

След малко пристига Педро Джонсън, собственик на щанда за чили-кон-карне^[12] на Кристъл Палас^[13] в Билдад. Педро беше човек, който обичаше да се забавлява. Та той започва да дразни този младеж с подигравки и даже се запревива от смях. Бях твърде далеч, за да чуя, но момъкът изглежда му е отправил някакви реплики, щото Педро се качва и така го зашлепява, че хлапакът отхвърчава на десет стъпки, а Педро едва не пука от смях. И тогава момчето става по-бързо,

отколкото е паднало, измъква своя револвер с перлена дръжка и — Бам! Бам! Бам! — Педро си го получава тройно на специални и ценни места по тялото. Видях как всеки път, когато куршумът го уцелеше, от дрехите му се вдигаше прах. Тия малките, 32-и калибър, понякога са в състояние да създадат бая неприятности отблизо.

В това време камбаната на локомотива вече бие и влакът бавно потегля. Качвам се аз при момъка, арестувам го и му вземам оръжието. Но веднага разбирам, че тия капиталисти нещо се уговарят за влака. Единият от тях се поколеба пред мен за секунда, пусна нещо като усмивка и заби юмрук в брадичката ми. Аз се проснах на перона и си подремнах. Никога не съм се страхувал от пищови, но не искам никой освен бръснаря да си позволява отново такива волности с лицето ми. Когато се събудих, цялата компания — влак, момък и останалите — бяха заминали. Попитах за Педро и ми обясниха, че според доктора щял да се оправи, стига раните му да не се окажели фатални.

Когато след три дена Люк се върна и аз му разказах за случилото се, той побесня.

— Защо не телеграфира в Сан Антонио — пита гневно — и не заръча да ги арестуват там?

— Ох, виж — казвам му, — винаги съм се възхищавал на телеграфа, но точно тогава се бях посветил малко на астрономията. Оня капиталист очевидно знаеше как да жестикулира.

Люк все повече се вбесяваше. Проведе разследване и намери на гарата картичка, която явно някой от ония беше изпуснал. На нея беше изписан адресът на някакъв си home на име Скъдър от Ню Йорк Сити.

— Бъд — вика ми Люк, — тръгвам след тая пасмина. Отивам там и ще намеря онзи мъж или момък, какъвто казваш, че бил, и ще го докарам тук. Аз съм шериф на окръг Мохата и докато мога да държа оръжие, ще поддържам законност и ред на територията му. Искам и ти да дойдеш с мен. Никой янки от Изток не може да простреля един почитан и известен гражданин на Билдад, особено с 32-калибров револвер, и да избегне закона. Педро Джонсън — казва Люк, — е един от най-изтъкнатите граждани и бизнесмени на града ни. Ще назнача Сам Бел за действащ шериф с право да праща в затвора, докато ме няма, а ние с теб утре вечер ще вземем влака в 6:45 в северна посока и ще поемем по тази следа.

— Ще те придружа — казвам. — Не съм го виждал тоя Ню Йорк, а пък ми се иска. Само че, Люк, не трябва ли да вземем от нашия щат документ за правомощия за раздаване на правосъдие, за задържане или нещо такова, след като отиваме толкова далеч да търсим богаташи и нарушители?

— Имах ли пълномощно, когато отидох в низината Бразос и докарах обратно Бил Граймс и още двама, че бяха за държали Международния? Двамата с теб разполагахме ли с разрешително за претърсване или *oposse comitantes*^[14], когато арестувахме онези шестимата мексиканци — крадци на добитък в Идалго? Моето задължение е да поддържам ред и законност в окръг Мохада.

— А пък моето като заместник — рекох аз, — е да се грижа това да се върши в съответствие със закона. Между нас двамата нещата трябва да са ясни и точни.

И тъй, на другия ден Люк сложи в една раница одеяло, няколко яки, един пътеводител и ние двамата с него поехме, да ни питаш защо, към Ню Йорк. Беше ужасно дълго пътуване. Седалките във вагона бяха твърде къси и за хора над метър и осемдесет като нас, беше изключено да спят удобно. Кондукторът пък трябваше да ни спира да не слезем във всеки град, където имаше сгради на по пет етажа. Накрая все пак се добрахме. И май веднага разбрахме, че съм бил прав.

— Люк — викам му, — като заместник-шериф и от гледна точка на законността, имам чувството, че това място не попада в юрисдикцията на окръг Мохада, щата Тексас.

— От гледна точка на реда — казва той, — извършените грехове са наказуеми пред съответните власти от Билдад до Ерусалим.

— Амин — добавям аз. — Но я по-добре да обръщаме коне те и да си тръгваме. Хич не ми се нрави тук.

— Помисли за Педро Джонсън — казва Люк, — мой и твой приятел, прострелян на прага на собствения си дом и от чия ръка — на един от тези позлатени аболиционисти^[15]!

— Беше на товарната гара — пояснявам аз. — Но законът няма да се спре пред подобна дреболия.

Отсядаме ние в един голям хотел на Бродуей. На другата сутрин се спускам надолу по някаква стълба близо две мили и стигам чак до дъното да търся Люк. Безнадеждна история. Цялата тази работа изглеждаше като деня на Сан Хасинто в Сан Антонио — хиляди хора

се щурат наоколо из нещо като закрит площад с мраморни алеи и дървета, които си растат направо от тях. Явно шансът ми да намеря Люк бе не повече отколкото ако се търсехме из огромната крушова равнина под Олд форт Юъл. Но скоро се сблъскахме на ъгъла на една от ония мраморни алеи.

— Няма смисъл, Бъд — казва ми той. — Не мога да намеря къде да се нахраня. Търся някакъв знак за ресторант, мъча се да подуша миризмата на бекон из целия район, но напразно. Е, свикнал съм да ходя гладен, когато се налага. Сега излизам, вземам едно такси и му казвам да ме закара на онзи адрес от картичката на Скъдър, Ти стой чук и се опитай да намериш някаква манджа. Съмнявам се, че ще успееш, но все пак. Ще ми се да бяхме си донесли малко каша, бекон и боб. Ще се върна, щом се видя с тоя Скъдър, ако следата не е заличена.

И тръгвам аз да търся нещо за закуска. Заради честта на стария окръг Мохада не исках да изглеждам недодялан пред тия аболиционисти, тъй че всеки път, когато завивах зад някой ъгъл из тия мраморни коридори, отивах до първия щанд или гише, което видех, и се оглеждах за храна. Не забележех ли онова, което търсех, си исках нещо друго. След половин час в джобовете ми вече се намираха дузина пури, пет списания с разкази и седем-осем разписания на влаковете. Само че нито веднъж не усетих мирис на бекон или кафе, който да ме отведе във вярната посока.

Веднъж една дама, която седеше на малка маса и играеше на някаква игра, подобна на кегли, ми каза да вляза в кабинката, която тя назова с номер 3. Вмъкнах се аз вътре, затворих вратата и проклетото нещо светна само. Седнах на столчето пред един рафт и зачаках. Мисля си: „Това е самостоятелна трапезария за един човек. Само дете не се мярка никакъв сервитьор.“ Когато хубавичко се облях в пот, реших да изляза.

— Свършихте ли работа?

— Не, госпожо, ни най-малко.

— Тогава няма такса — вика тя.

— Благодаря ви, госпожо — казвам и поемам отново по следата.

След малко решавам да зарежа етикета — избирам си едно момче от ония със сини униформи и жълти копчета отпред и той ме завежда в нещо, което нарече помещение за кафе и закуска, И първото, което виждам, като влизам, е оня момък, дете гръмна Педро Джонсън.

Седи си сам-самичък на една масичка и почуква някакво яйце с лъжица така, сякаш го е страх, че ще го счупи.

Настанявам се аз на стола срещу него, а той изглежда нещо обиден и помръдва, сякаш се кани да стане.

— Мирувай, синко — викам му. — Ти си задържан, арестуван и подведен под отговорност от тексаските власти. Давай, чукни по-силно това яйце, ако ти трябва вътрешността му. Кажу сега, защо застреля господин Джонсън от Билдад?

— А аз мога ли да попитам вие кой сте?

— Можеш — викам му. — Карай.

— Предполагам, че сте наясно — казва хлапакът без да му мигне окото, — и все пак, какво ще хапнете? Ей, келнер! — вика той, вдигайки пръст. — Вземете поръчката на този господин.

— Един бифтек — казвам, — няколко пържени яйца, кутия компот от праскови и кварта кафе горе-долу ще ме оправят.

Говорим известно време за нещата от живота и после той казва:

— Какво се каните да правите във връзка с тези изстрели? Аз бях в правото си да прострелям този човек — обяснява хлапакът. — Той ме наричаше с обидни имена, които аз не можех да пренебрегна, а после ме удари. И също носеше оръжие. Какво ми оставаше да направя?

— Ще трябва да те върнем в Тексас — казвам.

— С удоволствие — отвръща момчето, като се подсмихва, — стига да не беше по такъв повод. Това е животът, който ми харесва. Откакто се помня, все съм искал да яздя, да стрелям и да живея на открито.

— Кой бяха ония смелчаги, с които пътуваше тогава? — попитах аз.

— Вторият ми баща — отвърна момчето, — и някои негови бизнес-партньори в мексиканските мини и по проекти за поземлената собственост.

— Видях те да прострелваш Педро Джонсън — рекох аз — и ти взех онзи тапешник, с който го извърши. Когато го сторих, забелязах три-четири малки белега, нанизани като верижка над дясната ти вежда. Значи и преди си участвал в свади, тъй ли?

— Имам тези белези откакто се помня — отвърна момчето. — Не знам откъде са се появили.

— Бил ли си по-рано в Тексас? — питам.

— Не, доколкото си спомням — отвърна той. — Само дете щом навлязохме в прерията, изведнъж ми се стори, че вече съм виждал всичко това. Все пак, мисля, че не съм.

— Имаш ли майка? — питам.

— Умря преди пет години — отвърна той.

Пропускам по-голямата част от онова, което последва, а когато Люк се върна, аз му предадох хлапето. Той се беше видял със Скъдър и му беше казал какво иска, а вероятно Скъдър се е поразмърдал с някой от ония телефони веднага след като Люк си е тръгнал. Защото около час по-късно в нашия хотел пристигат от тия градски рейнджъри в цивилни дрехи, дете им викат детективи, и ни подкарват всички към тъй наречения магистратски съд. Обвиняват Люк в опит за отвличане и го питат какво има да каже.

— Ваше Благородие, този хлапак — обяснява Люк на съдията, — стреля и съвсем съзнателно и преднамерено надупчи един от най-уважаваните и изтъкнати граждани на Билдад, щата Тексас. С това свое действие той подлежи на наказание в името на законността и реда. И аз тук категорично го заявявам и изисквам намесата на Ню Йорк Сити по отношение на предполагаемия престъпник. Знам със сигурност, че той е извършителят.

— Разполагате ли с обичайните и необходими писмени пълномощия от губернатора на вашия щат? — пита съдията.

— Обичайните документи — отвърща Люк — ми бяха взети в хотела от онези господи, които представляват законността и реда във вашия град. Имаше два колта 45-калибър, които съм спастрил за девет години, и ако не си ги получа обратно, ще има и други неприятности. Можете да попитате когото пожелаете в Мохада за Люк Съмърс. Обикновено не ми трябват други документи за онова, което върша.

Виждам аз, че съдията започва да се вбесява и пристъпвам напред:

— Ваше Благородие, въпросният обвиняем, господин Люк Съмърс, шериф на окръг Мохада, щата Тексас, е най-свестният мъж, наказвал престъпността или защитавал устоите на законността в най-великия щат на Съюза. Но той...

Съдията удря с дървено чукче по масата пред себе си и пита кой съм.

— Бъд Оукли — отвърщам. — Заместник-шериф на окръг Мохада, щата Тексас. Аз представлявам — пояснявам — закона. А Люк Съмърс — продължавам — представлява реда. И ако вие, Ваше Благородие, ми отделите десет минути за личен разговор, ще ви обясня всичко и ще ви покажа исканите от съда официални документи за задържане на престъпника, които нося в джоба си.

Съдията се подсмивва под мустак и казва, че ще разговаря с мен в личния си кабинет. Вътре аз му обяснявам всичко както мога на моя си език и когато излизаме навън, той обявява съдебното решение, че младежът се предава в ръцете на тексаските власти, след което извиква следващото дело.

Няма да се спирам на онова, което се случи по обратния път, а ще ти разкажа как приключи историята, след като се върнахме в Билдад.

Въвеждаме ние затворника в кантората на шерифа и аз се обръщам към Люк:

— Нали помниш онова... твоето хлапе... двегодишното момченце, което ти откраднаха и отведоха далеч, когато дойде раздялата?

Люк става като буреносен облак. Не бе позволявал никому да говори за тоя случай, а и сам не го бе споменал нито веднъж.

— Виж белезите — казвам му. — Помниш ли, докато щапукаше на верандата как падна върху чифт мексикански шпори и си направи четири малки дупчици точно над дясното око? Погледни затворника — продължавам, — виж носа му, формата на главата и... Ах ти, стари глупако, не познаваш ли собствения си син? Аз го познах още там, на гарата, когато надупчи господин Джонсън.

Люк се приближава до мен и целият се тресе. До този момент никога не го бях виждал да губи самообладание.

— Бъд — вика ми, — не съм преставал да мисля за това момче, ни деня, ни нощя, откакто го отведоха от мен. Само че не го показвам. Дали сега ще можем да го задържим? Да го накараме да остане? Ще направя от него най-добрия мъж, слагал крак на стреме. Чакай малко — казва той извън себе си от вълнение. — Имам тук нещо в бюрото... Мисля, че все още е валидно... Гледал съм го хиляди пъти... „По-печителство над детето“ — изрича натъртено Люк. — „По-печителство над детето.“ Можем да го за държим по този параграф, нали?

Чакай да видя дали ще намеря решението. И почва да рие из бюрото си като обезумял бик.

— Задръж — викам му. — Ти представляваш Реда, а аз Закона. Няма защо да търсиш този документ, Люк. Той вече не представлява решение, а само иск. Заведен е на архив в магистратския съд в Ню Йорк. Аз го взех със себе си, когато отидохме там, защото съм помощник-шериф и знам закона.

— Върна се при мен — промълви Люк. — Отново си е мой. Никога не съм мислил, че...

— Чакай малко — прекъсвам го аз. — Ние трябва да браним законността и реда. Длъжни сме да ги съблюдаваме в окръг Мохада според клетвата, която сме положили, и по съвест. Хлапакът простреля Педро Джонсън, един от нашите най-видни и...

— О, по дяволите! — възкликва Люк. — Това нищо не значи. Оня приятел и без друго си беше наполовина мексиканец.

[1] Езеро в кратера на вулкан край Неапол, считано в древността за входа към преизподнята; самият ад. — бел.пр. ↑

[2] Локва, малко езеро (исп.). — бел.пр. ↑

[3] Работници, труженици (исп.). — бел.пр. ↑

[4] Ручей, поток (исп.). — бел.пр. ↑

[5] Човек, мъж (исп.). — бел.пр. ↑

[6] 1,14 л. — бел.пр. ↑

[7] Река в южен Тексас, течаща на югоизток до Корпус Кристи на Мексиканския залив. — бел.пр. ↑

[8] Около 34 номер в европейската номерация. — бел.пр. ↑

[9] Зелената долина. — бел.пр. ↑

[10] Отказване от иск или обвинение; прекратяване на производството по делото, (лат.юр.). — бел.пр. ↑

[11] Игра на думи, — на англ. език contractor означава доставчик, предприемач, както и „мускул, който свива“. — бел.пр. ↑

[12] Пикантно ястие от смяно или нарязано на кубчета говеждо с люти чушки или лютив пипер, към което могат да се добавят домати и боб. — бел.пр. ↑

[13] Сграда, главно от стомана и стъкло, построена в Хайд Парк, Лондон, за грандиозното изложение през 1851, унищожена от пожар

през 1936; името се използва и до днес за подобни постройки. — бел.пр. ↑

[14] Подкрепление от група граждани, свикани от шерифа за потушаване на размирици, за издирване на престъпник или изчезнало дете, (лат.). — бел.пр. ↑

[15] Привърженици на доктрината за премахване на робството. — бел.пр. ↑

ПРЕОБРАЗЯВАНЕТО НА МАРТИН БЪРНИ

В защита на успокоителното въздействие, упражнявано от растението на Сър Уолтър^[1], нека разгледала случая Мартин Бърни.

Те строяха скоростната магистрала покрай западния бряг на река Харлем^[2]. „Плаващата столова“ на Денис Кориган, нает да извърши работата по договора, бе завързана за едно дърво на брега. Двайсет и двама мъже от малкия зелен остров бяха подложени там на изнурителен труд. Единият от тях, който работеше в кухнята на лодката-столова, беше от племето на варварите. Над всички тях стоеше непоносимият Кориган, който ги пришпорваше да работят, все едно че бяха роби на галера. Плащаше им толкова малко, че колкото и да се трепеха, повечето от групата изкарваха само колкото за храна и тютюн, а много от тях дори му бяха длъжници. Всички работници ядяха на лодката-столова, при това Кориган се грижеше да им осигурява добра дажба, защото така му работеха повече.

Мартин Бърни винаги оставаше последен, много след всички други. Беше дребен човек, целият мускули, ръце и нозе, със сивкаво червеникав а четинеста брада. Беше твърде лек за този вид дейност, която би могла да надхвърли капацитета на парна лопата.

Работата беше извънредно тежка. Освен това бреговете на реката гъмжаха от комари. Тъй както едно дете в тъмна стая впива поглед в бледата светлина на вдъхващ успокоение прозорец, така и тези черноработници наблюдаваха слънцето, което им докарваше единствения час през целия ден с по-малко горчив вкус. След вечеря те се скупчваха заедно на речния бряг и жаловито бръмчащите комари на рояци се понасяха надалеч, подгонени от гибелните вълма дим на двајсет и три бълващи лули. Така обединени срещу общия враг, те изцеждаха от часа няколко добре наситени с пушек капчици от чашата на доволството.

С всяка изтекла седмица Бърни задлъжняваше все повече. Кориган държеше на лодката малък запас от стоки и ги продаваше на цени, които далеч не му бяха на загуба. Бърни беше редовен клиент на

щанда за тютюн. Един пакет, когато отиваше на работа сутринта, и един, когато се връщаше вечерта — такава бе разкладката му на ден. Бърни беше заклет пушач. Въпреки това си беше чиста измислица, че се хранел с лула в устата, както говореха за него. Малкият човечец беше доволен. Имаше много храна, много тютюн и тиранин, когото да къдне, тъй че защо той, ирландецът, да не бъде доволен?

Една сутрин, на тръгване за работа заедно с другите, той спря при боровия тезгях за обичайния пакет тютюн.

— Повече не ти се полага — отсече Кориган. — Сметката ти е закрыта. Ти си губещо предприятие. Не, никакъв тютюн, синко. Повече никакъв тютюн на кредит. Ако искаш да продължаваш да работиш и да ядеш, давай, ама всичкия ти пушек излетя. Да ти кажа, най-добре си търси нова работа.

— Нямам тютюн за лулата си за днес, господин Кориган — поясни Бърни, без да проумява съвсем, че подобно нещо може да се случи точно на него.

— Изработи си го — рече Кориган — и тогава си купи.

Бърни остана. Нямаше представа какво друго би могъл да работи. Отначало не си даваше сметка, че тютюнът трябваше да му замести майка, баща, изповедник, любима съпруга и дете.

През следващите три дена все успяваше някак да си напълни лулата от пакетите на другите мъже, но после и те го отрязаха — всички, до един. Заявиха му безцеремонно, но приятелски, че от всички неща на света тютюн най-бързо се намира за другаря, който има нужда, но че отвъд належащата временна необходимост, настоятелното искане, предявявано към запасите на откликващия, крие сериозна опасност за самото приятелство.

Тогава мракът на преизподнята изригна и заля сърцето на Бърни. Засмукал трупа на безжизнената си къса лула, залитайки, той пое да изпълнява обичайните си задължения с количката, пълна с камъни и пръст, чувствайки за първи път, че върху му тегне проклятието на Адам. Хората, лишени от едно удоволствие, могат да потърсят други радости, но Бърни имаше само две утехи в живота си. Едната бе лулата му, а драгата — отчаяната надежда, че от другата страна на река Йордан няма да се строят скоростни магистрали.

Дойдеше ли време за храна, той оставяше другите да отидат преди него в плаващата столова и тогава се хвърляше на земята на

четири крака и риеше в пръстта там където бяха седели другарите му, в отчаяни усилия да намери някое случайно изпаднало късче тютюн. Веднъж се промъкна до брега на реката и натъпка лулата си със сухи върбови листа. При първото дръпване на дима се изплю в посока към лодката и отправи към Кориган най-превъзходната ругатня, която знаеше — такава, дето започваше с първите Кориган, родени на белия свят, и завършваше с онези, които ще чуят призивните трели на Габриел^[3]. Хрумна му дори беглата мисъл за убийство. Пет дена изкара без вкуса на тютюн. Той, който пушеше непрестанно и смяташе нощта за зле изкарана, ако не се събудеше за една-две лули под завивките.

Един ден някакъв човек спря при лодката и съобщи, че ще се предлага работа в парка в Бронкс, където се търсели много работници, защото щели да се правят подобрения.

След вечеря Бърни измина пеша трийсетина ярда надолу по брега на реката, за да избяга от влудяващия аромат на лулите на останалите. Седна на един камък. Мислеше да поеме към Бронкс. Там поне можеше да изкара за тютюн. Какво толкова, ако регистрите показват, че е длъжник на Кориган? Всеки човек си заслужава работата, на която седи. Но от друга страна му беше противно да замине без да си е уредил сметките с онзи безсърдечен негодник, който бе отнел пламъчето на лулата му. Имаше ли начин да го направи?

Стъпвайки тихо между буците пръст, към него се приближи Тони, онзи от племето на варварите, който работеше в кухнята. Той спря до Бърни, ухили му се и този нещастен човек, изпълнен с расова омраза и презрение към градския живот, изръмжа към него:

— К'во искаш бе, циганин?

Тони също си имаше болка и таен план. И той хранеше неистова омраза към Кориган, а освен това имаше преимущество да я открива в околните.

— Как ти се струва Кориган? — попита Тони. — Смяташ ли, че е добър човек?

— Да върви по дяволите! — отвърна другият — Дано черният му дроб се втечни и костите му се строшат от студа на сърцето му. Дано гробовете на предците му обраснат с копър, а внуците на децата му се родят слепи. Всяка глътка уиски да се превръща в пресечено мляко и всеки път щом кихне, да му излизат пришки на ходилата. А димът от

лулата му... нека насълзява очите му, сълзите да падат на тревата, дето пасат кравите му, и да тровят маслото, което маже на хляба си.

Въпреки че красотата на този вдъхновен образ остана непонятна за Тони, той създаде у него твърдото убеждение, че в основен смисъл е насочен срещу Кориган. И тъй, с убедеността на съзаклятник, той седна на камъка до Бърни и му разкри тайния си замисъл.

Планът беше много елементарен. Всеки ден след вечеря Кориган имаше навика да поспива около час на койката си. По това време готвачът и помощникът му бяха длъжни да напуснат лодката, за да не се вдига никакъв шум, който би могъл да обезпокои тирана. Готвачът винаги прекарваше времето си в разходки. А планът на Тони бе следният: след като Кориган заспи, двамата с Бърни да отрежат въжетата, с които лодката е вързана за брега. Тони нямаше смелостта да го свърши сам. Тогава неуправляемата черупка щеше да се понесе по бързото течение и със сигурност щеше да се преобърне, удряйки се в някоя подводна скала.

— Хайде де, направи го — рече Бърни. — Ако гърбът те боли от боя, който понасяш, тъй както вътрешностите ми изгарят за аромата на глътка тютюн, няма начин да отрежем въжетата прекалено бавно.

— Тъй си е — отвърна Тони. — Ама нека изчакаме още десетина минути, та Кориган да има достатъчно време да заспи дълбоко.

Седнали на камъка, двамата зачакаха. Останалите мъже бяха на работа зад завоя на пътя и не се виждаха. Всичко щеше да мине добре... освен може би за Кориган, ако Тони не беше изкушен да разкраси сюжета с обичайната съпътстваща линия. Драматизмът бе неделима част от неговата природа и може би по тази причина той интуитивно боготвореше злодейските машинации като допълнителни сценични похвати. Затова той извади от пазвата си дълга, черна, прекрасна, отровна пура и я подаде на Бърни.

— Искаш ли да запушиш, докато чакаме? — попита той.

Бърни я сграбчи и отхапа кранчето ѝ както териер захапва плъх и я поднесе към устните си като отдавна изгубена любима. Той я запали, остави я да се разгори добре и дръпна тъй дълбоко, че краищата на сивочервеникавите му мустаци се усукаха около пурата като орлови нокти. Постепенно червенината изчезна от бялото на очите му и Бърни отпрати замечтан поглед към хълмовете отвъд реката. Минутите идваха и си отиваха.

— Май вече е време да тръгваме — рече Тони. — Тоя проклетник Кориган много скоро ще се озове в реката.

Бърни се сепна, изръмжа и се изтръгна от транс си. Обърна глава и погледна с недоумение, обида и горчива суровост своя съучастник. След това издърпа леко пурата от устата си, но незабавно я засмука отново, заби гальовно зъби в нея един-два пъти и заговори откъм ъгъла на устата си, като пускаше мъжествено кълбета пушек.

— Какво си замислил, подъл циганино? Нима заговорничиш срещу просветените раси на земята, ти, подбудител на незаконни престъпления! Нима искаш да оплетеш Мартин Бърни в мръсните номера на един подъл манго? Значи си за убийството на твоя благодетел, на онзи добър човек, дето ти дава храна и работа? На ти, недодялан убиец такъв!

Пороят негодувание, който се изля от Бърни, търсеше своя чисто физически израз. Носът на обувката му се устреми към бъдещия резач на въжета и го събори от камъка.

Тони стана и хукна да бяга. За пореден път му се налагаше да отнесе вендетата си към архива на възможните, но осуетени начинания. Той подмина лодката, но продължи да тича нататък, все по-далеч и по-далеч, защото по обясними причини се боеше да остане.

Дишайки дълбоко, Бърни известно време наблюдаваше как доскорошният му съучастник в заговора изчезва в далечината. После също пое по своя път с лице, обърнато по посока към Бронкс.

Зад него се стелеше диря от зловонен, отвратителен и гибелен дим, който обвиваше душата му в покой и прогонваше птичките край пътя в най-дълбоките гъсталаци.

[1] Скандална личност, популяризираща тютюнопушенето в Англия през XVI век, бел.пр. ↑

[2] Приливна река в Ню Йорк Сити, между кварталите Манхатън и Бронкс, бел.пр. ↑

[3] Нов завет, Лука — един от архангелите вестители, който ще огласи пришествието на Месията, бел.пр. ↑

Източник: <http://bezmonitor.com>

Издание:

О. Хенри. Гласът на града. Сборник разкази

Издателска къща „Кронос“, София, 1997

Художник: Борис Драголов

Редактор: Пламен Мавров

ISBN 954-8516-29-2

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.